

Univerzita Karlova v Praze

Právnická fakulta

Andrea Grivalská

ROZHODČÍ ŘÍZENÍ V ČESKÉ REPUBLICE

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Petr Smolík, Ph.D

Katedra občanského práva

Datum vypracování: 13. června 2015

Prohlašuji, že předloženou diplomovou práci jsem vypracovala samostatně a že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny. Dále prohlašuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu

V Praze dne 13. 6. 2015

Andrea Grivalská

Poděkování

Ráda bych tímto poděkovala panu JUDr. Petru Smolíkovi, Ph.D za vedení mé diplomové práce, za užitečné rady a odborný dohled. Děkuji také panu Mgr. Michalu Kociánovi za ochotu a trpělivost při odborných poradách.

Obsah

1. Úvod	3
2. Pojem rozhodčího řízení v právním řádu České republiky.....	4
2.1. Pojem rozhodčího řízení.....	4
2.2. Druhy rozhodčího řízení.....	4
2.3. Výchozí teoretické koncepce rozhodčího řízení.....	5
2.3.1. Teorie smluvní (contractual theory)	6
2.3.2. Jurisdikční teorie (judicial theory).....	8
2.3.3. Smíšená teorie.....	10
2.3.4. Autonomní teorie	11
2.4. Vývoj právní úpravy rozhodčího řízení v České republice.....	11
2.5. Stávající právní úprava rozhodčího řízení	13
3. Rozhodčí smlouva	15
3.1. Pojem a druhy rozhodčí smlouvy.....	15
3.2. Povaha rozhodčí smlouvy.....	16
3.3. Náležitosti rozhodčí smlouvy	19
3.4. Arbitrabilita sporu	21
4. Rozhodčí řízení ad hoc a institucionální rozhodčí řízení	25
4.1. Rozhodčí řízení ad hoc	25
4.2. Institucionální rozhodčí řízení	26
4.3. Srovnání rozhodčího řízení institucionálního a ad hoc	29
4.3.1. Arbitrážní centra	30
5. Rozhodce.....	32
5.1. Předpoklady pro výkon činnosti rozhodce podle zákona o ZRŘ	32
5.1.1. Existence omezení pro výkon funkce rozhodce vyplývající ze zvláštních předpisů 34	
5.2. Funkce rozhodce	34
5.3. Povinnosti rozhodce plynoucí ze ZRŘ.....	35
5.4. Ustavení rozhodce.....	40
5.4.1. Určení rozhodce	40

5.4.2.	Jmenování rozhodce	43
5.4.3.	Jmenování rozhodce soudem	43
6.	Rozhodčí řízení	46
6.1.	Zásady rozhodčího řízení.....	46
6.2.	Zahájení rozhodčího řízení	48
6.3.	Zkoumání pravomoci rozhodce.....	50
6.4.	Způsob vedení rozhodčího řízení	52
6.5.	Dokazování v rozhodčím řízení	53
6.6.	Předběžná opatření v rozhodčím řízení	56
7.	Rozhodnutí v rozhodčím řízení.....	58
7.1.	Rozhodčí nález.....	58
7.2.	Usnesení.....	61
7.3.	Smír v rozhodčím řízení.....	62
7.4.	Přezkum rozhodčího nálezu	63
8.	Zrušení rozhodčího nálezu	65
8.1.	Důvody zrušení rozhodčího nálezu	66
8.2.	Postup po zrušení rozhodčího nálezu	70
9.	Výkon rozhodnutí a rozhodčí řízení	73
10.	Zvláštnosti rozhodčího řízení pro spotřebitelské spory	78
11.	Řízení před rozhodčí komisí spolku.....	83
12.	On-line rozhodčí řízení	85
13.	Závěr.....	87
14.	Seznam zkratk	88
15.	Seznam použité literatury a pramenů.....	89
15.1.	Zákonná úprava.....	89
15.2.	Odborné publikace	89
15.3.	Internetové odkazy	91
15.4.	Judikatura	91
16.	Resumé.....	94

1. Úvod

Vždy, když člověk stojí před nějakou volbou, hledá řešení, která nejsou pouze „černo-bílá“, ale taková, jež nabízejí více „barevných“ variant. To platí i pro otázku sporů. Spory jsou bohužel součástí lidského každodenního života, proto volba týkající se jejich řešení je jednou z nejvíce frekventovaných. Nabudou-li rozepře rozměrů soudních sporů, je dle mého názoru nepochybně vítáno, aby k jejich vyřešení mohlo vést vícero cest. V tomto smyslu se domnívám, že alternativní nabídka zaručuje rychlejší vývoj a větší efektivitu ve všech směrech.

Alternativním řešením soudních sporů je i rozhodčí řízení, jež v České republice nabývá každým dnem na větším významu. Rozhodčí řízení je z mnohých pohledů volbou výhodnou, ať už pro jeho jednoinstančnost, neformálnost, pro snadnou vykonatelnost rozhodčích nálezů jak tuzemských, tak zahraničních, či pro jeho vysokou míru dispozitivní úpravy, pro možnost výběru rozhodce, sudiště, či v neposlední řadě pro jeho, jakkoli v současné době častěji kritizovanější, rychlost. Jeho odlišnost od řízení před civilním soudem je značná, zároveň však nelze přehlédnout jejich vzájemnou propojenost a svázanost.

Tématem mé diplomové práce je rozhodčí řízení v České republice. Za cíl jsem si stanovila podat obecnou charakteristiku a ucelený náhled na rozhodčí řízení vedené v České republice podle základního pramene, jež jej upravuje, tj. zákona č. 216/ 1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů, s ohledem na dosavadní judikaturu obecných soudů i Ústavního soudu České republiky.

V roce 2011 zaznělo z úst prof. Dr. Hab. Jerzy Rajskeho Sopotyho: „*Rozhodčí řízení je výkonem spravedlnosti*“.¹ Mým úkolem není posouzení, zda je takový výrok pravdivý, nýbrž posouzení, zda je rozhodčí řízení koncipováno tak, aby byl v jeho rámci výkon spravedlnosti vůbec možný.

---

¹ Převzato z Bělohávek, A.: Ochrana spotřebitelů v rozhodčím řízení, 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2012, 625 s., ISBN 978-80-7179-297-0, úvodní stránka

2. Pojem rozhodčího řízení v právním řádu České republiky

2.1. Pojem rozhodčího řízení

Rozhodčí řízení v České republice, upraveno zákonem č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZRŘ“), představuje jeden z alternativních způsobů řešení sporů, jehož hlavním znakem je odlišnost od státního soudnictví, a to jak v založení pravomoci k rozhodování sporů, v osobnosti rozhodce a samotném průběhu řízení. Rozhodčí řízení představuje na smluvním základu založené dobrovolné předložení sporu nezávislé třetí straně, jejíž úkolem je vydat závazný a vykonatelný rozhodčí nález představující meritorní rozhodnutí.

Základními hodnotami, na kterých rozhodčí řízení stojí, je „*autonomie vůle účastníků řízení a rozhodců, procesní garance státu jak vůči řízení samému, tak vůči jeho výsledku a spolupůsobení obecných soudů projevující se jednak ve funkcích pomocných, jednak ve funkcích kontrolních.*“²

2.2. Druhy rozhodčího řízení

Na rozhodčí řízení lze nahlížet hned z několika hledisek. Podle toho, zda jde o rozhodčí řízení příležitostné či stálé, rozlišujeme rozhodčí řízení **ad hoc** (*non administrated arbitration*) a **institucionální** (*administrated arbitration*). O **všeobecném** rozhodčím řízení mluvíme, mohou-li být v rámci rozhodčího řízení projednávány a rozhodovány spory určené generálně (např. všechny majetkové spory), za **specializované** rozhodčí řízení pak považujeme řízení, v němž mohou být projednávány a rozhodovány spory z určité specifické oblasti (např. burzovní obchody).³

Je-li rozhodčí řízení omezeno na území určitého státu, označíme ho za **národní**, přesahuje-li však hranice jednoho státu (např. je-li vedeno v jiném státě, řídí-li se jiným

---

² ROZEHNALOVÁ, N. Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku. 2. vyd. Praha: ASPI, Wolters Kluwer, 2008, 388s., ISBN 978-80-7457-324-9, str. 50

³ Winterová, A a kolektiv.: Civilní právo procesní, 1. vydání, Linde Praha a.s., 1999, 663 s., ISBN 80-7201-157-X, str. 611

právním řádem nebo jsou-li účastníci cizozemci), mluvíme o rozhodčím řízení **mezinárodním**. S tím souvisí další dělení rozhodčího řízení, a to na rozhodčí řízení **fakultativní**, kdy volba ponechat projednat a rozhodnout spor třetí nezávislou stranu je závislá na vůli sporných stran, a **obligatorní** rozhodčí řízení, kdy „*vzniklé spory projednávají v rozsahu daném příslušnou mezinárodní smlouvou místo obecných soudů smluvních států jejich rozhodčí orgány ex lege, aniž by bylo potřeba, aby účastníci uzavřeli předem rozhodčí smlouvu.*“⁴

Od rozhodčího řízení neboli arbitráže podle ZRŘ je potřeba odlišovat finanční arbitráž podle zákona č. 229/2002 Sb., o finančním arbitrovi. Finanční arbitr představuje orgán moci výkonné, jenž mimosoudně rozhoduje spory mezi finančními institucemi a jejich klienty a tím autoritativně zasahuje do práv a oprávněných zájmů nepodřízených osob a jehož rozhodnutí je závazné.⁵ Finanční arbitrem může být pouze bezúhonná, plně svéprávná osoba, jež má dobrou pověst a dostatečnou kvalifikaci a zkušenosti. Finanční arbitr je jmenován vládou na návrh ministra financí na dobu 5 let.⁶ Řízení před arbitrem, na nějž se subsidiárně přiměřeně použijí ustanovení správního řádu⁷, končí vydáním nálezu coby rozhodnutí ve věci samé. Nález musí mít písemnou formu, musí obsahovat výrok, odůvodnění a poučení o námitkách. Další podmínkou je, že nález musí být vydán v zákonem stanovených lhůtách, tj. 30 dní ode dne zahájení řízení, popřípadě do 60 dnů od zahájení řízení, jedná-li se o zvláště složité případy.⁸ Takovou povinnost však v ZZŘ nenalezneme.

2.3. Výchozí teoretické koncepce rozhodčího řízení

Aby bylo možné rozhodčí řízení jako celek pochopit a vůbec uchopit, nabízí nám právní praxe a právní teorie určité přístupy, perspektivy a pozice, jak na rozhodčí řízení nahlížet. Teoretické koncepce nám umožňují na základě pojmových a teoretických východisek zodpovídat otázky, které vyvstávají v souvislosti s rozhodčím řízením. Jejich úkolem je objasnit a vysvětlit principy, na základě kterých je rozhodčí řízení

---

⁴ Winterová, A a kolektiv.: Civilní právo procesní, 1. vydání, Linde Praha a.s., 1999, 663 s., ISBN 80-7201-157-X, str. 612

⁵ Lisse. Luděk, Finanční arbitr de lege ferenda, Právní rozhledy 2008, č. 7, s. 254

⁶ § 4 zák. č. 229/2002 Sb., o finančním arbitrovi

⁷ § 24 zák. č. 229/2002 Sb., o finančním arbitrovi

⁸ § 15 zák. č. 229/2002 Sb., o finančním arbitrovi

vystavěno a s nimiž je úzce spjato. Základní otázkou je vazba rozhodčího řízení na státní moci, tedy míra závislosti rozhodčí smlouvy, jakožto aktu vůli smluvních stran, kdy otázky z ní vyplývající jsou podřízené rozhodování soukromé osoby, na veřejné moci a s ní spjatým právním řádem.

Rozlišujeme čtyři základní teorie, přičemž každá z nich nahlíží na rozhodčí řízení z jiného úhlu. Otázkou pak zůstává, zda má doktrinální pohled skutečně zásadní vliv na řešení konkrétních otázek a institutů rozhodčího řízení.⁹

2.3.1. Teorie smluvní (contractual theory)

Jádrem smluvní teorie neboli teorie kontraktační je autonomie vůle stran. V jejím pojetí se zrcadlí princip „*Arbiter nihil extra compromissum facere potest*“¹⁰, který pak dále prostupuje celým rozhodčím řízením. Podle této teorie nalezneme původ rozhodčího řízení v rozhodčí smlouvě, přičemž podoba samotného řízení je závislá na vůli smluvních stran. Na základě vůle stran je pak rozhodnuto např. o sudišti, o rozhodci, o charakteru a pravidlech řízení či době řešení sporu.

V **klasické** smluvní teorii, jejíž zakladatelem byl na počátku 20. století P. Merlin, se odrážel názor, že i rozhodčí nález je soudem vykonatelnou smlouvou¹¹, která je uzavíraná a podepisovaná rozhodci jako zástupci sporných stran. Rozhodování rozhodců závisí jenom na vůli stran, rozhodce nemá právo nalézat, jeho úkolem jakožto odborníka v dané věci má být pouze nahradit dohodu stran tam, kde ji nebyly schopny vytvořit strany samy.¹² Naproti tomu **moderní** smluvní teorie již nepovažuje rozhodčí nález za smlouvu a rozhodce za zástupce smluvních stran. Přesto však její zastánci

---

⁹ Jak uvádí ROZEHNALOVÁ, N. Hlavní doktríny ovládající rozhodčí řízení. In: Sehnálek, D. a kol. Dny práva, 2009, Days of law. Brno: Masarykova univerzita, 2009: „Dle našeho názoru se jedná o přístup ke kvalifikaci rozhodčí smlouvy, o postavení rozhodce a zdroj jeho pravomoci rozhodovat konkrétní spor, odpovědnost rozhodce, vztah mezi stranami smlouvy a rozhodcem, rozhodného práva pro jednotlivé vztahy a otázky, možnost dispozice s rozhodčím řízením přesahující hranice v procesním právu státu fóra (přesun sudiště do zahraničí tam, kde neexistuje žádný vztah se zahraničím, odsun procesních norem fóra nad rámec kogentních procesních norem atd.) až po koncepci rozhodčího nálezu“.

¹⁰ Rozhodce nemůže dělat nic (rozhodovat) mimo rámce vymezeného dohodou o rozhodci (o arbitráži), k tomu srov. ROZEHNALOVÁ, N. Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku. 2. vyd. Praha: ASPI, Wolters Kluwer, 2008, 388 s, ISBN 978-80-7457-324-9, str. 55

¹¹ Jedná se o tzv. formalizovaný závazek vyšší právní síly - v této souvislosti je užívána analogie se smlouvou sepsanou formou notářského zápisu, která je přímo vynutitelným exekučním titulem. Viz např. Raban, P. Alternativní řešení sporů, arbitráž a rozhodci v České a Slovenské republice a zahraničí., 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2004, 765s, ISBN 80-7179-873-8. str. 46

¹² Raban, P. K odpovědnosti rozhodce a rozhodčího soudu. Bulletin advokacie, 2003, č. 1, s. 26

trvají na tom, že „rozhodčí řízení je ve své podstatě smlouvou a že svou povahou nepatří do civilního procesu, ale k právu smluvnímu. Rozhodčí smlouva je tak považována za smlouvu sui generis.“¹³ Společným prvkem jak klasické, tak moderní smluvní teorie pak zůstává nepodstatný vliv státu na řízení. V řízení, jež je založeno na zásadě „*pacta sunt servanda*“¹⁴, je vliv státu soustředěn pouze na otázky veřejného pořádku, arbitrability sporu, zrušení rozhodčího nálezu soudem či výkonu rozhodčího nálezu. Zastánci kontrakční teorie pak dovozují, že rozhodování rozhodců závisí jen na vůli sporných stran (strany dobrovolně uzavřely smlouvu, dobrovolně předložily spor rozhodci a dobrovolně souhlasily, že se rozhodčímu nálezu podřídí) a není omezeno žádnými místními zákazy. Proto jejich rozhodnutí může být vynuceno kdekoliv na světě.¹⁵

V České republice se ke smluvní teorii dříve přikláněl i Ústavní soud, když ve svém usnesení ze dne 15. 7. 2002, sp. zn. IV ÚS 174/02 uzavřel, že „...charakter rozhodčí činnosti je založený smlouvou delegující vůli stran a její výsledek je kvalifikovanou formou závazku a jako takový je též závazný. Rozhodce nenalézá právo, ale tvoří (eventuálně napevno staví, vyjasňuje, tedy narovnává) závazkový vztah v zastoupení stran. Jeho moc tedy není delegovaná svrchovanou mocí státu, ale pochází od soukromé vlastní moci stran určovat si svůj osud.“

Ústavní soud se ke smluvní teorii přikláněl i ve svých pozdějších rozhodnutích. Svůj názor přitom založil na argumentaci, že standardních výkladových metod je nutné použít i při výkladu rozhodčí smlouvy, kdy základním předpokladem pro její vznik je svobodná vůle, prostřednictvím níž je vyjádřen souhlas stran s přenesením řešení sporu mimo soustavu obecných soudů.^{16 17} Nelze opomenout ani jeho další rozhodnutí,

---

¹³ Růžička, K., Rozhodčí řízení před Rozhodčím soudem při Hospodářské komoře ČR a Agrární komoře ČR, Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2005, 254s., ISBN 80-86898-43-1, str. 22

¹⁴ Smlouvy se mají dodržovat

¹⁵ Růžička, K., Rozhodčí řízení před Rozhodčím soudem při Hospodářské komoře ČR a Agrární komoře ČR, Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2005, 254s., ISBN 80-86898-43-1, str. 22

¹⁶ Usnesení Ústavního soudu, sp. zn. 2157/08 z 28. 9. 2008

¹⁷ Srov. taky usnesení ÚS ze dne 15. 1. 2009, sp. zn. II. ÚS 3059/08, či usnesení ÚS ze dne 12. 9. 2003, sp. zn. III. ÚS 145/03, nebo usnesení ÚS ze dne 29. 4. 2005, sp. zn. III. ÚS 166/05

v němž odkázal na zmiňované usnesení sp. zn. IV. ÚS 174/02, když přisvědčil tomu, že smluvní doktrína převládá nad doktrínou jurisdikční.¹⁸

V souvislosti se smluvní teorií nelze ponechat stranou její kritiku, ta poukazuje na skutečnost, že v případě důsledné aplikace této teorie by nebyl zaručen ani minimální standard kontroly ze strany státu, tudíž by bylo potlačeno základní právo na spravedlivý proces.¹⁹

2.3.2. Jurisdikční teorie (judicial theory)

Počátky jurisdikční teorie, jejíž základem je uznání pravomoci státu v oblasti regulace a kontroly rozhodčího řízení, tedy ve vůli státu delegovat rozhodovací pravomoc na rozhodce, jehož úkolem je rozhodovat spory mezi smluvními stranami²⁰, sahá až do období před druhou světovou válkou.²¹ V této koncepci je potlačena role rozhodčí smlouvy, přestože není popíráno, že realizace rozhodčího řízení má svůj základ právě v ní, ale naopak, je zdůrazňováno, že možnost konat rozhodčí řízení (a s ní spojená např. volba rozhodců, volba místa, pravomoc rozhodců, vykonatelnost rozhodčího nálezu či výkon rozhodčího nálezu) je daná právním řádem určitého státu. Základním axiomem jurisdikční teorie je proto podřízení se stran i rozhodců právnímu řádu místa konání rozhodčího řízení (tzv. sudišti).

Na rozdíl do smluvní teorie jurisdikční teorie vnímá rozhodčí nález jako autoritativní rozhodnutí *sui generis*, odvozené od veřejné moci, nikoliv jako

---

¹⁸ Usnesení Ústavního soudu ze dne 20. 7. 2006, sp. zn. III. ÚS 32/06: „*Pro posouzení povahy rozhodčího řízení je významným spolupůsobení vůle stran podřídit spor řešení před rozhodcem a vůle státu propůjčit rozhodčímu řízení obdobné účinky jako má rozhodnutí soudu. Rozhodčí řízení tím představuje procesní institut sui generis, který má na jedné straně svůj původ v dohodě stran a na straně druhé čerpá své jurisdikční účinky z civilního práva. Nestojí tedy mimo právní systém; musí zde být právní řád, který určuje podmínky jeho konání (zejména náležitosti rozhodčí smlouvy), základní zásady procesu, jakož i účinky v něm vydaného rozhodčího nálezu. Není-li však rozhodčí řízení v právu zakotveno jako obligatorní, je namístě přisvědčit názoru, z něhož vychází i výše zmíněné usnesení sp. zn. IV. ÚS 174/02, že převažují znaky smluvní doktríny nad jurisdikční.*“

¹⁹ Tato otázka vyvstala v odborných kruzích zejména v návaznosti na výše uvedené rozhodnutí Ústavního soudu (sp. zn. III. ÚS 174/02) jak je uvedeno i v Rozeňhalová, N. Rozhodčí řízení - alternativa k řízení soudnímu. Právní fórum, 2008, č. 4, s. 125., či v ROZEHNALOVÁ, N. Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku. 2. vyd. Praha: ASPI, Wolters Kluwer, 2008, 388 s, ISBN 978-80-7457-324-9, str. 56

²⁰ Růžička, K., Rozhodčí řízení před Rozhodčím soudem při Hospodářské komoře ČR a Agrární komoře ČR, Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2005, 254s., ISBN 80-86898-43-1, str. 23

²¹ ROZEHNALOVÁ, N. Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku. 2. vyd. Praha: ASPI, Wolters Kluwer, 2008, 388 s, ISBN 978-80-7457-324-9, str. 53

soukromoprávní narovnání závazkového vztahu. „Rozhodčí řízení je řízení sporné a rozhodci vykonávají rozhodovací pravomoc tím, že řeší spor nalézáním práva na základě pravomoci delegované státem a nikoliv dohodou stran.“²² Z toho vyplývá, že jde o kontradiktorní civilní řízení, kde každá ze stran hájí své zájmy trváním na svém stanovisku, jež se snaží prosadit. Úkolem rozhodce pak je ve sporu právo nalézt a rozhodnout o něm. Rozhodce tedy představuje nezávislou osobu v postavení soudce, který stejně jako soudce odvozuje svou autoritu od státu, ale oproti soudci je jeho ustanovení do funkce ponecháno na vůli stran.²³

Přestože se Ústavní soud původně přikláněl k smluvní teorii, nálezem ze dne 8. 3. 2011, sp. zn. I. ÚS 3227/07, vyjádřil pravý opak: „Rozhodčí řízení je druhem civilního procesu. (...) pravomoc rozhodce projednat a rozhodnout spor se zakládá na shodné vůli sporných stran projevené v rozhodčí smlouvě. Touto procesní dohodou sporné strany derogují pravomoc soudu a zakládají pravomoc rozhodce. Na základě dobrovolného jednání stran tedy rozhodce nahrazuje (státní) soud, který by měl věc jinak projednat a rozhodnout. (...) Právní řád v souladu se zásadou autonomie vůle svobodně projevenou vůli stran směřující k projednání a rozhodnutí sporu rozhodcem respektuje, a proto soudům umožňuje do rozhodčího řízení zasahovat pouze v těch úzce vymezených případech, které stanoví ZRŘ. (...) Projednání věci v rozhodčím řízení z tohoto hlediska neznamená vzdání se právní ochrany, nýbrž představuje spíše její přesunutí na jiný rozhodující orgán, jenž nalézá právo; jinak by ostatně bylo pojmově nemyslitelné považovat rozhodčí řízení ve vztahu k soudnímu řízení za alternativní způsob řešení sporů. (...) Rozhodce nemůže být pouze pasivním činitelem, (...), není důvodu, proč by poučovací povinnost neměl mít rozhodce, jenž v rozhodčím řízení plní roli rozhodovacího orgánu místo soudu.“

Odklon od smluvní teorie Ústavní soud utvrdil i v usnesení ze dne 27. 6. 2013, sp. zn. II. ÚS 4314/12, kdy uzavřel, že rozhodčí nález je výsledkem činnosti rozhodce, kterou je nalézání práva. Přestože se tedy judikatura do té doby klonila k smluvní teorii rozhodčího řízení, Ústavní soud zdůraznil jurisdikční základ rozhodčího řízení založený na nalézání práva soukromoprávním subjektem, byť vycházející ze smluvní autonomie

---

²² Bělohávek, A. J., Zákon o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů. Komentář, 2. vydání., Praha: C. H. Beck, 2012, 1776s., ISBN 978-80-7179-342-7, str. 26

²³ Rozehnalová, N. Rozhodčí řízení – alternativa k řízení soudnímu. Právní fórum, 2008, č. 4, s. 124

stran. Takové pojetí nejvíce korespondovalo s pojetím rozhodčího řízení v jeho stávající úpravě, s většinovým názorem právní teorie i právní praxe. Doplnil, že chápání rozhodčího soudu jako „jiného orgánu“ má pak bezesporu velký význam především pro bezprostřední závaznost platného práva pro rozhodce a s tím související povinnosti rozhodce platné právo aplikovat.²⁴

Těžiskem kritiky této doktríny je v dnešní době stále více se rozšiřující on-line rozhodčí řízení, o němž je pojednáno v Kapitole č. 12. Na jednu stranu se jedná o institut, jehož efektivnost se ukazuje zejména při řešení jednodušších případů, kdy takové případy mohou být vyřešeny i za třicet dní, na druhou stranu prolomuje hranice státu, přičemž zde vyvstávají otázky „kontroly“ ze strany soudů, kdy např. některé otázky mohou být kontrolovány ze strany soudů státu sudiště a zároveň ze státu místa vydání rozhodčího nálezu.²⁵

2.3.3. Smíšená teorie

Tato doktrína, často mající přívlastek hybridní, v sobě pojímá jak teorii smluvní, tak teorii jurisdikční, přičemž se zároveň snaží odstranit jejich nedostatky. Poskytuje východiska tam, kde se tyto odlišné teorie rozcházejí. Základní tezí smíšené teorie je, že rozhodčí řízení je založeno jak na rozhodčí smlouvě, která představuje vůli stran, aby spor byl rozhodnut nezávislým rozhodcem, tak na delegaci státní moci, kdy stát má vůli propůjčit rozhodnutí rozhodčího řízení stejné účinky jaké mají rozhodnutí soudů. Oba zmíněné prvky jsou si rovnocenné; upřednostňování jedno z nich na úkor druhého, je touto teorií vyloučeno. Ostatně i zakladatel této teorie, prof. G. Sauser-Halla, ji sám definoval jako „smíšený procesní institut, sui generis institut, který má svůj původ v dohodě stran a čerpá své jurisdikční účinky z civilního práva.“²⁶ Jde tudíž o proces, na jehož počátku stojí soukromoprávní smlouva a na jeho konci rozhodnutí, které je závazné a může být nuceně vykonáno.²⁷ Rozhodnutí, jímž je ve většině případů rozhodčí nálezu, je podle této teorie pojímán jako něco mezi smlouvou a rozsudkem.

²⁴ Srov. např. Usnesení ÚS, sp. zn. IV. ÚS 3184/14, ze dne 21. 1. 2015, dostupné na www.nalus.cz.

²⁵ ROZEHNALOVÁ, N. Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku. 2. vyd. Praha: ASPI, Wolters Kluwer, 2008, 388s., ISBN 978-80-7457-324-9, str. 54.

²⁶ ROZEHNALOVÁ, N. Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku. 2. vyd. Praha: ASPI, Wolters Kluwer, 2008, 388s., ISBN 978-80-7457-324-9, str. 56, 57.

²⁷ ROZEHNALOVÁ, N. Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku. 2. vyd. Praha: ASPI, Wolters Kluwer, 2008, 388s., ISBN 978-80-7457-324-9, str. 56, 57

Strany sporu založí pravomoc rozhodců smlouvou, ale jakmile je rozhodce jmenován, vystupuje jako autonomní soudce, nalezne právo, přestože není státním orgánem a vydává pro strany závazné a vykonatelné rozhodnutí.²⁸ Ze shora uvedeného tak lze vyvodit, že u smíšené teorie je patrná jednak silná vazba k místu konání rozhodčího řízení a jednak silný vliv rozhodčí smlouvy, se kterou je nutno zacházet jako s každou jinou soukromoprávní smlouvou, tj. při zohlednění např. zásady „*pacta sunt servanda*“.

2.3.4. Autonomní teorie

„*Autonomní teorie odmítá teorie předchozí a snaží se pochopit rozhodčí řízení jako celek, a to jako řízení sui generis.*“²⁹ Tato doktrína popírá jakékoliv vazby na národní právo, rozhodčí řízení není odvozováno ani od moci veřejné a ani v jeho základech nejsou spatřovány soukromoprávní vztahy. Důraz je kladen na autonomii vůle stran, jakož i na autonomii vůlí rozhodců. Je zde zcela odmítnut vliv právních úprav vyjma těch, které si strany dohodnou v rámci rozhodčí smlouvy, či které zvolí rozhodci.³⁰ Jde o doktrínu poměrně mladou, rozvíjející se prozatím zejména v rovině teoretické.

2.4. Vývoj právní úpravy rozhodčího řízení v České republice

Kořeny rozhodčího řízení v České republice sahají až do 19. století. Již v této době bylo rozhodčí řízení upraveno v zákoně č. 113/1895 ř. z., o soudním řízení v občanských rozepřích právních, a to přesněji ve čtvrtém oddíle v § 577 a násl. Z dikce těchto ustanovení plyne, že písemnou smlouvu rozhodčí, která musela obsahovat počet rozhodců, jež měli o budoucích sporech rozhodovat, bylo možné uzavřít jenom za situace, že strany byly způsobilé uzavřít o předmětu sporu smír.³¹ Další ustanovení se pak věnovala ustanovení rozhodců a samotnému rozhodčímu řízení.³²

---

²⁸ Růžička, K. K otázce právní povahy rozhodčího řízení. *Bulletin advokacie*, 2003, č. 5, s. 36.

²⁹ Bělohávek, A. J., *Zákon o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů*, Komentář, 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2004, 701s, ISBN 80-7179-629-8, str. 34

³⁰ Achour, Gabriel, *Teoretické koncepce v oblasti rozhodčího řízení*, dostupné na http://www.achourhajek.com/resources/files/010_teoreticke_koncepce_rozhodciho_rizeni-2.pdf

³¹ § 577 zák. č. 113/1895 ř. z., o soudním řízení v občanských rozepřích právních: „*Úmluva, že se má právní rozepře rozhodnouti jedním nebo několika rozhodci (smlouva rozhodčí), má právní účinek potud, pokud strany jsou způsobilé uzavřítí o předmětu sporu smír. Ve smlouvě rozhodčí může býti také platně*

S nabytím účinností zákona č. 142/1950 Sb., o řízeních v občanských právních věcech, ve kterém byl institut rozhodčího řízení nadále zachován, byla možnost uzavřít rozhodčí smlouvu omezena pouze na případy, kdy jednou ze stran byla československá právnická osoba. To ovšem neplatilo, pokud ani jedna ze stran nebyla československým občanem nebo československou právnickou osobou.³³ V šedesátých letech pak došlo k zásadné změně, kdy byl přijat zvláštní zákon č. 98/1963 Sb., o rozhodčím řízení v mezinárodním obchodním styku a o výkonu rozhodčích nálezů, s jehož účinností bylo možné rozhodčí smlouvy uzavřít pouze ve sporech o majetkové nároky tuzemských organizací z mezinárodního obchodního styku.

S pádem komunistického režimu v roce 1989 vyvstala potřeba rozšířit působnost rozhodčí smlouvy jak na majetkové spory, jež nesouvisely výlučně jen s mezinárodním obchodním stykem, tak i na majetkové spory fyzických osob. Vzhledem k výše uvedenému a v návaznosti na skutečnost, že na mezinárodní půdě byl institut rozhodčího řízení hojně využíván, s přihlédnutím k okolnosti, že Česká republika byla členem několika mezinárodních úmluv a dvoustranných smluv s cizími státy, které obsahovaly závazky ohledně uznávání cizích rozhodčích nálezů, byla potřeba novelizace úpravy rozhodčího řízení téměř hmatatelná. Aktuální zákon, tj. ZRŘ, byl připraven s ohledem jak na požadavek postupné harmonizace českého právního řádu s právem Evropských společenství, tak i s ohledem na Vzorový zákon o mezinárodní obchodní arbitráži, který byl sjednán ve Vídni v roce 1985.³⁴ Doposud ZRŘ prošel několika novelami, poslední v roce 2013.³⁵ Nalezneme v něm úpravu rozhodčího řízení před stálým rozhodčím soudem, ale i řízení ad hoc. Reguluje fakultativní rozhodčí řízení, upravuje proces od zahájení sporu, přes průběh sporu až k vydání rozhodčího

---

umluveno, že spory, které by budoucně vznikly z určitého právního poměru, mají být rozhodnuty jedním neb několika rozhodci.

Smlouva rozhodčí musí být zřízena písemně.“

³² Viz §578 - § 599 zák. č.113/1895 ř. z., o soudním řízení v občanských rozepřích právních

³³ § 648 odst. 2 zák. č. č.142/1950 Sb., o řízeních v občanských právních věcech: „*Rozhodčí smlouvu lze uzavřít jen tehdy, je-li alespoň jednou ze stran československá právnická osoba; toto omezení neplatí, není-li ani jedna ze stran československým občanem nebo československou právnickou osobou.*“

³⁴ Důvodová zpráva k ZRŘ

³⁵ Zák. č. 303/2013 Sb. kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím rekodifikace soukromého práva, čl. XX.

nálezu, jeho zrušení a související ustanovení týkající se jeho výkonu. Neopomíná ani úpravu rozhodčího řízení s cizím prvkem.³⁶

2.5. Stávající právní úprava rozhodčího řízení

Prameny rozhodčího řízení, ať už ve smyslu materiálním či formálním, můžeme rozdělit do tří skupin. Stěžejní úpravu, tzn. úpravu vnitrostátní, představují ZRŘ, jež upravuje:

- a) rozhodování majetkových sporů nezávislymi a nestrannými rozhodci;
- b) rozhodování sporných záležitostí náležejících do spolkové samosprávy rozhodčí komisi spolku podle občanského zákoníku a
- c) výkon rozhodčích nálezů³⁷;

V návaznosti na § 30 ZRŘ³⁸ a § 44 ZRŘ³⁹ se subsidiárně použije i zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále jen „OSŘ“), který poskytuje rozhodčímu řízení interpretační, aplikační i realizační oporu. Přiměřeným použitím OSŘ se zabýval ve svém rozsudku ze dne 25. 4. 2007, sp. zn. 32 Odo 1528/2005, Nejvyšší soud, ve kterém se vyjádřil, že *„Z použití termínu přiměřeně vyplývá, že rozhodčí řízení nepodléhá občanskému soudnímu řádu přímo a jeho jednotlivá ustanovení nelze použít v rozhodčím řízení mechanicky. Ono přiměřené znamená především zohlednění obecných zásad, na nichž stojí české rozhodčí řízení, to znamená použití norem občanského soudního řádu pod obecným rámcem zásad českého rozhodčího řízení.“* Jako příklad lze uvést, že ZRŘ nestanovuje náležitosti rozhodčího nálezu a je proto nutné přiměřeně použít § 157 OSŘ. To samé platí i pro mezitímní a částečný rozhodčí nález, či povinnost zaslat předžalobní výzvu podle § 142a OSŘ.

---

³⁶ ROZEHNALOVÁ, N. Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku. 2. vyd. Praha: ASPI, Wolters Kluwer, 2008, 388 s, ISBN 978-80-7457-324-9, str. 89

³⁷ § 1 ZRŘ

³⁸ § 30 ZRŘ: *„Nestanoví-li zákon jinak, užijí se na řízení před rozhodci přiměřeně ustanovení občanského soudního řádu.“*

³⁹ § 44 ZRŘ: *„Nestanoví-li tento zákon jinak, použijí se pro řízení před soudem podle tohoto zákona obdobně ustanovení občanského soudního řádu.“*

Pod mezinárodní prameny rozhodčího řízení řadíme bilaterální mezinárodní smlouvy, které mají ve většině případů formu smluv o právní pomoci mezi státy či smluv o ochraně investic, jejichž obsahem je mj. závazek smluvních států „uznávat a vykonávat rozhodčí nálezy či smíry v nich obsažené a důvody, proč je možné uznání a výkon odepřít“⁴⁰. Neopomenutelnou multilaterální smlouvou je pak jak Newyorská úmluva o uznání a výkonu rozhodčích nálezů (dále jen „Newyorská úmluva“) z roku 1958, v České republice vydaná jako vyhláška č. 74/1959 Sb., jež představuje jeden z celosvětově nejvýznamnějších unifikačních pramenů, tak i Evropská úmluva o mezinárodní obchodní arbitráži ratifikována československým prezidentem v roce 1963 (v České republice vydána jako vyhláška č. 176/1964 Sb.).

K dalším pramenům dále řadíme právně nezávazné, ale v praxi často využívané dokumenty, které vytvořila Komise OSN pro mezinárodní obchodní právo (neboli Komise UNCITRAL), jako je například Vzorový zákon o mezinárodní obchodní arbitráži z roku 1985, Pravidla UNCITRAL pro mezinárodní rozhodčí řízení ad hoc, Smírčí pravidla UNCITRAL nebo Doporučení pro rozhodčí instituce a ostatní orgány zúčastněné v arbitrážním řízení. Také řady rozhodčích soudů představují pramen práva rozhodčího řízení, neboť obsahují celistvý soubor pravidel, podle nichž se řídí rozhodčí řízení, u té které instituce. Jde však o nestátní prameny, tj. soukromá pravidla, jejichž závaznost je odvozena buď ze zákona o ZRŘ nebo z mezinárodní smlouvy.⁴¹

---

⁴⁰ ROZEHNALOVÁ, N. Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku. 2. vyd. Praha: ASPI, Wolters Kluwer, 2008, 388 s, ISBN 978-80-7457-324-9 str. 87

⁴¹ ROZEHNALOVÁ, N. Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku. 2. vyd. Praha: ASPI, Wolters Kluwer, 2008, 388 s, ISBN 978-80-7457-324-9, str. 90

3. Rozhodčí smlouva

3.1. Pojem a druhy rozhodčí smlouvy

Předpokladem pro realizaci rozhodčího řízení je na jedné straně skutečnost, že právní řád připouští projednání takového sporu v řízení před rozhodci (mluvíme o tzv. arbitrabilitě), a na straně druhé existence platné rozhodčí smlouvy. Rozhodčí smlouva představuje dobrovolné ujednání stran, na základě kterého strany svěřují existující nebo v budoucnu vzniklé spory k rozhodování do rukou nezávislého rozhodce. Rozlišujeme tři základní typy rozhodčích smluv, a to **smlouvu o rozhodci**, § 2 odst. 3 písm. a) ZRŘ, (též *submission agreement, compromise*), jež představuje rozhodčí smlouvu, která dopadá na jednotlivý již vzniklý spor a **rozhodčí doložku**, § 2 odst. 3 písm. b) ZRŘ, (též *arbitration clause, clause compromissoire*), která se týká všech v budoucnosti vzniklých sporů z určitého právního vztahu či vymezeného okruhu právních vztahů. To např. může znamenat, že se rozhodčímu řízení podřídí všechny vztahy vzniklé z určité smlouvy, např. smlouvy o dílo, nebo že se rozhodčímu řízení podřídí jenom okruh vztahů z této smlouvy, např. spory ohledně neplnění.⁴²

Třetím typem rozhodčí smlouvy, který není definován v samostatném ustanovení v ZRŘ, ale vztahuje se na něj ustanovení o rozhodčí doložce § 2 odst. 3 písm. b) ZRŘ, je **všeobecné ujednání neboli ujednání neomezeného kompromisu**. Toto ujednání dopadá na v budoucnu vzniklé spory z vymezených okruhů právních vztahů mezi smluvními stranami. Tento typ je využíván zejména v případech, kdy strany mezi sebou uzavírají několik smluv a pomocí neomezeného kompromisu se zavazují řešit spory vzniklé z těchto smluv v rámci rozhodčího řízení.

V některých případech se můžeme setkat i s tzv. asymetrickou rozhodčí doložkou, jejíž zvláštnost spočívá v tom, že zakládá příslušnost rozhodčího soudu s tím, že jedna ze stran sporu může podat žalobu k soudu.

Rozhodčí smlouva zavazuje pouze její smluvní strany, není-li v zákoně stanoveno něco jiného. To však neplatí ve vztahu k rozhodcům a rozhodčím institucím, neboť ty

---

⁴² ROZEHNALOVÁ, N. Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku. 2. vyd. Praha: ASPI, Wolters Kluwer, 2008, 388 s, ISBN 978-80-7457-324-9, str. 102

rozhodčí smlouva k ničemu nezavazuje. Pakliže není v rozhodčí smlouvě uvedeno jinak, vztahuje se na práva z právních vztahů přímo vznikající, ale i na otázky platnosti těchto právních vztahů a současně i na práva s těmito právy související.⁴³ Dále, dle dikce ustanovení §2 odst. 5 ZRŘ, zavazuje rozhodčí smlouva taky právní nástupce stran, nevyloučí-li si to strany ve smlouvě. To platí jak pro univerzální sukcesí (např. dědění či splynutí nebo sloučení právnických osob), tak zároveň i pro singulární sukcesí, již představuje dědický odkaz či postoupení pohledávky.

V dané souvislosti je nutno poznamenat, že § 1896 zák. č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, (dále jen „OZ“) zvlášť upravuje pravidlo pro případy částečného postoupení smlouvy či postoupení smlouvy několika postupníkům, jež zakazuje zkrátit práva postoupené strany z vedlejších doložek jako je např. i ujednání o rozhodčí doložce.⁴⁴ Bude-li tedy smlouva, jíž součástí bude ujednání o rozhodčí doložce, postoupena několika postupníkům, ujednání o rozhodčí doložce přechází spolu se smlouvou a zavazuje každého z postupníků.

3.2. Povaha rozhodčí smlouvy

Pokud se jedná o otázku povahy rozhodčí smlouvy, existují tři názorové proudy. Část teoretiků se přiklání k názoru, že rozhodčí smlouva má hmotněprávní povahu⁴⁵, část obce se přiklání k názoru, že rozhodčí smlouva je svým charakterem procesněprávní akt⁴⁶, konečně část právní obce se přiklání k tomu, že rozhodčí smlouva je svou povahou smíšenou smlouvou.⁴⁷ Diskuze na toto téma prozatím nedospěla ke svému závěru, proto se v odborné literatuře, ba ani v judikatuře vyšších soudů nelze setkat s jednoznačnou odpovědí.

---

⁴³ § 2 odst. 4 ZRŘ

⁴⁴ § 1896 zák. č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, (dále jen „OZ“): „Při částečném postoupení smlouvy nebo při postoupení smlouvy několik postupníkům nelze zkrátit práva postoupené strany z vedlejších doložek ve smlouvě, jako jsou zejména ujednání o podmínce, záloze, závdavku, smluvní pokutě, odstoupení od smlouvy a o odstupném nebo o rozhodčí doložce.“

⁴⁵ Např. P. Raban

⁴⁶ Např. A. Bělohlávek

⁴⁷ Např. N. Rozehnalová

A) Materiálněprávní pojetí

Toto historicky nejstarší pojetí vychází z hmotněprávního pojetí rozhodčí smlouvy. Podle této koncepce se na smlouvu aplikují ustanovení hmotného práva, neboť smlouva vzniká před řízením, mimo proces, a upravuje právní poměry mezi stranami. Rozhodčí smlouva tedy podléhá úpravě občanskoprávních smluv, tj. hmotnému právu České republiky obsaženém v OZ, neboť je výsledkem předprocesního a mimorozhodovacího procesu.⁴⁸ Rozhodujícím aspektem tedy není fakt, že jde o úmluvu, jež se uzavírá k docílení určitého procesněprávního účinku, neboť to ji nezabavuje hmotněprávní povahy. Pakliže by trpěla takovými vadami (např. nedostatky projevu vůle), jež by ji činily hmotněprávně neplatnou, nemohla by být účinná ani procesněprávně.⁴⁹

K této koncepci se ve svých rozhodnutích přiklání i Ústavní soud⁵⁰, kdy např. v nálezu ze dne 1. 11. 2011, sp. zn. II. ÚS 2164/10, uvádí: „*Východiskem pro posouzení otázky, zda lze rozhodčí doložku považovat za nepřiměřenou podmínku ve smlouvě (ve smyslu zbavení práva spotřebitele podat žalobu), je dřívější v rozhodnutích Ústavního soudu vyslovený názor, podle kterého rozhodčí řízení není nalézáním práva, ale*

---

⁴⁸ Raban, P. Alternativní řešení sporů, arbitráž a rozhodci v České a Slovenské republice a zahraničí., 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2004, 765s, ISBN 80-7179-873-8, s. 51

⁴⁹ Steiner, V., Štajgr, F. Československé mezinárodní civilní právo procesní. 1. vydání. Praha: Academia, 1967, s. 168

⁵⁰ Srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 28. 1. 2009, sp. zn. Pl.ÚS 37/08: „*Ačkoli se tedy v rozhodčím řízení (shodně s řízením soudním) projednávají věci, jež projednávají rovněž soudy, resp. se v něm také rozhoduje o právech a povinnostech občanskoprávně relevantních subjektů, a ačkoli jeho výsledku (rozhodčím nálezům) zákon připíná obdobný znak vykonatelnosti, tj. státem garantované vynutitelnosti, je z řečeného nepochybné, že mezi oběma řízeními existují rovněž nepřehlédnutelné - a posléze - i podstatné odlišnosti.*

Předně, rozhodčí řízení není zcela autonomní, neboť ve vztahu k němu soudní řízení představuje korektivní (opravný) element, byť jsou možnosti nápravy omezené, a podmíněné existencí jen taxativně vyjmenovaných vad. Za druhé, oproti soudnímu řízení je referenčním systémem rozhodování sporu nikoli platné (hmotné) právo, nýbrž jsou připuštěny (vedle něj či namísto něj) i tzv. "zásady spravedlnosti". Za třetí, zatímco soudní řízení je vedeno nezávislými soudci, začleněnými do institucionálně vybudované struktury soudní soustavy (čl. 82, čl. 91 Ústavy) na základě jmenování prezidentem republiky bez časového omezení (čl. 93 odst. 1 Ústavy), k rozhodčímu řízení jsou povoláni ad hoc rozhodci jakožto soukromé osoby, určené zásadně dohodou účastníků sporu. A konečně, soudní řízení je výrazem typové působnosti soudní moci jakožto ústavně založené moci státní (čl. 2 odst. 1, čl. 81, čl. 90 Ústavy) a tím i nepochybnitelně moci "veřejné", na rozdíl od řízení rozhodčího, jež má sice zákonnou základnu, nicméně nenastupuje automaticky ("ústavně, resp. veřejnoprávně"), nýbrž na základě soukromé ("soukromoprávní") dohody účastníků konkrétního občanskoprávního (majetkového) vztahu, resp. jejich individuálního rozhodnutí či vůle, vtělené do konkrétní rozhodčí smlouvy, a je tak od soudního řízení soukromým odklonem.

Převažují-li ve vyloženém srovnání zjevně (zejména vzhledem k posledním dvěma odlišnostem) v postavení rozhodce v rozhodčím řízení rysy soukromoprávní, logicky mu nelze naopak připínat atribut "veřejné moci" (srov. též § 72 odst. 1 písm. a) zákona o Ústavním soudu). Právě to jej od soudu relevantně odlišuje, a to v kvalitě natolik zásadní, že rozhodci výše předjímaný znak připodobnitelnosti k postavení soudu - ve sledovaném smyslu - již svědčit nemůže.“

dotvářením závazkového vztahu smluvních stran. V rozhodčím řízení jde tedy o vyjasnění a narovnání vzájemných práv, jež se děje činností rozhodce v zastoupení stran, které na rozhodce smlouvou delegovaly svoji vůli. Tento restriktivní názor vyjádřený v citovaných směrnících pak nutně musí vést k závěru, že rozhodčí řízení není řízením soudního typu. Tento závěr se pak odráží v celkově přísnějším nahlížení na rozhodčí doložky a jejich náležitosti tak, aby nepředstavovaly nepřiměřené podmínky ve spotřebitelských smlouvách (např. nezabývaly spotřebitele práva podat žalobu k soudu).“

B) Procesněprávní pojetí

Jde o pojetí, jež nahlíží na rozhodčí smlouvu jako na smlouvu, jejíž podstatou je omezení jurisdikční pravomoci obecných soudů a její současné přenesení na rozhodce (či rozhodčí instituce), přičemž nezakládá, nemění a ani neruší práva stran v hmotněprávní rovině. Argumentem podporujícím tuto teorii je i skutečnost, že úpravu rozhodčí smlouvy nalezneme v ZRŘ a v OSŘ, tedy v procesněprávních předpisech. K takovému pojetí se přiklonil i Vrchní soud v Olomouci ve svém rozhodnutí ze dne 17. 12. 2009, sp. zn. 4 Cmo 328/2009, v němž uvedl, že rozhodčí smlouva je svým charakterem procesněprávní. Argumentoval tím, že následkem rozhodčí smlouvy není vznik, změna nebo zánik práv a povinností jejich účastníku, tedy nezasahuje do jejich hmotněprávní sféry, jejím důsledkem je jenom určení, že v budoucnu vzniklé případné spory účastníku se budou rozhodovat před rozhodcem místo před obecnými soudy.

C) Smíšené pojetí

Představitelé této teorie poukazují na to, že rozhodčí smlouva představuje institut vystavěný na smluvním základě v prostředí procesního práva.⁵¹ Na jednu stranu nelze popřít hmotně-právní základ smlouvy, na straně druhé nelze také přehlížet cíl smlouvy, kterým je přesun rozhodovacích pravomocí z obecných soudů na rozhodce či jiné rozhodčí instituce.

---

⁵¹ ROZEHNALOVÁ, N. Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku. 2. vyd. Praha: ASPI, Wolters Kluwer, 2008, 388s, ISBN 978-80-7457-324-9, str. 107

3.3. Náležitosti rozhodčí smlouvy

Rozhodčí smlouva představuje právní jednání, které musí splňovat obsahové a formální náležitosti, přičemž jejich absence by mohla založit její neplatnost. Po obsahové stránce musí obsahovat ujednání stran o svěřeni pravomoci rozhodci k projednání a rozhodnutí sporu. V případě, že se touto smlouvou zakládá pravomoc stálého rozhodčího soudu, nemusí obsahovat již nic dalšího, neboť strany se podřizují řádu takového soudu. Pokud však rozhodčí smlouva odkazuje na rozhodce, měly by si strany ujednat alespoň počet rozhodců a způsob jejich výběru. Dalším doporučeným ujednáním je dohoda o sudišti, o odměně rozhodce, o jazyku řízení a případně o rozhodném právu. Pokud některé nebo všechny výše uvedené náležitosti chybí, nastupuje místo chybějících náležitostí právní úprava uvedená v ZRŘ.⁵² Dále musí rozhodčí smlouva svým obsahem i účelem odpovídat dobrým mravům a zákonům, jinak je rozhodčí smlouva neplatná.⁵³ Projev vůle k tomu způsobilých stran musí být určitý, srozumitelný, skutečný, vážný a prostý omylu a tísně.

Mezi základní náležitosti rozhodčí smlouvy patří i požadavek na její formu. Rozhodčí smlouva musí být uzavřena písemně pod sankcí neplatnosti. Za písemně uzavřenou smlouvu se považuje i smlouva uzavřená telegraficky, dálnopisem nebo elektronickými prostředky, které umožňují zachycení jejich obsahu a určení osob, které smlouvu podepsaly.⁵⁴

Zachycení obsahu je možné např. u e-mailu, ale i u textové zprávy. Problém nastává u identifikace osob, které smlouvu uzavřely, neboť otázkou je, zda je nutné k zachování písemné formy u elektronické formy právního jednání, aby bylo takové právní jednání opatřeno elektronickým podpisem jednajícího, či zda postačí jakákoli možnost identifikace jednající osoby (např. jen podle e-mailové adresy). *„Je nutné konstatovat, že elektronický podpis datové zprávy nesmí u právního jednání chybět (pokud má být zachována písemná forma právního jednání).“*⁵⁵ Podle zák. č. 227/2000

---

⁵² Raban, P. Alternativní řešení sporů, arbitráž a rozhodci v České a Slovenské republice a zahraničí., 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2004, 765s, ISBN 80-7179-873-8, str. 49

⁵³ § 547 OZ a následně § 580 a násl. OZ

⁵⁴ §3 odst. 1 ZRŘ

⁵⁵ Lavický, P. a kol.: Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). Komentář. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014, 2400 s., ISBN 978-80-7400-529-9, k § 562

Sb., o elektronickém podpisu, rozlišujeme tři druhy elektronického podpisu: obyčejný, zaručený a uznávaný elektronický podpis. Jeví se zřejmé, že zaručený elektronický podpis se pojí s větší mírou věrohodnosti, neboť na rozdíl od obyčejného podpisu (který nalezneme např. na konci textové zprávy) je jednoznačně spojen s podepisující osobou a danou datovou zprávou. Požadavek na určení podepisující osoby je tudíž splněn až zaručeným elektronickým podpisem.

K dané problematice se vyjádřil Nejvyšší soud ve svém rozsudku ze dne 29. 1. 2009, sp. zn. 30 Cdo 1230/2007, v němž poukázal na to, že zachování písemné formy právního jednání spočívá v existenci dvou náležitostí, a to písemnosti a podpisu. Má-li být právní jednání, tedy projev vůle, posuzováno jako písemné, musí v písemném textu listiny obsáhnout všechny jeho podstatné náležitosti. Takové písemné právní jednání musí být poté podepsáno jednající osobou, aby bylo považováno za platné. Chybí-li ve smlouvě, jejíž provedení je vyžadováno v písemné formě, podpis jednající osoby, není přípustné, aby takové právní jednání vyvolalo zamýšlené právní následky. Dojde-li k situaci, že návrh smlouvy zaslaný prostřednictvím emailu neobsahuje elektronický podpis jednajícího, je nutné považovat jej z tohoto důvodu za neplatný.

Na druhé straně však existuje názor, který proklamuje, že písemná forma rozhodčí smlouvy je zachována i v případě sjednání elektronickými prostředky, kdy k určení osob, které rozhodčí smlouvy sjednaly, není zapotřebí elektronický podpis, neboť ZRŘ takový požadavek nevznáší.⁵⁶ Může tedy nastat situace, kdy smlouva sjednaná prostřednictvím elektronických prostředků bude díky chybějícímu elektronickému podpisu považována za neplatnou, ale na rozhodčí doložku v ní obsaženou bude nahlíženo jako na platnou.

Rozlišujeme dvě základní podoby rozhodčí smlouvy – smlouvu jako samostatný dokument nebo smlouvu jako doložku v hlavní smlouvě.

Pokud je rozhodčí smlouva uzavíraná jako samostatný dokument, musí obsahovat všechny podstatné náležitosti smlouvy podle OZ. Pokud je rozhodčí smlouva součástí smlouvy hlavní, platí, že částečně sdílí její osud. Avšak takové pravidlo nelze aplikovat ohledně otázky neplatnosti hlavní smlouvy, neboť nevztahuje-li se důvod neplatnosti

---

⁵⁶ Rozhodčí nález sp. zn. Rsp 16/2004

smlouvy hlavní na rozhodčí doložku, týkající se sporů z této smlouvy, nemá neplatnost smlouvy hlavní vliv na platnost rozhodčí doložky.⁵⁷ Tuto doktrínu autonomie rozhodčí smlouvy potvrdil i Rozhodčí soud při HK ČR a AK ČR, kdy ve svém nálezu, sp. zn. Rsp 24/99 uvedl, že *„Rozhodčí doložka je nezávislá na platnosti smlouvy, v jejímž textu je obsažena. Případná neplatnost smlouvy nemá za následek neplatnost rozhodčí doložky. O platnosti rozhodčí doložky, která je zahrnuta do písemně vyhotoveného textu podepsaného oběma stranami, není pochybnosti a tato je pak podle § 3 odst. 1 ZRŘ platná, neboť splňuje podmínky tímto zákonným ustanovením stanovené.“*

Pokud by nastala situace, kdy by smlouva hlavní obsahovala rozhodčí smlouvu (rozhodčí doložku) a vedle toho by zároveň (hlavní smlouva) obsahovala odkaz na listinu, jejíž součástí je taky rozhodčí smlouva (doložka), je nutné dát přednost rozhodčí doložce ve smlouvě hlavní.⁵⁸ Dle ustanovení § 3 odst. 2 ZRŘ pak paltí, že *„Tvoří-li však rozhodčí doložka součást podmínek, jimiž se řídí smlouva hlavní, k níž se rozhodčí doložka vztahuje, je rozhodčí doložka platně ujednána i tehdy, jestliže písemný návrh hlavní smlouvy s rozhodčí doložkou byl druhou stranou přijat způsobem, z něhož je patrný její souhlas s obsahem rozhodčí doložky“*.

3.4.Arbitrabilita sporu

Arbitrabilitou rozumíme vymezení sporů, které jsou přístupné k řešení v rozhodčím řízení, tzn., na které nespadá výlučná pravomoc obecných soudů k jejich rozhodování a jež jsou na základě dohody stran postoupeny k řešení před nezávislého rozhodce. Rozeznáváme arbitrabilitu objektivní, což představuje výše otázek, pro kterou má rozhodce rozhodovací pravomoc na základě právního řádu daného státu a arbitrabilitu subjektivní, která je vždy užší než arbitrabilita objektivní a jež představuje ty konkrétní otázky, které si strany v rozhodčí smlouvě vybraly. V prvním případě jde tedy o vymezení arbitrability ze strany státu, ve druhém případě o vymezení učiněné stranami smlouvy.⁵⁹

---

⁵⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 19. 12. 2007, sp. zn. 29 Odo 1222/2005

⁵⁸ Rozhodčí nález sp. zn. Rsp 63/62

⁵⁹ Raban, P. Alternativní řešení sporů, arbitráž a rozhodci v České a Slovenské republice a zahraničí., 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2004, 765s, ISBN 80-7179-873-8, str. 75

Z ustanovení § 2 odst. 1 ZRR plyne, že strany si mohou rozhodčí smlouvu ujednat pro majetkové spory mezi nimi, kromě sporů vzniklých v souvislosti s výkonem rozhodnutí či incidenčních sporů, byla-li by pro jejich projednání a rozhodnutí daná pravomoc obecných soudů anebo pokud tak stanoví zvláštní zákon, za předpokladu, že o těchto sporech bude rozhodovat jeden nebo více rozhodců anebo stálý rozhodčí soud. Zároveň podle § 2 odst. 2 ZRR rozhodčí smlouvu lze platně uzavřít, jestliže by strany mohly o předmětu sporu podle § 99 OSŘ uzavřít smír. Pakliže jsou tyto podmínky splněny kumulativně, může být spor rozhodován před rozhodci v rámci rozhodčího řízení.

Jak již bylo výše uvedeno, první podmínkou je, že spory mezi stranami musí mít majetkovou povahu. Podle právní teorie jde obecně „o všechny spory, které se svým předmětem přímo odrážejí v majetkové sféře stran a týkají se subjektivních práv, s nimiž mohou účastníci disponovat.“⁶⁰ I K. Růžička pak ve své publikaci⁶¹ popisuje majetkový spor jako spor, jehož předmětem je majetek nebo jehož předmět je vyjádřitelný v majetkových hodnotách (zejména pak v penězích). Není tudíž podle něj rozhodující, zda spor směřuje k povinnosti něco plnit, něčeho se zdržet či o spor na určení práva nebo právního vztahu.⁶² Podle judikatury Nejvyššího soudu jsou majetkovými spory i spory o neplatnosti určitého právního jednání, pokud se výsledky takového sporu bezprostředně projeví v majetkové sféře účastníků.⁶³ I majetkové nároky k věcem nemovitým jsou majetkovým právem. Přestože tento názor je určitou skupinou teoretiků

---

⁶⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 23. 9. 2010, sp. zn. 20 Cdo 476/2009

⁶¹ Růžička, K., *Rozhodčí řízení před Rozhodčím soudem při Hospodářské komoře ČR a Agrární komoře ČR, Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2005, 254s., ISBN 80-86898-43-1, str. 33*

⁶² K problematice arbitrability určovací žalob viz např. Rozhodčí nálezh Rozhodčího soudu při IAL SE ze dne 11. listopadu 2009, sp. zn. 209/2009: „*Určovací žaloby, a to včetně těch, jejímž předmětem je nemovitost, jsou arbitrabilní. Rozhodce k tomu uvádí, že pokud jde o arbitrabilitu určovací žalob, pak „dle judikatury i dle názorů doktríny“ lze za „majetkový“ spor označit i spor, jehož předmětem není plnění (obecně, nejen plnění s majetkovým dopadem), zejména spory určovací, tedy spory o určení, zda tu právo či právní vztah je či není, k jejichž rozhodování jsou jinak příslušné obecné soudy podle § 80 písm. c) o. s. ř. I tyto spory tak mohou být, namísto obecného soudu, rozhodnuty v rozhodčím řízení, pokud požadované určení bude mít dopad do majetkové sféry“ [Klein, B., Doleček, M.: *Rozhodčí řízení. Praha: ASPI, a.s., 2007, s. 8 nahore*]. Také judikatura svědčí doktríně, když podává, že: „*Majetkovým právem je třeba rozumět jak právo na majetkové plnění, tj. plnění ocenitelné v penězích, tak i určovací návrh, který se vztahuje na určení existence či neexistence takového práva*“ [Usnesení Vrchního soudu v Praze sp. zn.: 10 Cmo 414/1995, ze dne 15. 11. 1995] či „*Spor o určení vlastnictví k nemovitostem má nepochybně majetkovou hodnotu a tudíž z hlediska § 2 odst. 1 zákona o rozhodčím řízení rozhodčí doložku bylo možno sjednat.*“ [Usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 15. září 2008, č.j. 27 Co 356/2008].“*

⁶³ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 5. 5. 2010, sp. zn. 32 Cdo 4815/2008

odmítán, osobně se k němu přikláním.⁶⁴ Mezi odpůrce mj. nepatří A. Bělohávek, který ve své publikaci uvádí, že „nemovitostí jsou věci a majetkovou hodnotou a nároky ze vztahu k nemovitostem majetkovými nároky stejně jako jakákoliv jiná majetková práva a jde tedy o majetkové nároky, jejichž arbitrabilitu ZRŘ svou negativní definicí nevylučuje.“⁶⁵ Výše uvedené však platí jen pro spory ohledně tuzemských nemovitostí, a to z toho důvodu, že ani v případě sporů týkajících se nemovitostí v zahraničí nejsou obecné soudy nadány pravomocí k jejich rozhodování.

V souvislosti s ohraničením majetkových sporů Nejvyšší soud dospěl k názoru, že i spory ohledně vyklizení bytu či nemovitosti splňují všechny podmínky objektivní arbitrability podle ZRŘ.⁶⁶ Co se týká některých nároků z oblasti pracovního práva, které splňují požadavek na majetkovou povahu, je možné tyto spory na základě rozhodčí smlouvy podřídit rozhodčímu řízení. Takové spory jsou zejména spory o různá majetková plnění z pracovněprávního vztahu, o náhradu škody způsobené při výkonu práce. Naopak, k rozhodčímu řízení nebude možné přistoupit ve sporech o platnosti či neplatnosti ukončení pracovního poměru.⁶⁷

Aby bylo možné označit určitý spor za arbitrabilní, nesmí se jednat o incidenční spor či o spor, který vznikne v souvislosti s výkonem rozhodnutí a který by mohl ze své podstaty přímo ovlivňovat výsledek výkonu rozhodnutí nebo exekučního řízení. Mezi tyto spory patří např. žaloby vylučovací podle § 261 odst. 1 OSŘ, žaloby odporové podle § 267 odst. 2 OSŘ, žaloby poddlužnické (v § 292, 296 a 315 odst. 1 OSŘ) a spor o doplnění exekučního titulu (např. § 262 odst. 1 OSŘ). Incidenční spory upravené v zákoně č. 182/2006 Sb., zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), spadají do rozhodovací pravomoci obecných soudů. Ačkoliv jsou výše uvedené spory svou povahou majetkovými spory, ZRŘ je ze své působnosti přímo vylučuje.

Další podmínkou arbitrability sporu je skutečnost, že spor by jinak projednával a rozhodoval přímo, nikoliv až jako orgán přezkoumávající rozhodnutí jiných orgánů,

---

⁶⁴ Např. Mothejzík, J., Steiner, V., et al., Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů s přílohami, Komentář, Praha: C. H. Beck, 1996, str. 23

⁶⁵ Bělohávek, A. J., Zákon o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů, Komentář, 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2004, 701s, ISBN 80-7179-629-8, str. 32

⁶⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 23. září 2010, sp. zn. 20 Cdo 476/2009 či usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 25. října 2000, sp. zn. 20 Cdo 2312/200

⁶⁷ Bělohávek, A. J., Zákon o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů, Komentář, 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2004, 701s, ISBN 80-7179-629-8, str. 32

soud podle § 7 odst. 1 OSŘ. Obecné soudy mají pravomoc projednávat a rozhodovat o sporech a jiných právních věcech, jež vyplývají z poměrů soukromého práva, pokud je zákon nesvěřuje jinému orgánu.

Poslední podmínkou, jež musí být splněna pro to, aby mohl být spor projednáván v rámci rozhodčího řízení, je požadavek smírného řešení. Jinými slovy, rozhodčí smlouvu je možné uzavřít ohledně těch sporů, o jejichž předmětu by strany sporu mohly uzavřít smír. Smír je možno uzavřít, připouští-li to povaha věci, tzn., tam, kde předmět sporu mají strany plně ve své dispozici.⁶⁸ Smír nelze uzavřít ve věcech osobního stavu (např. rozvod manželství, určení otcovství)⁶⁹, dále pokud je řízení zahájeno bez návrhu stran (např. řízení o prohlášení za mrtvého) nebo ve věcech které nemohou strany vyřešit jen vzájemnou dohodou (např. zrušení společného jmění manželů – taková dohoda potřebuje souhlas soudu).

---

⁶⁸ ROZEHNALOVÁ, N. Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku. 2. vyd. Praha: ASPI, Wolters Kluwer, 2008, 388s., ISBN 978-80-7457-324-9, str. 123

⁶⁹ Viz zák. č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních

4. Rozhodčí řízení ad hoc a institucionální rozhodčí řízení

ZRŘ rozlišuje dvě formy rozhodčího řízení, které přes své rozdílnosti vedou k stejnému cíli, jímž je vydání meritorního rozhodnutí.

4.1. Rozhodčí řízení ad hoc

Základem řízení ad hoc je stranami učiněný výběr rozhodců pro určitý spor. Rozhodce musí být nezávislý, a to alternativně jak na stranách sporu, jejich zástupcích, tak i na předmětu sporu. Strany, jež si volí rozhodce, nejsou vázány žádným seznamem či listinou, výběr rozhodce je tedy pouze na jejich uvážení, přičemž by měly dbát nestrannosti, nezájatosti a odbornosti rozhodce. Takovou možnost výběru osobně považují na jednu stranu za značnou výhodu podporující autonomii vůle stran, jež dnes výrazně prostupuje soukromým právem, ale na straně druhé zde vidím možnost pro manipulaci a ovlivňování rozhodců a z toho vyplývající omezení či zbavení jejich nestrannosti a nezájatosti.

Rozhodčí smlouva by měla určit jak počet, tak i osoby rozhodců anebo alespoň stanovit způsob, na jehož základě má k výběru rozhodců dojít. Platí, že rozhodce může být také jmenován pověřenou osobou či jiným oprávněným orgánem.⁷⁰ Počet rozhodců musí být vždy lichý, přitom neplatí žádné omezení ohledně jejich počtu. V praxi se nejčastěji setkáme s tříčlenným senátem. Byl-li by v rozhodčí smlouvě určen sudý počet rozhodců, a to zejména takovým způsobem, že by osoby rozhodce byly ve smlouvě přímo stranami konkretizovány, mohlo by takové ujednání způsobit neplatnost celé rozhodčí smlouvy. Nebyli-li by rozhodci určeni konkrétně, resp. takové ujednání by nebylo podstatnou náležitostí rozhodčí smlouvy, neplatností by bylo stíženo pouze ujednání o jejich počtu⁷¹. Za respektování právního řádu České republiky si mohou strany určit pravidla pro rozhodčí řízení⁷², jazyk či místo konání řízení. Neurčí-li tyto náležitosti strany sporu v rozhodčí smlouvě, nebo neurčí-li, že takové určení nechávají na rozhodci, je rozhodce povinen o těchto skutečnostech rozhodnout.

---

⁷⁰ § 7 odst. 1 ZRŘ

⁷¹ K tomu srov: Bělohlávek, A. J., Zákon o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů. Komentář, 2. vydání., Praha: C. H. Beck, 2012, 1776s., ISBN 978-80-7179-342-7

⁷² § 19 odst. 4 ZRŘ

S rozhodčím řízením ad hoc jsou pak nerozlučitelně spjata pravidla UNCITRAL, jež byla schválena 15. prosince 1976 v New Yorku Valným shromážděním OSN. Strany si mohou mezi sebou ujednat, že se rozhodčí řízení bude řídit právě arbitrážními pravidly UNCITRAL, která mj. obsahují značné množství ustanovení o výběru rozhodce či další pravidla postavené na rovnosti účastníků v řízení před rozhodci. Použití pravidel UNCITRAL má pak přednost před použitím některých ustanovení ZRŘ či před subsidiární aplikací OSŘ, viz § 19 ZRŘ, který vyzdvihuje dohodu stran o postupu v řízení nad zákonná ustanovení či usnesení rozhodce/senátu.⁷³

4.2. Institucionální rozhodčí řízení

V rámci institucionálního rozhodčího řízení jsou spory projednávány a rozhodovány stálými rozhodčími institucemi. Takové řízení vykazuje společné znaky s řízením vedeným před obecným soudem podle OSŘ. Výběr rozhodců je omezený seznamem rozhodců vedeným danou stálou institucí (u nás např. Rozhodčí soud při HK ČR a AG ČR).

Stále rozhodčí soudy mohou být zřizovány jenom na základě zákona, nebo pokud je jejich zřízení výslovně připuštěno jiným zákonem.⁷⁴ Ačkoliv takový způsob zřízení je v soudobé Evropě dávno překonám, ZRŘ se striktně drží státního monopolu pro zřizování stálých rozhodčích soudů. Takový způsob zřízení sebou často nese domněnku, že stále rozhodčí soudy jsou orgány veřejné moci. To však vyloučil Ústavní soud ve svém usnesení ze dne 15. 7. 2002, sp. zn. IV. ÚS 174/02, když uvedl: „*Rozhodčí soud při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky není orgánem veřejné moci, a tudíž ani jeho rozhodčí nálezy nemohou být rozhodnutím orgánu veřejné moci ve smyslu cit. ustanovení Ústavy a zákona.*“ Zároveň platí pro jiné osoby než stálé rozhodčí soudy, např. arbitrážní centra, přísný zákaz používat při

---

⁷³ <http://www.rozhodcisoud.net/cz/sekce/k-vedeni-rozhodciho-rizeni-podle-rozhodcich-pravidel-uncitral-213/>

⁷⁴ § 13 odst. 1 ZRŘ

výkonu činnosti takové označení, které by vyvolávalo klamavou představu, že se jedná o stálý rozhodčí soud podle ZRŘ.⁷⁵

Stálým rozhodčím soudům je dána možnost vydávat své vlastní statuty a řády, ale pouze za jejich současného uveřejnění v Obchodním věstníku, což je důležité pro zachování dostupnosti informací o organizaci, pravidlech a průběhu rozhodčího řízení. Vydávat vlastní statuty či řády mají i další soukromé subjekty, které nejsou stálými rozhodčími soudy zřízenými na základě zákona.⁷⁶ Statuty či řády mohou upravovat způsoby jmenování rozhodců a jejich vázanost na seznam rozhodců, počet rozhodců, průběh řízení, náklady řízení, odměňování rozhodců či jiné otázky související s rozhodčím řízením. Pakliže si strany v rozhodčí smlouvě ujednají vyloučení statutu či řádu příslušného rozhodčího soudu, nejsou povinny se těmito předpisy řídit. V případě, že rozhodčí smlouva nebude obsahovat žádná ujednání o průběhu řízení či volbě rozhodce, použije se řád zvoleného stálého soudu. Dle mého názoru přináší rozhodčí řízení před stálým soudem větší jistotu co se pravidel a průběhu řízení týče. Nespornou výhodou taky zůstává možnost vyškrtnutí pasivního rozhodce ze seznamu rozhodců, což představuje pro rozhodce motivaci pro řádný výkon své funkce a rychlost řízení.

K dnešnímu dni existují na území republiky tři stálé rozhodčí soudy:

- Rozhodčí soud při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky.
- Burzovní rozhodčí soud při Burze cenných papírů Praha, a.s.
- Rozhodčí soud při Českomoravské komoditní burze Kladno.

Je nutno poznamenat, že reálně fungujícím stálým rozhodčím soudem je pouze první z výše uvedených, tj. Rozhodčí soud při HK ČR a AG ČR. Zbylé dva soudy jsou oprávněny projednávat a rozhodovat jenom velice úzce specializovaný okruh sporů, a z tohoto důvodů jsou v dnešních dnech až na výjimky neaktivní.

---

⁷⁵ § 13 odst. 4 ZRŘ

⁷⁶ Viz Rozsudek Krajského soudu v Olomouci ze dne 30. 5. 2001, sp. zn. 22 Cm 18/2001.: „*Strany si mohou dohodou určit okruh rozhodců způsob jejich jmenování stranami či postup, jímž mají rozhodci vést řízení. I soukromé subjekty mohou vést seznam rozhodců a vydávat pro účastníky rozhodčího řízení pravidla, kterými se rozhodčí řízení řídí.*“

4.3. Srovnání rozhodčího řízení institucionálního a ad hoc

Stálé rozhodčí soudy		Rozhodčí řízení ad hoc
Stálý rozhodčí soud (rozhodce/senát jménem rozhodčího soudu)	Kdo rozhoduje	Rozhodce (svým jménem)
Je-li vydán státu nebo řád, musí být zveřejněn v obchodním věstníku (§ 13 odst. 2 ZRŘ)	Publikace statutů a řádů	Neexistuje zákonná povinnost k publikaci
Automaticky statut nebo řád zvoleného stálého rozhodčího soudu	Rozhodování podle statutů a řádů	Jen v případě přímého začlenění do rozhodčí smlouvy nebo odkazem na ně
Doručením žaloby stálému rozhodčímu soudu (§ 14 odst. 1 ZRŘ)	Zahájení řízení*	Doručením žaloby rozhodci ad hoc/ předsedajícímu rozhodci (§ 14 odst. 1, odst. 2 ZRŘ)
Podle statutu či řádu, není-li stranami ujednáno jinak	Postup v řízení	Podle postupu sjednanému v rozhodčí smlouvě/ podle dohody o postupu v řízení (§ 19 odst. 1)
Podle statutu či řádu (pravidla o nákladech řízení)	Náklady řízení	Ujednání je součástí rozhodčí smlouvy/ jiná dohoda stran s rozhodcem
Zákonná povinnost k archivaci rozhodčího nálezu s doložkou právní moci (§ 29 odst. 1 ZRŘ)	Archivace spisů	Spis je předáván do úschovy příslušnému okresnímu soudu (§ 29 odst. 2 ZRŘ)

*Zásadním rozdílem mezi rozhodčím řízením ad hoc a institucionálním řízením je způsob, jakým se řízení zahajuje. Na rozdíl od institucionálního rozhodčího řízení, kdy je nejdříve žaloba zaslána stálému rozhodčímu soudu a až poté jsou jmenováni rozhodci, u řízení ad hoc se nejprve přistoupí k výběru rozhodce/rozhodců (k jejich určení či jmenování), a teprve pak je mu/jim zaslána žaloba.

4.3.1. Arbitrážní centra

Arbitrážní (rozhodčí) centra představují právnické osoby soukromého práva, které zajišťují konání rozhodčího řízení, a to jak materiálně, ekonomicky či po administrativní a technické stránce. Jedná se sdružení rozhodců ad hoc, kteří podle pravidel pro řízení vydaných arbitrážním centrem a podle ZRŘ rozhodují spory v případě, že jim k tomu strany v rozhodčí smlouvě svěřily pravomoc. Ačkoliv jsou arbitrážní centra značně trvalé a organizované instituce, rozhodčí nálezy nejsou vydávány jejich jménem, ale jménem rozhodců ad hoc. Shodně se stálými rozhodčími soudy jsou arbitrážní centra oprávněné vydávat své vlastní statuty řády. K tomuto názoru se přiklonil i Nejvyšší soud, když ve svém rozhodnutí uvedl: „i jiné soukromé subjekty než stálé rozhodčí soudy zřízené ve smyslu ust. § 13 ZRŘ mohou vést seznam rozhodců a vydávat pro účastníky rozhodčího řízení pravidla, kterými se rozhodci řídí“⁷⁷. Právní řád České republiky nijak arbitrážní centra neupravuje. Výkon sdružovacího práva rozhodců ad hoc není omezen, je tedy přirozené, že tyto fyzické osoby (rozhodci ad hoc) si s cílem ulehčit realizaci rozhodcovské činnosti budou zakládat právnické osoby, které nejsou stálými rozhodčími soudy podle § 13 ZRŘ.⁷⁸

Judikatura se dlouze k otázce arbitrážních center nestavěla konzistentně, když na jedné straně označovala určení rozhodce ad hoc pouze odkazem na seznam rozhodců vedený právnickou osobou v rozhodčí smlouvě za obcházení zákona⁷⁹, na druhé straně

⁷⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. 7. 2008 sp. zn. 32 Cdo 2282/2008

⁷⁸ Lisse, Luděk, K právnímu postavení arbitrážních center, Bulletin advokacie 2006, č. 1, s. 40

⁷⁹ Viz např. Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 28. 5. 2009. sp. zn. 12 Cmo 496/2008: „Pokud rozhodčí smlouva neobsahuje přímé určení rozhodce ad hoc, anebo konkrétní způsob jeho určení, ale jen stanoví, že rozhodce bude určen jednou smluvní stranou ze seznamu rozhodců vedeného právnickou osobou, která není stálým rozhodčím soudem zřízeným ve smyslu § 13 zákona č. 216/1994 Sb. ve znění

rozhodovací činnost některých soudů takové určení za problematické nepovažovala⁸⁰. Až usnesením Nejvyššího soudu ze dne 11. 5. 2011, sp. zn. 31 Cdo 1945/2010, došlo k sjednocení rozhodovací praxe se závěrem, že „*jestliže rozhodčí smlouva neobsahuje přímé určení rozhodce ad hoc, resp. konkrétní způsob jeho určení, ale v této souvislosti pouze odkazuje na „rozhodčí řád“ vydaný právníkem osobou, která není stálým rozhodčím soudem zřízeným na základě zákona, pak je taková rozhodčí smlouva neplatná podle § 39 obč. zák. pro rozpor se zákonem (a nikoliv pro neurčení rozhodce nebo způsobu, jak má být určen).*“

Arbitrážní centra jsou vnímána jako subjekty, jež mají rozhodcům ad hoc pomoci rozhodčí řízení realizovat. V České republice funguje dnes hned několik center, např. Rozhodčí institut v Praze⁸¹, Společnost rozhodců, s. r. o.⁸², Sdružení rozhodců, s. r. o.⁸³, Rozhodčí soud ve věcech majetkových⁸⁴, Společnost pro rozhodčí řízení, a. s.⁸⁵, Brněnské arbitrážní centrum, občanské sdružení.⁸⁶

---

pozdějších předpisů, a že rozhodčí řízení bude probíhat podle pravidel vydaných touto právníkem osobou, pak je taková rozhodčí smlouva neplatná pro obcházení zákona.“

⁸⁰ Viz např. usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. 4. 2010 sp. zn. 23 Cdo 4895/2009

⁸¹ <http://www.rozhodciinstitut.cz/cz/>

⁸² <http://www.spolecnost-rozhodcu.cz/>

⁸³ <http://www.sdruzenirozhodcu.cz/>

⁸⁴ <http://www.arbitraz-kladno.cz/o-nas.html>

⁸⁵ <http://www.rozhodci-rizeni.cz/uvod/>

⁸⁶ <http://www.arbitraznicentrum.cz/>

5. Rozhodce

5.1. Předpoklady pro výkon činnosti rozhodce podle zákona o ZRŘ

Rozhodce je osoba, která nezávisle a nestranně projednává a rozhoduje spory mezi stranami rozhodčí smlouvy. Jak pro rozhodčí řízení ad hoc, tak i pro institucionalizované rozhodčí řízení je příznačné, že si strany vybírají svého rozhodce. Zákonné požadavky na osobu rozhodce jsou uvedené v § 4 ZRŘ. Mimo existenci platné rozhodčí smlouvy, jež přesouvá pravomoc rozhodovat spory ze soudů na rozhodce, musí osoba rozhodce být⁸⁷, pokud zvláštní předpis nestanoví jinak:

- občanem České republiky – jedná se o fyzickou osobu s českým státním občanstvím. V minulosti bylo možné, aby rozhodcem podle ZRŘ byl i cizinec, pokud byl způsobilý k právním jednáním podle práva svého státu, zároveň bylo postačující, aby byl způsobilý k právním jednáním podle práva České republiky.

- zletilá – podle § 30 OZ se zletilost nabývá dovršením 18. roku věku, přesněji od 00:00 hod. dne svých 18. narozenin. Nabytí zletilosti je bezvýjimečné.

- bezúhonná – tuto podmínku nesplňuje ten, kdo byl pravomocně odsouzen pro trestný čin, pokud se na něj nehledí jako na neodsouzeného.

- plně svéprávná – nabytí plné svéprávnosti souvisí s dosažením věku zletilost (viz výše). „*Svéprávnost je schopnost samostatně právně jednat, tedy v mezích právního řádu samostatně vlastním jednáním nabývat subjektivní práva a povinnost.*“⁸⁸ Plné svéprávnosti lze dále, podle odst. 2 § 30 OZ, nabýt taky přiznáním svéprávnosti či uzavřením manželství. Taková osoba by ale přesto nemohla být rozhodcem, jelikož by nesplňovala požadavek zletilosti.

- musí být zapsaná v seznamu rozhodců vedeným Ministerstvem spravedlnosti, pokud se jedná o spory ze spotřebitelských smluv – podmínky pro zapsání fyzické osoby do takového seznamu najdeme v § 40b ZRŘ. Taková osoba musí být svéprávná,

---

⁸⁷ Např. zák. č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, nebo zák. č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu

⁸⁸ Lavický, P. a kol.: Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). Komentář. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014, 2400 s., ISBN 978-80-7400-529-9, k § 30

bezúhonná, musí být vysokoškolsky vzdělaná v oboru práva, nebyla za posledních 5 let vyškrtnuta z tohoto seznamu a uhradila ministerstvu správní poplatek.

Jak je ze shora uvedeného patrné, u obecné úpravy pro rozhodce rozhodující spotřebitelské spory bylo upuštěno od požadavku zletilosti, což považuji za logické, neboť jen stěží si lze představit osobou svéprávnou s ukončeným právnickým vzděláním, jež by nedosáhla věku zletilosti. Na druhou stranu k výčtu předpokladů, jež musí splňovat osoba rozhodce, přistoupil pro rozhodce ve spotřebitelských sporech požadavek na právníké vzdělání rozhodců. Neuvedení takového požadavku pro rozhodce rozhodující nespotebitelné spory je napříč právní, ale i neprávní obcí kritizován. Na rozdíl od soudního řízení může být vykonatelné rozhodnutí, které v sobě nese rozhodnutí o právech a povinnostech stran sporu, vydáno osobou, jejíž znalosti o právním řádu České republiky mohou být zcela bezvýznamné. Na druhou stranu neprávníké vzdělání může být výhodou např. ve sporech, kde je kladen větší důraz na faktické posouzení věci (např. ve stavebnictví či průmyslovém inženýrství). Je tedy na stranách sporu, aby volbu rozhodce pečlivě zvážily při uvědomění si všech specifik daného sporu.

Garance toho, že rozhodce splňuje všechny zákonem stanovené podmínky, poskytuje rozhodce sám. Došlo-li by k tomu, že by rozhodce aktivně vykonávající svoji činnost podmínky nesplňoval, bylo by možné po něm požadovat náhradu vzniklé újmy. Takové případy budou avšak ojedinělé, neboť např. nesplněním požadavku zletilosti či plné svéprávnosti by nastala situace, za níž by rozhodce nebyl nadán ani delikt ní způsobilostí.⁸⁹ Zároveň však nedostatek způsobilosti rozhodce představuje vadu řízení, na základě které lze podle § 31 písm. c) ZRŘ zrušit rozhodčí nález vydaný takovým rozhodcem.

Řády či statuty stálých rozhodčích soudů, stejně tak rozhodčí smlouvy mohou na rozhodce klást další požadavky.

---

⁸⁹ Bělohávek, A. J., Zákon o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů, Komentář, 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2004, 701s, ISBN 80-7179-629-8, str. 54

5.1.1. Existence omezení pro výkon funkce rozhodce vyplývající ze zvláštních předpisů

Neslučitelnost výkonu funkce rozhodce s jinou funkcí či profesí je v českém právním řádu upravena neuceleně ve zvláštních zákonech, např.:

- Neslučitelnost s výkonem funkce ústavního soudce – upravena v § 4 odst. 3 zákona č. 182/1991 Sb., o Ústavním soudu: „*Výkon funkce soudce je neslučitelný s jinou placenou funkcí nebo jinou výdělečnou činností.*“
- Neslučitelnost s výkonem funkce soudce – upravena v § 80 odst. 5 písm. b) zákona č. 335/1991 Sb., o soudech a soudcích: „*Soudce nesmí působit jako rozhodce nebo zprostředkovatel řešení právního sporu.*“
- Neslučitelnost s výkonem funkce státního zástupce – upravena v § 24 odst. 2 písm. e) zákona č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů: „*státní zástupce (...) nesmí působit jako rozhodce nebo zprostředkovatel řešení právního sporu...*“

Současná právní úprava přesto dovoluje, aby rozhodce vykonával zároveň funkci notáře. V posledních letech se objevily názory, že soudce má možnost vykonávat funkci rozhodce, ale pouze bezplatně.⁹⁰ To je, dle mého názoru, zcela v rozporu se zněním zákona o soudech a soudcích, neboť zákon se jasně vyjadřuje k neslučitelnosti funkci rozhodce a soudce, přičemž je lhostejné, zda by byl jako rozhodce za svou práci odměněn či nikoliv. V této souvislosti jsem se setkala s otázkou, zda je možné, aby bývalý soudce či bývalý státní zástupce mohl vykonávat funkci rozhodce. Osobně v takové možnosti nevidím žádnou překážku, neboť zákon zakazuje výkon funkce rozhodce jen po dobu trvání výkonu funkce soudce/státního zástupce.

5.2. Funkce rozhodce

Ten, kdo splňuje zákonné požadavky uvedené výše, může převzít funkci rozhodce. Převzetí funkce musí být dobrovolné a musí být učiněno písemně⁹¹ pod sankcí neplatnosti. Toto písemné přijetí, *receptum arbitri*, představuje dovršení procesu

⁹⁰ <http://www.epravo.cz/top/clanky/k-otazce-neslucitelnosti-funkce-rozhodce-s-jinymi-funkcemi-96679.html>

⁹¹ § 5 odst. 2 ZRŘ

ustavení rozhodce jakožto osoby oprávněné projednat a rozhodnout spor a založení vztahu mezi stranami a rozhodcem.⁹² S ohledem na skutečnost, že jde o podmínku rozhodčího řízení, mělo by být písemné přijetí archivováno v rozhodčím spise. Přijetí funkce rozhodce by mělo být oznámeno minimálně straně, která rozhodce jmenovala, přičemž zákon pro takové oznámení nestanoví formu. Není neobvyklé, aby přijetí funkce bylo vázáno na splnění nějaké podmínky stanovené rozhodcem. Tou může např. být složení zálohy na náklady řízení či dohoda o výši odměny.⁹³

Vzdání se funkce rozhodce je podle § 5 odst. 3 ZRŘ možné jen ze závažných důvodů nebo za souhlasu všech účastníků (i bez uvedení důvodů). Pod závažným důvodem si lze představit nemoc, případné zdržování projednání a rozhodnutí sporu z objektivně nastalých neodkladných důvodů, důležitou rodinnou událost či změny v osobním stavu rozhodce. Pokud dojde k vzdání se funkce rozhodce v případě, kdy byl rozhodčí smlouvou jmenován pouze jeden rozhodce, rozhodčí smlouva se stane obsoletní a zanikne, přičemž věc následně může být projednána před soudem.⁹⁴

5.3. Povinnosti rozhodce plynoucí ze ZRŘ

Na prvním místě je vhodné uvést základní povinnost rozhodce, a to vykonávat svoji funkci v souladu s ZRŘ a dalšími předpisy.⁹⁵

Rozhodce musí být nepodjatý. Tento požadavek vyplývá z § 8 odst. 2 ZRŘ, podle kterého *„ten, kdo má být nebo byl určen nebo jmenován rozhodcem, musí bez odkladu stranám nebo soudu oznámit všechny okolnosti, které by mohly vzbudit oprávněné pochybnosti o jeho nepodjatosti a pro něž by byl jako rozhodce vyloučen.“* Rozhodce musí v rámci řízení vystupovat jako nezávislá strana. Vyskytnou-li se okolnosti, jež by mohly v tomto ohledu vzbuzovat nejistotu, je rozhodce povinen tyto oznámit bezodkladně soudu nebo stranám. Bude se jednat zejména o situace, kdy by úspěch či neúspěch jedné strany ve sporu přinesl rozhodci či osobě jemu blízké (ne)prospěch.⁹⁶

---

⁹² ROZEHNALOVÁ, N. Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku. 2. vyd. Praha: ASPI, Wolters Kluwer, 2008, 388s., ISBN 978-80-7457-324-9, str. 186

⁹³ Bělohávek, A. J., Zákon o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů, Komentář, 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2004, 701s, ISBN 80-7179-629-8, str. 60

⁹⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. 1. 2008, sp. zn. 33 Odo 135/2006

⁹⁵ § 5 odst. 1. ZRŘ

⁹⁶ §8 odst. 1 ZRŘ

To ovšem nesouvisí s právním názorem, který rozhodce zastával v rámci svého povolání či v jiném řízení nebo byť jen s částečnou identitou účastníka/jeho zástupce a rozhodce. Ani náhodné setkání, společenská konverzace či jakékoliv vztahy v rámci profese rozhodce a účastníka/jeho zástupce (např. stejné pracoviště) nemůžou být příčinou nedostatku nestrannosti, i když je (dle mého názoru pořád) na pováženou, zda např. rozhodce-advokát a zástupce účastníka vykonávající práci ve stejné advokátní kanceláři nepřelamují hranici nepodjatosti.⁹⁷

ZRŘ ve svých ustanoveních rozlišuje vyloučení z důvodu porušení povinnosti týkající se nepodjatosti rozhodce a následné vzdání se funkce rozhodce:

1. K vyloučení rozhodce z projednávání a rozhodování věci dojde vždy, pokud se vyskytne důvod pro pochybnosti o jeho nepodjatosti, vzhledem k jeho poměrům k věci, účastníkům či jejich zástupcům.⁹⁸ Takové vyloučení nastává automaticky, od počátku. Jak uvádí A. Bělohávek, bude-li na základě výše zmíněného rozhodce vyloučen, přesto dojde k jmenování a přijme-li rozhodce takové jmenování, bude neúčinné.⁹⁹
2. K automatickému vyloučení rozhodce z projednávání věci dojde také za situace, kdy okolnosti nasvědčující podjatosti rozhodce, o nichž nevěděl nebo nemohl vědět anebo o nichž věděl, ale nevěděli o nich účastníci, vyjdou najevo až po jmenování či určení rozhodce.¹⁰⁰
3. K vzdání se funkce rozhodce pak dojde po vyloučení podle bodu 2. Za takových okolností je povinností rozhodce vzdát se své funkce s účinkem ex nunc.¹⁰¹

K vzdání se funkce rozhodce dojde pak i na základě rozhodnutí soudu podle § 12 odst. 2 ZRŘ, a to v případě, že vyloučený rozhodce se své funkce nevzdá sám. K podání návrhu na vyloučení rozhodce je aktivně legitimována kterákoliv ze stran sporu. V případě úspěchu takového návrhu nahrazuje rozhodnutí soudu rozhodnutí rozhodce

---

⁹⁷ Bělohávek, A. J., Zákon o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů, Komentář, 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2004, 701s, ISBN 80-7179-629-8 str. 84, kde píše, že taková situace porušuje zásady nestrannosti, neboť lze očekávat prospěch či nepospěch u osoby rozhodce v závislosti na průběhu a výsledku řízení.

⁹⁸ § 8 odst. 1. ZRŘ

⁹⁹ Bělohávek, A. J., Zákon o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů. Komentář, 2. vydání., Praha: C.H.Beck, 2012, 1776s., ISBN 978-80-7179-342-7, str. 401

¹⁰⁰ § 11 ZRŘ

¹⁰¹ § 12 ZRŘ

samého ohledně vzdání se funkce, tudíž by se takový návrh neměl, dle mého názoru, nazývat návrhem na vyloučení rozhodce, neboť k vyloučení rozhodce došlo již před takovým rozhodnutím. Další možností nabízenou zákonem je možnost domluvy stran o postupu při vyloučení rozhodce, zejména týkající se skutečnosti, zda rozhodce vyloučený je či není.¹⁰²

Povinnost mlčenlivosti je upravena v § 6 ZRŘ. Neveřejnost rozhodčího řízení předpokládá ze strany rozhodce i zachování mlčenlivosti o skutečnostech, o kterých se dozvěděl v rámci výkonu své funkce, nedošlo-li k zproštění mlčenlivosti ze strany účastníků řízení. Souhlas se zproštěním musí být dobrovolný a musí ho udělit všichni účastníci, přičemž může být omezen jenom na určité okolnosti či na část řízení. V odůvodněných případech může být souhlas stran nahrazen rozhodnutím předsedy příslušného (podle trvalého pobytu rozhodce/podle místa vydání rozhodčího nálezu/předseda obvodního soudu pro Prahu 1)¹⁰³ okresního soudu. K žádosti na nahrazení souhlasu stran soudem je legitimován jak rozhodce sám, tak strany sporu a zároveň i jakákoliv jiná osoba, pokud udělení souhlasu bude jejím prospěchem.¹⁰⁴

V souvislosti s prolomením povinnosti mlčenlivosti je v judikatuře soudů často řešena otázka poskytnutí rozhodčího spisu. Krajský soud v Praze se ve svém rozhodnutí vyjádřil, že při projednávání návrhu na nařízení exekuce je soud oprávněn vyžádat si spis od orgánu nebo osoby, která exekuční titul vydala nevyjímaje rozhodce či rozhodčí soud, a tento orgán je povinen spisový materiál zapůjčit. Dovolávat se povinnosti mlčenlivosti podle ZRŘ není v tomto případě možné.¹⁰⁵ Totožně se vyjádřil ve svém rozhodnutí i Krajský soud v Hradci Králové, když uvedl, že na žádost exekučního (nebo odvolacího soudu) je rozhodčí soud povinen zaslat dožadujícímu soudu svůj spis, aniž by bylo třeba zbavovat rozhodce mlčenlivosti.¹⁰⁶ Prolomení mlčenlivosti pak platí, podle rozhodnutí Krajského soudu v Brně, i pro řízení o zrušení rozhodčího nálezu,

---

¹⁰² Bělohlávek, A. J., Zákon o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů. Komentář, 2. vydání., Praha: C.H.Beck, 2012, 1776s., ISBN 978-80-7179-342-7, str. 442

¹⁰³ Viz § 6 odst. 2: „...Jestliže strany rozhodce mlčenlivostí nezprostí, rozhoduje o zproštění mlčenlivosti z vážných důvodů předseda okresního soudu, v jehož obvodu má rozhodce trvalý pobyt. Pokud rozhodce nemá trvalý pobyt na území České republiky nebo jej nelze zjistit, rozhoduje o zproštění mlčenlivosti předseda okresního soudu, v jehož obvodu byl vydán rozhodčí náleží. Pokud nelze zjistit ani místo vydání nálezu nebo nebyl-li náleží vydán v České republice, rozhoduje předseda obvodního soudu pro Prahu 1.“

¹⁰⁴ Bělohlávek, A. J., Zákon o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů, Komentář, 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2004, 701s, ISBN 80-7179-629-8, str. 71

¹⁰⁵ Usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 15. 3. 2011 sp. zn. 24 Co 3/2011

¹⁰⁶ Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 13. 6. 2011 sp. zn. 18 Co 105/2011

když dospěl k závěru, že „zákonná povinnost soudu projednat a rozhodnout spor týkající se zrušení rozhodčího nálezu z účastníkem namítaných důvodů zcela jednoznačně prolamuje případnou povinnost mlčenlivosti. Poukázal také na to, že zákon ukládá rozhodcům povinnost předávat do úschovy okresnímu soudu jak rozhodčí nález, tak všechny listiny prokazující průběh rozhodčího řízení bez ohledu na povinnost mlčenlivosti ve smyslu ust. § 6 zák. č. 216/1994. Není pak dán důvod, proč by měl pro stálý rozhodčí soud platit odlišný princip.“¹⁰⁷

Za důležité rozhodnutí pak považuji nález Ústavního soudu ze dne ze dne 24. 6. 2014, sp zn. I. ÚS 1647/13, ve kterém uvedl: „... součinnost rozhodce s exekučním soudem lze důvodně limitovat. Protože exekuční soud není oprávněn k jakékoli kontrole dispozic souvisejících s řízením (či dokonce k přezkumu věcné správnosti titulu), ale je oprávněn pouze ke kontrole naplnění předpokladů pro nařízení exekuce (vykonatelnost exekučního titulu, pravomoc orgánu, který jej vydal, legitimace účastníků, prekluze práva vyplývajícího z exekučního titulu apod.), nemá zároveň důvod vyžadovat informace, které s nařízením exekuce nesouvisí. Mlčenlivost rozhodce je tak v exekučním řízení dle názoru Ústavního soudu ze zákona prolomena pouze ve vztahu k těm listinám, bez jejichž předložení by exekuční soud nemohl naplnění podmínek pro nařízení exekuce v daném konkrétním případě přezkoumat.“ Lze uzavřít, že při střetu dvou právem chráněných zájmů – na jedné straně zájem na ochraně mlčenlivosti rozhodce, na straně druhé ochrana výkonu rozhodnutí – je třeba klást důraz na vykonatelnost rozhodnutí, neboť tou je nadáno i rozhodnutí vydané v rámci rozhodčího řízení, nezapomínaje na zásadu nevěřejnosti rozhodčího řízení. Do práva účastníku na zachování mlčenlivosti rozhodce má být proto zasahováno v co nejmenším rozsahu.

Výše uvedené závěry pro případy exekučního řízení nedávno potvrdil i Ústavní soud, když opět apeloval na rozhodce/rozhodčí soud, aby nadále byla z jejich strany poskytována součinnost, a to tak, aby exekučnímu soudu nebylo bráněno v rychlém a efektivním posuzování vykonatelnosti rozhodnutí vydaných v rámci rozhodčího řízení a nedocházelo tak k zbytečným průtahům při nařizování exekuce.¹⁰⁸

---

¹⁰⁷ Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 31. 7. 2012 sp. zn. 15 Co 144/2012

¹⁰⁸ Nález Ústavního soudu ze dne 27. 1. 2015 sp. zn. III. ÚS 2588/13

V souvislosti s prolomením povinnosti mlčenlivosti rozhodce nesmí být opomenuto ani rozhodnutí rozhodčího soudu, jenž vysvětluje, že „není porušením mlčenlivosti pokud rozhodce sdělí skutečnosti, u nichž je vázán mlčenlivostí, resp. pro něž je zřízen princip neveřejnosti řízení, pracovníku stálého rozhodčího soudu, resp. arbitrážního centra, a to v rozsahu nezbytném k administrativnímu a technickému zajištění rozhodčího řízení. To vše za předpokladu, že dotčený pracovník je smluvně vázán mlčenlivostí o skutečnostech, jež se dozvěděl v souvislosti s výkonem své pracovní pozice.“¹⁰⁹

Jiná pravidla pak ale platí pro poskytování informací osobám, jež nejsou stranou sporu či pracovníkem rozhodčího soudu apod., které proklamuje i rozhodnutí sp. zn. Rsp 704/05¹¹⁰. V tomto rozhodčím nálezu je uvedeno, že při striktní aplikaci zásady neveřejnosti rozhodčího řízení není umožněno rozhodčímu senátu či stálému rozhodčímu soudu, aby bylo jakékoliv třetí osobě nezúčastněné na rozhodčím řízení sděleno, kdo je stranou daného řízení, co je předmětem řízení či v jaké fázi se řízení z procesního hlediska nachází.

Rozhodce má dále povinnost vést a rozhodnout spor v souladu s §19 odst. 2 ZRŘ, tzn., že za situace, kdy není mezi stranami uzavřena dohoda o postupu v řízení, ba postup v řízení není dohodnut ani v pravidlech pro rozhodčí řízení, vedou rozhodčí řízení rozhodci podle svého vlastního uvážení. Takový způsob vedení řízení nesmí být v rozporu se zásadou vést řízení bez zbytečných formalit za stejné příležitosti stran k uplatnění svých práv. Výsledkem řízení má být rozhodnutí podložené zjištěným skutkovým stavem.

Při vedení řízení nesmí rozhodce opomenout svou povinnost vést spor v souladu se zásadou práva na spravedlivý proces. Jádro této povinnosti nalezneme v § 18 ZRŘ, jež aplikuje zásadu rovného postavení stran i na rozhodčí řízení. (více o této zásadě viz níže v kapitole 6. 1. Zásady rozhodčího řízení).

---

¹⁰⁹ Rozhodčí nálezn Rozhodčího soudu při IAL SE ze dne 10. 1. 2010, sp. zn. 8/2010. In: LISSE, Luděk, Přehled judikatury ve věcech rozhodčího řízení. Praha: Wolters Kluwer, a.s. 2012. 429 s. ISBN 9788073576455

¹¹⁰ Rsp 704/05: „Zásada neveřejnosti rozhodčího řízení je aplikována zcela striktně a neumožňuje rozhodčímu senátu ani stálému rozhodčímu soudu, aby poskytl dokonce informace o tom, kdo je stranou předmětného řízení, co je předmětem sporu nebo v jakém stadiu se řízení z procesního hlediska nachází.“

Poslední zmíněnou povinností, jež plyne ze ZRŘ, je archivace rozhodčích nálezů a listin prokazující průběh řízení. Ustanovení § 29 ZRŘ uvádí: (1) *Stálé rozhodčí soudy jsou povinny po dobu 20 let od právní moci rozhodčího nálezu uschovat rozhodčí nález opatřený doložkou o právní moci a všechny listiny prokazující průběh rozhodčího řízení.* (2) *Rozhodci jsou povinni do 30 dnů od právní moci rozhodčího nálezu předat do úschovy okresnímu soudu, v jehož obvodu byl rozhodčí nález vydán, rozhodčí nález opatřený doložkou o právní moci a všechny listiny prokazující průběh rozhodčího řízení; byl-li rozhodčí nález vydán mimo území České republiky, do úschovy soudu se nepředává.*“ Archivace je důležitá jak pro možnost nahlížení do rozhodčích spisů, tak pro další řízení, které mohou na rozhodčí řízení navazovat, např. řízení o zrušení rozhodčího nálezu, exekuční řízení či řízení o výkon rozhodnutí. Stálé rozhodčí soudy nemají ve většině případů problém tento zákonný požadavek dodržet, kdežto rozhodcům ad hoc činí tato povinnost mnohdy nemalé obtíže a nezdíka se stává, že zákonem stanovenou lhůtu nedodrží. Porušením své povinnosti tak naplňují skutkovou podstatu přestupku „Ostatní přestupky proti pořádku ve státní správě a přestupky proti pořádku v územní samosprávě“, za což jim hrozí udělení pokuty až do výšky 30.000,- Kč.¹¹¹

5.4. Ustavení rozhodce

Ustavení rozhodce představuje „ustavení osoby způsobilé vykonávat funkci rozhodce“.¹¹² ZZŘ zná několik způsobů, jež k němu vedou:

1. Určení rozhodce – viz § 7 odst. 1 ZRŘ
2. Jmenování rozhodce – viz § 7 odst. 2 ZRŘ
3. Jmenování rozhodce soudem – viz § 9 ZRŘ

5.4.1. Určení rozhodce

K určení rozhodce dochází na základě rozhodčí smlouvy. Ta by měla stanovit počet rozhodců, osoby rozhodce nebo alespoň způsob, podle kterého mají být jak osoby, tak

---

¹¹¹ KAŠPAR, Martin. Lze sankcionovat neukládání rozhodčích nálezů rozhodci k úschově obecnému soudu? Právo. Časopis pro právní vědu a praxi, 2008, č. 1, s. 17-18.

¹¹² ROZEHNALOVÁ, N. Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku. 2. vyd. Praha: ASPI, Wolters Kluwer, 2008, 388 s., ISBN 978-80-7457-324-9, str. 186

počet rozhodců určeny. Dle mého názoru může dojít k několika níže uvedeným situacím, kterými jsou:

1. Rozhodci budou konkrétně (osobní jméno a příjmení či jiný identifikační znak) určení v rozhodčí smlouvě. Dohoda o konkrétním rozhodci je častá pro řízení ad hoc, ale lze se s ní setkat i před stálými rozhodčími soudy, pokud takovou volbu nevyklučují jejich řády či statuty.¹¹³ Podle A. Bělohávků může být tato varianta problematická v případech rozhodčích doložek, kdy je založena pravomoc rozhodovat spor, o kterém nevíme, zda vznikne, kdy vznikne a jaké konkrétní věci se bude týkat. Naopak, u smlouvy o rozhodci se takový výběr jeví výhodným. V obou případech pak musí navíc dojít k přijetí funkce podle § 5 odst. 2 ZRŘ, jež se vždy vztahuje ke konkrétnímu sporu. V případě, že by byl v rozhodčí smlouvě určen jenom jeden rozhodce, který by následně funkci nepřijal, nebo by došlo k zániku způsobilosti rozhodce plnit svou funkci v průběhu řízení, došlo by k zániku rozhodčí smlouvy. Následně by pro takový spor byla založena pravomoc civilního soudu tento spor projednat a rozhodnout. K tomu např. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 31. 1. 2008, sp. zn. 33 Odo 135/2006: *„Jestliže se smluvní strany dohodly, že jejich případné spory bude rozhodovat jediný blíže konkretizovaný rozhodce, daly tím najevo, že jsou ochotny podrobit se rozhodnutí jen této jediné osoby. Tím se ovšem vystavily riziku, že nepřijme-li tato osoba funkci rozhodce, funkce se vzdá nebo ji nebude moci vykonávat, nebude tu podle rozhodčí doložky nikdo, kdo by jejich spor v rámci rozhodčího řízení projednal a rozhodl. Za takového stavu se platně sjednaná rozhodčí smlouva stává obsolentní a zaniká. Nic pak nebrání tomu, aby věc byla projednána před obecným soudem.“* S cílem vyhnout se výše popsané situaci, se stranám doporučuje určit si náhradního rozhodce nebo do rozhodčí smlouvy zakomponovat dohodu o tom, že pokud nastane taková situace, bude se při určení (jmenování) rozhodce postupovat podle ZRŘ (§7 odst. 2 ZRŘ), anebo že v takovém případě bude rozhodce určen třetí nezávislou osobou, kterou strany sporu označí již v rozhodčí smlouvě.¹¹⁴

---

¹¹³ Bělohávek, A. J., Zákon o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů. Komentář, 2. vydání., Praha: C.H.Beck, 2012, 1776s., ISBN 978-80-7179-342-7, str. 370

¹¹⁴ Bělohávek, A. J., Zákon o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů. Komentář, 2. vydání., Praha: C.H.Beck, 2012, 1776s., ISBN 978-80-7179-342-7str. 369-370

2. Je obvyklé, aby v rozhodčí smlouvě byl místo konkrétního rozhodce/ rozhodců určen jenom mechanismus, na základě kterého má být rozhodce či senát ustanoven. Tento mechanismus může být postaven například tak, že každá ze stran bude mít možnost určit rozhodce, přičemž takto určení rozhodci následně ze svého středu určí předsedu senátu. V úvahu dále např. přichází např. mechanismus, který je založen na určení rozhodců losem ze seznamu rozhodců stálého rozhodčího soudu.¹¹⁵
3. Třetí možností, která plyne ze zákonného ustanovení, je dohoda stran o tom, že určení rozhodců je svěřeno do rukou třetí nezávislé a nestranné osoby (*tzv. appointing authority*).¹¹⁶ Takovou osobou může být jak osoba fyzická, tak právnická, musí však být dostatečně identifikována.¹¹⁷ Pokud by v rozhodčí smlouvě nebyl určen počet rozhodců, je tato nezávislá osoba povinná postupovat na základě zákona, tedy podle § 7 odst. 2 ZRŘ.
4. Další variantou směřující k určení rozhodce je situace, kdy se strany v rozhodčí smlouvě dohodnou, že se při ustavení rozhodců bude postupovat podle § 9 ZRŘ, tedy že rozhodci budou jmenováni soudem, jež si strany předem zvolí.
5. Jednou z cest, jak určit rozhodce, je odkázat v rozhodčí smlouvě na standardizovaná pravidla. Pokud se nejedná o pravidla stálého rozhodčího soudu, jež jsou uveřejňována v Obchodním věstníku, a u nichž není pochyb o jejich obsahu, musí být v pro strany závazném rozsahu připojena k rozhodčí smlouvě (podle § 19 odst. 4 ZRŘ).¹¹⁸
6. Dále může dojít k situaci, kdy strany v rozhodčí smlouvě neurčí rozhodce, jejich počet či způsob určení rozhodce v rozhodčí smlouvě. V této věci se vyjádřil Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí, v němž uvedl, že: *„Určení počtu a osob rozhodců nebo stanovení způsobu určení počtu a osob rozhodců není nezbytnou náležitostí rozhodčí smlouvy a nemá za následek neplatnost rozhodčí doložky. Její platnost není dotčena ani neplatným ujednáním určení počtu a osob rozhodců*

---

¹¹⁵ ROZEHNALOVÁ, N. Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku. 2. vyd. Praha: ASPI, Wolters Kluwer, 2008, 388s., ISBN 978-80-7457-324-9, str. 188

¹¹⁶ Bělohlávek, A. J., Zákon o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů. Komentář, 2. vydání., Praha: C.H.Beck, 2012, 1776s., ISBN 978-80-7179-342-7, str. 374

¹¹⁷ Petr, Bohuslav, Maxa, Hubert, Problematika appointing authority ve světle judikatury, Právní rádce, 2015, č. 10, str. 368 a násl.

¹¹⁸ Bělohlávek, A. J., Zákon o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů. Komentář, 2. vydání., Praha: C.H.Beck, 2012, 1776s., ISBN 978-80-7179-342-7, str. 378

*nebo stanovením způsobu určení počtu a osob rozhodců.*¹¹⁹ Pro tento případ nám zákon nabízí postup podle §7 odst. 2 ZRŘ nebo postup stanovený statutem či řádem stálého rozhodčího soudu. Pro tyto případy je vhodné připomenout názor Nejvyššího soudu, podle něhož, dojde-li k situaci, kdy v rozhodčí smlouvě není přímo určen jak rozhodce ad hoc, tak způsob jeho určení, ale taková rozhodčí smlouva pouze odkazuje na rozhodčí řád, který vydala právnická osoba, jež není stálým rozhodčím soudem podle § 13 ZRŘ, je taková rozhodčí smlouva pro rozpor se zákonem považována za neplatnou.¹²⁰

5.4.2. Jmenování rozhodce

„Nemá-li rozhodčí smlouva ustanovení podle odstavce 1, jmenuje každá ze stran jednoho rozhodce a tito rozhodci volí předsedajícího rozhodce.“ - § 7 odst. 2 ZRŘ nabízí postup, kterého je nutné se držet při absenci dohody stran v rozhodčí smlouvě podle předcházející kapitoly. V takovém případě dochází ke jmenování rozhodce každou ze stran sporu a tito rozhodci pak zvolí předsedu senátu. Pro situace, kdy tento proces neproběhne bez problémů nebo pokud strana nevyužije svého práva jmenovat rozhodce, je stanoven postup podle § 9 ZRŘ, tzn., že rozhodce či senát jmenuje soud.

5.4.3. Jmenování rozhodce soudem

ZRŘ dává straně, jež využila svého práva jmenovat rozhodce, prostředek k obraně před nečinností druhé strany, která tak neučila. Předpokladem pro postup podle § 9 odst. 1 ZRŘ je zaslání výzvy neaktivní straně. Pokud nedojde ke jmenování rozhodce do 30 dnů od jejího doručení, určí rozhodce soud, a to jak na návrh aktivní strany, v některých případech i na návrh neaktivní strany, jež se může potýkat s problémem nemožnosti najít a jmenovat vhodného rozhodce. Soud také jmenuje předsedajícího rozhodce, pokud rozhodci jmenovaní stranami nejsou schopni dospět k dohodě ohledně předsedajícího rozhodce ve stejné lhůtě od doručení výzvy jakékoliv ze stran sporu. Výše uvedený postup lze vyloučit ujednáním stran. Ujednáním stran

---

¹¹⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 7. 2012, sp. zn. 22 Cdo 1643/2012

¹²⁰ Viz mj. usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 11. 5. 2011, sp. zn. 31 Cdo 1945/2010, blíže o této problematice v kapitole č. 4.3.1. Arbitrážní centra

může být také pořádková lhůta 30 dnů, která nemá kogentní charakter, prodloužena i zkrácena.¹²¹ Dohoda stran má přednost před aplikací zákonného ustanovení.

K podání návrhu jsou aktivně legitimovány strany sporu či již jmenovaný rozhodce. Věcně příslušným je soud, který by byl příslušný podle OSŘ¹²². Místní příslušnost je pak stanovena na základě § 43 ZRŘ.¹²³

Soud příslušný k projednání a rozhodnutí ve věci není vázán žádnou lhůtou pro jmenování rozhodce. Zdržováním „jmenovacího“ řízení by mohlo dojít k neopodstatněnému zdržování i řízení rozhodčího, proto je žádoucí, aby soud v rámci svých možností postupoval co nejrychleji. Svou povahou řadíme toto řízení pod řízení nesporná, k jehož projednání je potřeba nařídít jednání, kdy na jeho konci stojí meritorní rozhodnutí (rozsudek)¹²⁴ o jmenování rozhodce.¹²⁵

Znění § 9 odst. 2 ZRŘ¹²⁶ zahrnuje případy, kdy některý z rozhodců už není schopen dále vykonávat svoji funkci z důvodu např. nemoci, smrti, omezení svéprávnosti nebo pokud se vzdá funkce či jeho funkce jinak zanikne, přičemž se neaplikují smluvně domluvená pravidla pro určení dalšího rozhodce. Příkladem může být situace, kdy jeden konkrétně určený rozhodce bude na návrh soudu vyloučen z projednávání a rozhodování věci (podle § 12 odst. 2 ZRŘ) a za současného

---

¹²¹ Bělohlávek, A. J., Zákon o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů. Komentář, 2. vydání., Praha: C. H. Beck, 2012, 1776s., ISBN 978-80-7179-342-7, str. 426

¹²² § 41 ZRŘ: „K řízení o neplatnosti rozhodčí smlouvy a k řízení podle tohoto zákona je v prvním stupni příslušný soud, který by byl příslušný k řízení ve věci podle zvláštního předpisu, 6) kdyby nebylo rozhodčí smlouvy.“

¹²³ § 43 ZRŘ: „K řízení podle tohoto zákona je místně příslušný soud, v jehož obvodu se koná nebo konalo rozhodčí řízení, je-li toto místo v tuzemsku. Jinak je místně příslušný soud, který by byl místně příslušný, kdyby nebylo rozhodčí smlouvy. Mimo to k řízení podle § 9 a § 12 odst. 2 je dána místní příslušnost soudu podle sídla nebo bydliště navrhovatele anebo odpůrce, jestliže nelze v tuzemsku zjistit místní příslušnost soudu.“

¹²⁴ Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 31. 5. 2005, sp. zn. 60 Co 125/2005: „Řízení o jmenování rozhodce soudem podle § 9 odst. 1 ZRŘ je řízením ve věci samé. K projednání návrhu na jmenování rozhodce je nutné nařídít jednání; o takovém návrhu se rozhoduje rozsudkem. Předpokladem pro jmenování rozhodce ve smyslu ustanovení § 9 odst. 1 ZRŘ je splnění podmínek zakládajících pravomoc k projednání a rozhodnutí věci v rozhodčím řízení.“

¹²⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 14. 10. 2010, sp. zn. 23 Cdo 4847/2009: „Řízení o jmenování rozhodce podle ustanovení § 9 odst. 1 zákona č. 216/1994 Sb., ve znění pozdějších předpisů, je řízením nesporným. Účastníky tohoto řízení jsou kromě navrhovatele (jímž může být pouze osoba uvedená v § 9 odst. 1 tohoto zákona) strany rozhodčího řízení, již jmenování rozhodci a osoba, která je v návrhu na jmenování rozhodce na tuto funkci navržena. Rozhodnutí soudu o jmenování rozhodce je rozhodnutím ve věci samé.“

¹²⁶ § 9 odst. 2 ZRŘ: „Nedohodly-li se strany jinak, jmenuje soud na návrh kterékoli strany nebo rozhodce nového rozhodce, jestliže jmenovaný rozhodce se vzdá funkce rozhodce nebo nemůže činnost rozhodce vykonávat.“

předpokladu, že dohoda stran o tomto konkrétním rozhodci není základní náležitostí rozhodčí smlouvy (nejde o případě, kdy rozhodčí smlouva zanikne). Aplikace § 9 odst. 2 pak dovolí další pokračování v řízení.

Pokud bude rozhodce jmenován soudem, nesmí soud postupovat v rozporu s obecnými požadavky na rozhodce uvedenými v § 4 ZRŘ a zároveň se nesmí odklonit od §10 odst. 1 ZRŘ. Jím zvolený rozhodce musí být schopen nezávislého a nestranného rozhodování. Soud musí taktéž přihlídnout k požadavkům, které si strany ohledně rozhodce ujednaly. Může jít například o dosažené vysokoškolské vzdělání, o odbornost rozhodce, o věk, apod. I soudem jmenovaný rozhodce má možnost dobrovolně odmítnout přijmout funkci. Pokud tak neučiní, musí ji písemně převzít stejně tak jako jakýkoliv jiný rozhodce. Ve stejné míře se bude případně aplikovat i ustanovení § 5 odst. 3 ZRŘ, jež pojednává o vzdání se funkce rozhodce.

6. Rozhodčí řízení

6.1. Zásady rozhodčího řízení

Rozhodčí řízení je druhem civilního procesu¹²⁷ a jako takové je ovládáno zásadami procesního práva:

- A) **Zásada dispoziční** – tato zásada je základní pro sporná řízení. Naproti klasickému civilnímu řízení se v rozhodčím řízení tato zásada uplatní v mnohem širší podobě, neboť strany mají možnost si smluvně upravit postup v řízení; to představuje možnost volby mezi řízením ad hoc a řízením před stálým rozhodčím soudem, možnost zvolit si místo konání rozhodčího řízení a samotného postupu v řízení podle § 19 ZRŘ. S ohledem na možnost určit si lhůty v řízení tak mohou strany ovlivnit i konečnou délku řízení. Stejně jako v civilním řízení před soudem, i zde strany disponují sporem prostřednictvím procesních úkonů jako je např. podání žaloby, podání částečného zpětvzetí, zpětvzetí žaloby, změnu žaloby, uzavření smíru, atd.
- B) **Zásada rovnosti** – zásada upravena v § 18 ZRŘ, která mimo rovné postavení stran v řízení zdůrazňuje rovnost v příležitosti při uplatnění jejich práv, a to jak procesních, tak hmotných. Tato zásada je podpořena i v § 21 ZRŘ, podle něhož v případě, že se strana bez svého zavinění neúčastnila řízení (zcela nebo i z části) nebo nevykonala úkon k uplatnění svého práva, přijmou rozhodci opatření, která takové straně umožní vykonat zameškané úkony dodatečně. Nedodržení této zásady je důvodem pro zrušení rozhodčího nálezu. Jak zdůraznil Ústavní soud „*ustanovení § 18 zákona o rozhodčím řízení je kogentní a jakékoliv ujednání stran přičítací se tomuto pravidlu by bylo neplatné, zásada rovnosti stran a požadavek poskytnutí plné příležitosti k uplatnění jejich práv se proto uplatní i v případech, kdy postup rozhodce bude vyplývat z řádu stálého rozhodčího soudu nebo kdy jej budou určovat sami rozhodci (tolik k příslušné argumentaci žalovaného).*(...) *O tom, že porušení ustanovení § 18 zákona o rozhodčím řízení naplňuje důvod zrušení rozhodčího nálezu obsažený v § 31*

---

¹²⁷ Viz již výše zmiňovaný náleží Ústavního soudu ze dne 8. 3. 2011, sp. zn. I. ÚS 3227/07

písm. e) tohoto zákona, neboť nebyla-li zachována rovnost zbraní stran nebo nebyla-li straně dána plná příležitost k uplatnění jejích práv, nebyla straně poskytnuta možnost věc před rozhodci projednat, není v ustálené judikatuře pochyb.“¹²⁸

- C) **Zásada projednací** – v součinnosti se stranami sporu má být rozhodčí řízení vedeno tak, aby byl zjištěn skutkový stav nezbytný pro rozhodnutí ve sporu, a to bez zbytečných formalit a při zachování zásady rovnosti, tj. stejné příležitosti stran pro uplatnění svých práv.¹²⁹ Rozhodci jsou vázání návrhy stran, nesmí např. provádět jiné důkazy, než které byly navrženy stranami sporu.
- D) **Zásada neformálnosti** – postup bez zbytečných formalit uplatněný v průběhu rozhodčího řízení představuje jednu z výhod rozhodčího řízení. Zásada neformálnosti se odráží zejména v možnosti ujednání stran na postupu v řízení.¹³⁰
- E) **Zásada rychlosti a hospodárnosti** – rychlost a hospodárnost představují základy, na kterých bylo rozhodčí řízení budováno. Jednoinstančnost, prioritní výběr rozhodců se zárukou rychlého rozhodnutí, možnost nastavit lhůty pro podání a další instituty podporují (dnes už po praktické stránce spíše nefunkční) tezi o nejvýznamnější výhodě rozhodčího řízení – jeho rychlosti.
- F) **Zásada neveřejnosti** – dalším znakem rozhodčího řízení je jeho neveřejnost. Neveřejnost řízení je upravena v § 19 odst. 3 ZRŘ, jakákoliv dohoda stran odporující této zásadě je neplatná. Přesto je možné výjimečně připustit, aby po dohodě stran a rozhodců byla k projednávání určité otázky připuštěna třetí osoba (většinou k ústnímu projednání), či už jako poradce stran nebo např. jako studenti. A. Bělohlávek uvádí, že „s tímto postupem je zapotřebí souhlasit, když veřejností ve smyslu § 19 odst. 3 ZRŘ je nutno chápat předem neznámý a

¹²⁸ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. 3. 2012, sp. zn. 32 Cdo 4706/2010

¹²⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. 5. 2010, 23 Cdo 3749/2008: „Zásadu rovnosti stran zákon o rozhodčím řízení nikterak nerozvádí stanovením konkrétních práv a povinností účastníků rozhodčího řízení a k jejímu naplnění je nutno podle § 30 zákona o rozhodčím řízení použít přiměřeně příslušná ustanovení občanského soudního řádu. Nejvyšší soud ČR se proto v projednávaném případě zaměřil především na otázku, zda byla s ohledem na rovné postavení stran rozhodčího řízení poskytnuta stranám možnost věc před rozhodci projednat, respektive, zda byla poskytnuta řádně dostatečná možnost k uplatnění procesních práv účastníků rozhodčího řízení. Tyto požadavky či zásady je třeba zkoumat nejen z hlediska, zda po formální stránce byly procesní postupy dodrženy, ale rovněž z hlediska, měly-li obě strany rovnou a dostatečnou možnost uplatnění tvrzení, námitek, navrhování důkazů apod.“

¹³⁰ ROZEHNALOVÁ, N. Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku. 2. vyd. Praha: ASPI, Wolters Kluwer, 2008, 388s, ISBN 978-80-7457-324-9, str. 255

jmenovitě neurčitý okruh osob“.¹³¹ Účelem neveřejného projednání a rozhodnutí ve věci je ochrana obchodního tajemství či jiných citlivých informací důležitých zejména v řízení mezi podnikateli.

- G) **Zásada ústnosti** - uplatnění této zásady je možné vyloučit dohodou stran¹³², v takovém případě bude řízení probíhat na základě písemných podání stran, bez nařízení jednání.¹³³

Mezi další zásady, jež se uplatní během rozhodčího řízení, patří zásada materiální pravdy, zásada volného hodnocení důkazů, částečně zásada oficiality (např. institut doručování)¹³⁴, zásada mlčenlivosti rozhodce či zásada koncentrace řízení.

6.2. Zahájení rozhodčího řízení

Rozhodčí řízení je zahájeno žalobou v den, kdy žaloba byla doručena buď stálému rozhodčímu soudu nebo rozhodci při řízení ad hoc. Při řízení před rozhodci ad hoc se žaloba podává již předsedovi senátu, a pokud takový není, je nutné podat žalobu jakémukoliv jinému již určenému či jmenovanému rozhodci. Aby nedošlo k pochybnostem o datu podání žaloby, musí stálý rozhodčí soud, stejně tak i rozhodce na žalobě vyznačit den, kdy mu žaloba byla doručena.¹³⁵ V ZRŘ nejsou určeny podstatné náležitosti žaloby; pokud takové nejsou určeny ve smlouvě nebo je neupravuje řád či statut stálého rozhodčího soudu, použije se přiměřeně OSŘ (§ 79).¹³⁶

---

¹³¹ Bělohlávek, A. J., Zákon o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů, Komentář, 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2004, 701s, ISBN 80-7179-629-8, str. 160

¹³² Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 24. 9. 2014, sp. zn. 33 Cdo 1354/2014: „Rozhodčí smlouva, již účastníci (dodavatel a spotřebitel) vyloučili přezkum rozhodčího nálezu jinými rozhodci a sjednali, že řízení před rozhodcem nebude ústní, není bez dalšího neplatná. Z judikatury ESLP a SDEU tedy nevyplývá, že jednoinstančnost a písemnost rozhodčího řízení je bez dalšího v rozporu s požadavky na spravedlivý proces, nebo v rozporu se. Stejně jako u jiných podmínek spotřebitelských smluv je nutné zkoumat, zda tato podmínka se zřetelem ke konkrétním skutkovým okolnostem v rozporu s požadavkem přiměřenosti nastoluje významnou nerovnováhu v právech a povinnostech stran, které vyplývají z dané smlouvy, v neprospěch spotřebitele.“

¹³³ § 19 odst. 3 ZRŘ: „Nedohodnou-li se strany jinak, je řízení před rozhodci ústní.“

¹³⁴ ROZEHNALOVÁ, N. Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku. 2. vyd. Praha: ASPI, Wolters Kluwer, 2008, 388s, ISBN 978-80-7457-324-9, str. 256

¹³⁵ §14 ZRŘ

¹³⁶ § 79 OSŘ: „(1) Řízení se zahajuje na návrh. Návrh musí kromě obecných náležitostí (§ 42 odst. 4) obsahovat jméno, příjmení, bydliště účastníků, popřípadě rodná čísla nebo identifikační čísla účastníků (obchodní firmu nebo název a sídlo právnické osoby, identifikační číslo, označení státu a příslušné organizační složky státu, která za stát před soudem vystupuje), popřípadě též jejich zástupců, vyličení rozhodujících skutečností, označení důkazů, jichž se navrhovatel dovolává, a musí být z něj patrné, čeho se navrhovatel domáhá. Ve věcech, v nichž je účastníkem řízení svěřenský správce, musí návrh dále

Kromě náležitostí týkajících se přesného označení účastníku řízení, předmětu sporu, popisu skutkových okolností a nároku sporu je vhodné taky uvést způsob jmenování rozhodce, základ pravomoci a příslušnosti stálého rozhodčího soudu či místo řízení.

Rozhodčí řízení se koná v místě, jež si strany mezi sebou dohodnou. Neurčí-li si strany takové místo, rozhodne o místě konání řízení rozhodce s přihlédnutím¹³⁷ k oprávněným zájmům stran. Při hledání místa konání rozhodčího řízení nesmí zůstat opomenuto ustanovení § 18 ZRŘ, tudíž musí být vybráno místo, kde obě strany mohou za stejných podmínek uplatňovat svá práva. Může se jednat o jakékoliv místo v tuzemsku či zahraničí. K tomu je nutno dodat, že „*termínem místo konání v § 17 zákona o rozhodčím řízení je třeba rozumět právní domicilaci sporu, nikoli místo projednání sporu. Od místa řízení v právním slova smyslu, které určuje domicil konkrétního rozhodčího řízení, je nutné odlišovat místo jednání či místo projednávání věci, tj. místo, kde rozhodčí řízení v jednotlivých svých fázích skutečně probíhá (např. místo ústního jednání, místo výslechu svědka, místo podpisu rozhodčího nálezu apod.)*“¹³⁸ V případě, že žaloba nebude obsahovat základní náležitosti, je potřeba vyčkat na posouzení rozhodce a případnou výzvu k doplnění základních náležitostí. Rozhodce či rozhodčí senát je vždy vázán návrhem stran.

Podáním žaloby nastávají ty samé právní účinky, jako kdyby byla žaloba podána civilnímu soudu podle OSŘ, tím je mj. vznik překážky litispendence (nemožnost současně zahájit řízení před obecným soudem a rozhodčím soudem/rozhodcem¹³⁹ anebo zahájit řízení před více rozhodci ad hoc/rozhodčími soudy najednou), povinnost rozhodce zkoumat procesní podmínky (pravomoc rozhodce, řádné ustanovení rozhodců, náležitosti žaloby, procesní způsobilost stran), či stavění promlčecích a prekluzivních lhůt. K tomu se vztahuje § 16 odst. 1 ZRŘ: „*Uplatní-li strana svůj nárok před rozhodci v promlčecí nebo prekluzivní lhůtě a rozhodnou-li rozhodci, že není dána jejich pravomoc, zůstávají účinky podané žaloby zachovány, pokud strana podá znovu u soudu, u příslušných rozhodců či stálého rozhodčího soudu, nebo u jiného příslušného*

---

obsahovat i označení, že se jedná o svěřenského správce, a označení svěřenského fondu. Tento návrh, týká-li se dvoustranných právních poměrů mezi žalobcem a žalovaným (§ 90), se nazývá žalobou.

(2) Žalobce je povinen k návrhu připojit písemné důkazy, jichž se dovolává, a to v listinné nebo v elektronické podobě.“

¹³⁷ § 17 ZRŘ

¹³⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. 9. 2013, sp. zn. 23 Cdo 1034/2012

¹³⁹ Viz § 106 OSŘ

orgánu žalobu do 30 dnů ode dne, kdy jí bylo doručeno rozhodnutí o nedostatku pravomoci.“ Citované ustanovení mluví o zachování účinku jednou podané žaloby v případě podání žaloby orgánu, jež nemá pravomoc k jejímu projednání a rozhodnutí o nároku z ní vyplývajícím. Zachování účinku jednou podané žaloby pak platí i pro případy, kdy strana řízení po zrušení rozhodčího nálezu podala u příslušného rozhodce/rozhodců nebo stálého rozhodčího soudu či jiného příslušného orgánu žalobu anebo návrh na pokračování v řízení, pokud tak učinila do 30 dnů ode dne, kdy rozhodnutí o zrušení rozhodčího nálezu nabylo právní moci.¹⁴⁰

6.3. Zkoumání pravomoci rozhodce

Při zahájení rozhodčího řízení rozhodce zkoumá procesní podmínky, mezi něž patří i zkoumání své vlastní pravomoci k projednání a rozhodnutí o sporu. Podle znění § 15 odst. 1 ZRŘ¹⁴¹ takové zkoumání není jeho povinností, nýbrž se jedná o jeho oprávnění. Otázkou své pravomoci by se rozhodce neměl zabývat pouze na začátku sporu, ale v průběhu celého řízení, např. při změně žalobního petitu. Z judikatury jak Ústavního soudu, tak i Nejvyššího soudu vyplývá, že pravomoc rozhodce může být zkoumána i v exekučním řízení, neboť za situace, kdy rozhodčí smlouva nebyla uzavřena, nemůže být vydaný rozhodčí nález v řízení zahájeném na základě takové smlouvy způsobilým exekučním titulem, a to bez ohledu na to, zda došlo během k řízení k námitce neexistence rozhodčí smlouvy ze strany povinného.¹⁴² Rozhodne-li rozhodce, že jeho pravomoc není dána, vydá o tomto závěru usnesení a tím řízení před rozhodci končí. „Soud není oprávněn přezkoumávat rozhodnutí (usnesení), jímž rozhodčí soud vyslovil nedostatek své pravomoci (a řízení zastavil). Rozhodne-li rozhodčí soud ve smyslu ustanovení § 15 odst. 1 zákona o rozhodčím řízení, že není dána jeho pravomoc, je takovým rozhodnutím soud vázán potud, že je povinen věc projednat; usnesení rozhodčího soudu o nedostatku pravomoci k projednání věci tak soudně přezkoumatelné

---

¹⁴⁰ § 16 odst. 2 ZRŘ

¹⁴¹ § 15 odst. 1 ZRŘ: „Rozhodci jsou oprávněni zkoumat svou pravomoc. Dospějí-li k závěru, že podle rozhodčí smlouvy, která jim byla předložena, jejich pravomoc k rozhodnutí není dána, rozhodnou o tom usnesením.“

¹⁴² Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 7. 2011 sp. zn. 20 Cdo 2227/2011, dále také rozhodnutí Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 199/11, nebo rozhodnutí sp. zn. I. ÚS 871/11 či rozhodnutí sp. zn. IV. ÚS 1735/11: „Zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů, nevylučuje, aby otázka (nedostatku) pravomoci rozhodce byla zkoumána i v exekučním řízení.“

není.“¹⁴³ Může docházet i k situacím, že pravomoc rozhodce k projednání a rozhodnutí věci nebude dána jenom z určité části – v takovém případě bude rozhodnutím (usnesením) o nedostatku pravomoci v této části řízení ukončeno.¹⁴⁴

Nedostatek pravomoci může být namítán i ze strany účastníků sporu, ale jenom v případě že tak učiní při prvním úkonu v řízení ve věci samé a za podmínky, že nedostatek pravomoci rozhodce je založen na neexistenci, neplatnosti či zániku rozhodčí smlouvy. O námitce pravomoci vznesené jednou ze stran může rozhodovat pouze rozhodce či stálý rozhodčí soud. Rozhodci nemají v tomto ohledu vůči stranám poučovací povinnost, přesto často nastává situace, kdy se rozhodci ještě před začátkem projednávání věci dotáží účastníků, zda nemají námítky vůči pravomoci rozhodce/rozhodčího soudu.¹⁴⁵

Vzhledem k výše uvedenému zde vyvstává otázka, zda o nedostatku pravomoci může rozhodovat jenom rozhodce nebo se tímto problémem může zabývat i obecný soud a kdy tak může činit. Původně byl zastáván ze strany obecných soudů názor, že „*Posouzení pravomoci rozhodců k rozhodnutí o věci je oprávněním rozhodců, kteří o těchto otázkách v rozhodčím řízení rozhodnou. Jinak řečeno, všechny spory účastníků smlouvy vzniklé v souvislosti s ní musí být řešeny v rozhodčím řízení, nikoliv soudem.*“¹⁴⁶ K tomuto závěru se však nepřiklonil Nejvyšší soud ve svém Usnesení z července 2010, kde zdůrazňuje, že otázka platnosti rozhodčí smlouvy může být rozhodována jak rozhodci, tak i soudem. Sice dikce ustanovení § 15 ZRŘ nasvědčuje tomu, že soud nemá pravomoc rozhodovat o návrhu žalobce na určení neplatnosti rozhodčí smlouvy, tedy že takovou pravomocí je nadán pouze rozhodce v rozhodčím řízení, upozorňuje Nejvyšší soud, že zmiňované ustanovení se vztahuje toliko na již zahájené rozhodčí řízení a s tím vyvstalé pochybnosti o pravomoci rozhodce.¹⁴⁷

---

¹⁴³ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. 10. 2008, sp. zn. 20 Cdo 2857/2006

¹⁴⁴ Bělohávek, A. J., Zákon o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů, Komentář, 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2004, 701s, ISBN 80-7179-629-8, str. 122

¹⁴⁵ Bělohávek, A. J., Zákon o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů, Komentář, 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2004, 701s, ISBN 80-7179-629-8, str. 124

¹⁴⁶ Rozsudek Krajského soudu v Olomouci ze dne 30. 5. 2001, sp. zn. 22 Cm 18/2001

¹⁴⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 6. 2010, sp. zn. 23 Cdo 512/2008 : „*O platnosti rozhodčí smlouvy mohou rozhodovat nejen rozhodci, ale i soud. (...) Vycházejí z odlišného pohledu na to, kam směřuje požadavek žalobce, bylo spornou otázkou, zda je soud pravomocný k projednání určovací žaloby o neplatnosti rozhodčí smlouvy. Ust. § 15 ZRŘ by sice nasvědčovalo výkladu, že k otázce pravomoci rozhodce je nadán toliko rozhodce v rozhodčím řízení, a to k námitce jednoho z účastníků vznesené podle §*

6.4. Způsob vedení rozhodčího řízení

Jak již bylo několikrát výše zmiňováno, způsob vedení řízení si strany díky dispozitivní úpravě ZRŘ mohou smluvně upravit. Zákonnou úpravu podporující toto pravidlo nalezneme v § 19 ZRŘ. Dohodu o postupu v řízení lze uzavřít před zahájením řízení, není však vyloučeno přistoupit k ní i v průběhu řízení. Takto uzavřená dohoda by se však neměla vymykat z představ rozhodce o vedení sporu, neboť by to mohlo být důvodem pro vzdání se své funkce.¹⁴⁸ Dohoda o postupu v řízení nesmí odporovat jak ZRŘ, tak OSŘ či dalším zásadám spravedlnosti. Předseda senátu může rozhodovat otázky o řízení, pokud k tomu bude zmocněn stranami nebo všemi rozhodci. Ačkoliv rozhodci vždy postupují v souladu s hmotným právem, jež je pro spor rozhodné, může nastat situace, kdy na základě ujednání stran budou rozhodci spor rozhodovat podle zásad spravedlnosti¹⁴⁹, což znamená „zobecnění skutkového stavu a vytvoření určitého pravidla pro správné a spravedlivé posouzení nároků uplatněných v řízení a aplikaci takového pravidla na a pro zohlednění postavení stran a všech okolností daného případu.“¹⁵⁰ Měl-li by se postup dle zásad spravedlnosti přičítat kogentním ustanovením zákona či svého jednacího řádu, nebudou rozhodci takové ujednání stran respektovat.¹⁵¹

Další možností je dohoda stran o analogickém použití řádu či statutu některého stálého rozhodčího soudu na řízení ad hoc, a to jak odkazem na taková pravidla či jejich textací.

---

15 odst. 2 tohoto zákona. Nelze ale přehlédnout, že ustanovení se váže jen a pouze na již zahájené rozhodčí řízení, v rámci nichž by se vyskytly pochybnosti o pravomoci rozhodce.“

¹⁴⁸ Bělohávek, A. J., Zákon o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů, Komentář, 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2004, 701s, ISBN 80-7179-629-8, str. 148

¹⁴⁹ § 25 odst. 3 ZRŘ: „Při rozhodování se rozhodci řídí hmotným právem pro spor rozhodným; mohou však spor rozhodnout podle zásad spravedlnosti, avšak jen tehdy, jestliže je k tomu strany výslovně pověřily.“

¹⁵⁰ Bělohávek, A. J., Zákon o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů, Komentář, 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2004, 701s, ISBN 80-7179-629-8, str. 206

¹⁵¹ Rozhodčí nález Rozhodčího soudu při IAL SE ze dne 13. 10. 2010, sp. Zn. Rc 73/2010, jež dále uvádí: „Je-li rozhodčí senát názoru, že v jím posuzovaném případě jsou kogentní ustanovení zákona „uvnitř zásad spravedlnosti“ a odklon od těchto kogentních ustanovení by rozhodci pocítovali I jako odklon od „zásad spravedlnosti samotných“, jsou rozhodci oprávněni se neřídit pokyny stran sporu (spočívajícími v – byť oboustranné- žádosti) k odklonu od kogentních ustanovení zákona, a postupovat naopak podle těchto kogentních ustanovení. Ze samotného faktu, že strany pověřily rozhodce rozhodováním podle zásad spravedlnosti, ještě neplyne možnost, aby se rozhodčí soud odklonil při procesním postupu od svého Jednacího řádu a přiměřené aplikovaných procesních pravidel rozhodného právního řádu.“

Není-li takové dohody stran, je vedení řízení svěřeno čistě do rukou rozhodce či rozhodců. Ti postupují podle svého nejlepšího vědomí a svědomí se zřetelem k vhodnosti postupu. V rámci řízení určují rozhodci např. lhůty, většinou flexibilně s přihlédnutím k potřebě stran sporu, zároveň má být dbáno zásady postupu bez zbytečných formalit. Stranám nesmí být dovoleno, aby svou pasivitou neodůvodněně prodlužovaly trvání rozhodčího řízení. Variantu s odkazem na řád či statut některého ze stálých rozhodčích soudů mohou využít i rozhodci v případě, že neexistuje dohoda o postupu v řízení mezi stranami sporu, přičemž je potřeba dbát zejména na otázky, jež jsou v rámci řádu či statutu svěřeny určitému orgánu stálého rozhodčího soudu.¹⁵²

6.5. Dokazování v rozhodčím řízení

I na dokazování v rozhodčí řízení se aplikuje ustanovení § 125 OSŘ, podle něhož mají strany sporu možnost předložit jakékoliv důkazy, které pomáhají zjistit skutkový stav, tj. prostředky, jež dokazují skutkové či právní okolnosti.¹⁵³ Modifikaci do rozhodčího řízení přináší § 20 ZRŘ, jež sice nabízí taktéž příkladný výčet důkazních prostředků, nicméně na rozdíl od řízení před civilním soudem platí v rozhodčím řízení zásada, že důkazy jsou v rámci rozhodčího řízení poskytovány dobrovolně stranami sporu. To znamená, že je vyloučeno, aby rozhodce např. uložil předložení či provedení jakéhokoliv důkazu proti vůli stran či jiné osoby (osoby svědka).

Další odlišností rozhodčího řízení od civilního řízení je, že v rámci řízení před rozhodci není možné použít jako důkazní prostředek odkaz na obsah spisu, který je veden v jiné věci před rozhodčím soudem, a to ani za situace, kdy bude dána totožnost účastníku či dokonce totožnost rozhodčího senátu/rozhodce. Jako důkaz však může být předložen rozhodčí nález či jiný dokument z rozhodčího spisu v jiném sporu, ke kterému mají účastníci přístup.¹⁵⁴

---

¹⁵² Bělohávek, A. J., Zákon o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů, Komentář, 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2004, 701s, ISBN 80-7179-629-8, str. 157

¹⁵³ § 125 OSŘ: „Za důkaz mohou sloužit všechny prostředky, jimiž lze zjistit stav věci, zejména výslech svědků, znalecký posudek, zprávy a vyjádření orgánů, fyzických a právnických osob, notářské nebo exekutorské zápisy a jiné listiny, ohledání a výslech účastníků. Pokud není způsob provedení důkazu předepsán, určí jej soud.“

¹⁵⁴ Bělohávek, A. J., Zákon o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů, Komentář, 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2004, 701s, ISBN 80-7179-629-8, str. 165

Nejdiskutovanějším důkazním prostředkem je v rámci rozhodčího řízení bezpochyby svědecká výpověď. Na rozdíl od civilního řízení je založena na dobrovolném dostavení se svědka k rozhodčímu soudu a poskytnutí výpovědi. Rozhodci nedisponují žádnou donucovací pravomocí, tudíž nejsou oprávněni svědka předvolat¹⁵⁵, předvést či uložit mu pořádkovou pokutu. Průběh výpovědi svědka se od provádění takového důkazu v civilním řízení velmi neliší: svědek je poučen (přestože je na místě otázka, zda je takové poučení nutné), je mu poskytnuta možnost samostatně vylíčit skutečnosti vztahující se k předmětu řízení, je dotazován, a to jak ze strany rozhodce, tak ze strany žalobce i žalovaného. Opakovaný výslech svědka není přípustný.¹⁵⁶ Problémovou se může jevit situace, kdy se svědek rozhodne zdržet se odpovědi na určité konkrétní otázky. To, že svědek je oprávněn se takto zachovat i v případě, kdy mu zodpovězení otázky nemůže přivodit újmu, plyne ze samotné podstaty provádění důkazu výslechem svědka, a to z dobrovolnosti jejího poskytnutí.¹⁵⁷ Posouzení a přiřazení důkazní hodnoty takové výpovědi však už náleží rozhodci.

Absence trestněprávních důsledků¹⁵⁸ v případě křivé výpovědi před rozhodčím soudem umožňuje svědkům ve své výpovědi neříkat pravdu a zamlčovat skutečnosti. Navrhne-li některá strana důkaz výpovědi svědka, je na rozhodci, zda takový důkaz provede či nikoli. „*Institut svědecké výpovědi má v rozhodčím řízení zcela marginální postavení a rozhodnutí rozhodce o neprovedení důkazu výslechem svědka je předvídatelným rozhodnutím.*“¹⁵⁹ Netrestnost takové křivé výpovědi se může jevit jako žádoucí zejména pro strany sporu. Zajímavá situace by mohla nastat, kdyby takto dobrovolně poskytnuta nepravdivá výpověď byla odhalena prostřednictvím důkazu výpovědi svědka před civilním soudem podle OSŘ, k jehož provedení by byl soud dožádán rozhodčím soudem. Domnívám se, že i v takovém případě není možné svědka křivě vypovídajícího v rámci rozhodčího řízení žádným způsobem postihnout.

Právě z výše uvedených důvodů je možné se setkat s názory ohledně přebytečnosti institutu svědecké výpovědi. Dle mého názoru to je z určité části

---

¹⁵⁵ Osobně se domnívám, že předvolání svědka ze strany rozhodce je možné, i když zbytečné. Nedostavení se svědka k výslechu však nemůže být žádným způsobem sankcionováno vzhledem k institutu dobrovolnosti poskytování důkazů.

¹⁵⁶ Rozhodčí nález, sp. zn. Rsp 72/95

¹⁵⁷ Rozhodčí nález, sp. zn. Rsp 668/05

¹⁵⁸ § 346 zák. č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

¹⁵⁹ Rozhodčí nález Rozhodčího soudu při IAL SE ze dne 23. března 2010, sp. zn. 54/2010

politováníhodné, neboť nic nesevědí o skutečnostech lépe než lidská zkušenost, o to víc, je-li získána z vjemů vnímatelnými smysly. Na druhou stranu se není čemu divit, neboť důkazní hodnota takové výpovědi může být ve výsledku nulová, protože důvěra v pravdomluvnost cizí osoby prezentující zájmy té či oné strany by se v některých případech mohla jevit jako čirá pošetilost.

Jak již bylo naznačeno, „*procesní úkony, které nemohou rozhodci sami provést, provede na jejich dožádání soud*“¹⁶⁰. Při dožádání je příhodné, aby rozhodci doložili svou pravomoc předložením rozhodčí smlouvy, přestože zákon toto neupravuje. Dožádání je soud povinen vyhovět, pokud se dožadovaný úkon nepřičí zákonu. Tento úkon nemusí nutně souviset jen s dokazováním, může jít například i o doručování či jiné procesní úkony. Náklady, jež souvisí s vykonáním dožadovaného úkonu, hradí rozhodce nebo stálý rozhodčí soud.¹⁶¹ Místně a věcně příslušným soudem je soud, v jehož obvodu má být dožadovaný úkon proveden, viz § 42 odst. 1 ZRŘ. Pro případy provedení dožadovaného úkonu v cizině, je příslušnost soudu dána na základě místa konání rozhodčího řízení, viz § 42 odst. 2 ZRŘ. Jeví se mi důležité zdůraznit, že dožádání nemůže být Ústavní soud, neboť „*ustanovení § 20 odst. 2 zákona o rozhodčím řízení zasahuje do vztahu obecného soudu a rozhodce, a reflektuje skutečnost, že rozhodce je v procesu dokazování omezen dobrovolností, resp. absencí zákonného přinucení subjektů, které konkrétní důkaz mohou poskytnout (svědků, znalců, osob, které mají v držení listinu apod. - viz § 20 odst. 1 zákona o rozhodčím řízení). Právě tento znak rozhodčího řízení (že potřebné procesní postupy v něm nejsou vynutitelné) determinuje obsahové vymezení institutu dožádání soudu a určuje tím jeho věcné hranice, v níž se nutně odvíjí i vymezení procesních úkonů, "které nemohou rozhodci sami provést". Že jim nelze podřadit návrh, adresovaný Ústavnímu soudu, na zrušení zákona nebo jeho ustanovení, je pak v tomto kontextu zjevné, a totéž platí očividně i vůči těm přípustným dožádáním, jež se spojují s tzv. pomocnými funkcemi soudu, jakými jsou kupříkladu jmenování a vyloučení rozhodce nebo zproštění mlčenlivosti svědka apod.*“¹⁶²

---

¹⁶⁰ § 20 odst. 2 ZRŘ

¹⁶¹ § 20 odst. 3 ZRŘ

¹⁶² Usnesení Ústavního soudu ze dne 3. 4. 2012, sp. zn. Pl. ÚS 34/11

6.6. Předběžná opatření v rozhodčím řízení

I ZRŘ upravuje institut předběžných opatření jakožto opatření, jejichž cílem je zabránit zmaření výkonu budoucího rozhodčího nálezu. Aktivně legitimovanou k podání návrhu soudu na vydání předběžného opatření je každá ze stran sporu, nikoliv však rozhodce či stálý rozhodčí soud, a to jak během řízení, tak i před zahájením řízení. Bude-li podán návrh nařízení předběžného opatření, bude o něm rozhodovat místně a věcně¹⁶³ příslušný civilní soud¹⁶⁴, nikoli rozhodčí soud.¹⁶⁵ Na rozdíl od subsidiární úpravy obsažené v OSŘ nedojde k vydání předběžného opatření za účelem zatímní úpravy poměrů účastníků.

Pro nařízení předběžného opatření v rámci rozhodčího řízení se subsidiárně použije úprava OSŘ obsažená v § 75b odst. 1. Ten, kdo předběžné nařízení navrhuje, musí na účet příslušného soudu složit nejpozději v den podání takového návrhu jistotu ve výši 10.000,- Kč a ve věcech, jež se týkají vztahů mezi podnikateli vyplývajících z podnikatelské činnosti jistotu ve výši 50.000,- Kč. O předběžném opatření bude soudem rozhodnuto bezodkladně bez předchozího slyšení účastníků. V rámci předběžného opatření mohou být tudíž ukládány povinnosti i třetím osobám, jež se jinak rozhodčího řízení neúčastní.¹⁶⁶ O předběžném opatření je rozhodováno formou usnesení, které je vykonatelné jeho vyhlášením.¹⁶⁷ Co se týče zániku předběžného

---

¹⁶³ Místní příslušnost soudu se určí podle § 43 OSŘ, tzn., že místně příslušný bude soud, v jehož obvodu se koná rozhodčí řízení a pro rozhodčí řízení konané v zahraničí soud, jenž by byl místně příslušný při absenci rozhodčí smlouvy. Pro případy, kdy bude návrh na nařízení předběžného opatření podán ještě před zahájením rozhodčího řízení, bude místně příslušný ten civilní soud, v jehož obvodu by případně probíhalo rozhodčí řízení, podala-li by žalující strana žalobu. Věcně příslušný soud bude určen podle pravidla obsaženého v § 41 ZRŘ.

¹⁶⁴ Usnesení Ústavního soudu ze dne 22. 1. 2009, sp. zn. III. ÚS 3156/08: „*Je totiž nutné mít současně na zřeteli skutečnost, že k vydání předběžného opatření jsou podle právní koncepce českého práva oprávněny výhradně obecné soudy. V řízení o vydání předběžného opatření proto jsou aplikována ustanovení § 74 a násl. o. s. ř. (tedy včetně ustanovení § 102 o. s. ř.), i když byla účastníky uzavřena rozhodčí smlouva a je tak k projednání a rozhodnutí věci samé dána pravomoc rozhodčího soudu (resp. rozhodců). Ustanovení § 22 zákona o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů nevylučuje aplikaci právní úpravy předběžných opatření obsažené v procesním předpise, tj. v občanském soudním řádu.*“

¹⁶⁵ OLÍK, Miloš, MAISNER, Martin, POKORNÝ, Radek, MÁLEK, Petr, JANOUŠEK, Martin, Zákon o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů, Komentář, Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015, 456 s., ISBN 978-80-7478-714-0, str. 123a násl.

¹⁶⁶ Klein, B., Doleček, M.: Rozhodčí řízení. Praha: ASPI, a.s., 2007, str. 112

¹⁶⁷ § 76d OSŘ: „*Usnesení, kterým bylo nařízeno předběžné opatření, je vykonatelné vyhlášením. Nedošlo-li k vyhlášení, je vykonatelné, jakmile bylo doručeno tomu, komu ukládá povinnost.*“

opatření, je opět přistoupeno k subsidiární aplikaci OSŘ, jelikož ZRŘ vlastní úpravu neobsahuje.

7. Rozhodnutí v rozhodčím řízení

V rámci rozhodčího řízení jsou vydávány dva druhy rozhodnutí – rozhodčí nález a usnesení. Rozhodčí řízení končí dnem, kdy rozhodčí nález nabyl právní moci anebo dnem doručení usnesení v případech, kdy není vydán rozhodčí nález.¹⁶⁸

7.1. Rozhodčí nález

Rozhodčí nález představuje písemné konečné rozhodnutí ve věci samé, jež obsahuje skutkové i právní posouzení věci.¹⁶⁹ Je vydáváno rozhodci v rámci rozhodčího řízení, musí obsahovat určitý výrok a odůvodnění, pokud jej strany nevyloučily. Na rozhodčím nálezu se musí usnést většina rozhodců, kteří ho musí zároveň i podepsat.

Rozhodčí nález jakožto obdoba rozsudku v civilním řízení je vydáván vždy, když je rozhodováno ve věci samé, dále pokud je rozhodováno o náhradě nákladů řízení¹⁷⁰ nebo pokud řízení končí smírem a na žádost stran má smír podobu rozhodčího nálezu. Na rozdíl od smíru uzavřeného v rámci civilního řízení podle § 99 odst. 2 OSŘ rozhodci smír neschvalují, nýbrž je vydán rozhodčí nález obsahově stejný jako dohoda stran ohledně předmětu věci. Může se jednat jak o smír konečný či podmíněný, který je vázán na splnění nějaké podmínky jednou ze stran či oběma stranami. Český právní řád zná i částečný rozhodčí nález, jímž není rozhodnuto o celém předmětu sporu, nýbrž jen o některém nároku (či jeho části) a mezitímní rozhodčí nález, kterým je rozhodnuto jen o základu sporu, přičemž právní mocí takových rozhodčích nálezů rozhodčí řízení nekončí. Možnost vydání částečného či mezitímního rozhodčího nálezu neplyne z ustanovení ZRŘ, nýbrž ze subsidiární aplikace § 152 odst. 2 OSŘ.¹⁷¹ V případě, že rozhodci opomněli rozhodnout o určité části nároku, jsou povinni vydat doplňující

---

¹⁶⁸ §23 ZRŘ

¹⁶⁹ Podobně i Sedláček, V. Rozhodčí řízení v československém zahraničním obchodě. Praha, 1982, s. 74, zde převzato z ROZEHNALOVÁ, N. Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku. 2. vyd. Praha: ASPI, Wolters Kluwer, 2008, 388 s, ISBN 978-80-7457-324-9, str. 269

¹⁷⁰ Bělohlávek, A. J., Zákon o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů, Komentář, 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2004, 701s, ISBN 80-7179-629-8, str. 180

¹⁷¹ § 152 odst. 2 OSŘ: „Rozsudkem má být rozhodnuto o celé projednávané věci. Jestliže to však je účelné, může soud rozsudkem rozhodnout nejdříve jen o její části nebo jen o jejím základu.“

rozhodčí nález a to i bez návrhu.¹⁷² (V této souvislosti je důvodné poukázat na Řád Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře ČR a Agrární komoře ČR, podle něhož lze vydat doplňující rozhodčí nález jenom na základě žádosti stran podanou do 30 dnů od doručení rozhodčího nálezu. Tudiž, nastane-li taková situace, nejsou rozhodci oprávněni vydat doplňující rozhodčí nález bez návrhu stran ani v případě, že si své opomenutí uvědomí.)

Základním požadavkem, bez jehož splnění by nedošlo k vydání rozhodčího nálezu, je, že rozhodčí nález musí být usnesen a podepsán většinou rozhodců. Většinový požadavek je garancí nezablokování závaznosti rozhodčího nálezu za situace, kdy by rozhodce s menšinovým názorem ohledně výsledku sporu odmítl rozhodčí nález podepsat. Doporučuje se však uvést, jaké důvody vedly některého z rozhodců k odlišnému posouzení věci a současnému nepodepsání rozhodčího nálezu.¹⁷³

Písemnost¹⁷⁴ rozhodčího nálezu je jedním ze zákonných požadavků uvedených přímo v ZRŘ. Samozřejmě, může dojít k situacím, kdy bude rozhodčí nález přednesen ústně, avšak bez písemného vystavení se nejedná o rozhodčí nález podle ZRŘ, jež může být exekucním titulem. Co se týče obsahu rozhodčího nálezu, zákon klade důraz na určitost (tedy jasnost a srozumitelnost) výroku rozhodčího nálezu.¹⁷⁵ Je nutné, aby každý rozhodčí nález obsahoval odůvodnění, pokud neexistuje odlišná dohoda stran. K obsahu odůvodnění se ZRŘ dále nevyjadřuje, aplikací § 157 OSŘ dospějeme k tomu, že musí jít o přesvědčivé uvedení: čeho se žalobce domáhal a z jakých důvodů tak činil, jak se ve věci vyjádřil žalovaný (případně jiný účastník řízení), stručně a jasně vyložení skutečností, jež byly prokázány a které nikoliv, o označení důkazů, jež byly stěžejní pro skutková zjištění a jakými úvahami se při hodnocení důkazů rozhodci řídili, proč neprovedli i další důkazy, jaký učinili závěr o skutkovém stavu a jak věc posoudili po právní stránce. Navíc by odůvodnění mělo pojednat o otázkách pravomoci rozhodců, o vzniku rozhodčího senátu, o volbě místa konání řízení či např. o volbě jazyka řízení. Nebude na škodu, pokud odůvodnění bude sestaveno tak, aby v případě návrhu na

---

¹⁷² Bělohlávek, A. J., Zákon o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů, Komentář, 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2004, 701s, ISBN 80-7179-629-8, str. 184

¹⁷³ Bělohlávek, A. J., Zákon o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů, Komentář, 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2004, 701s, ISBN 80-7179-629-8, str. 198

¹⁷⁴ § 25 odst. 1 ZRŘ

¹⁷⁵ § 25 odst. 1 ZRŘ

zrušení rozhodčího nálezu bylo možné na jeho základě přistoupit k posouzení, zda jsou dány důvody pro navrhované zrušení (neboť soud často nebude mít k dispozici celý rozhodčí spis).¹⁷⁶

Vyskytnou-li se v rozhodčím nálezu chyby v psaní (např. v označení účastníků), počtech či jiné zřejmé nesprávnosti, jsou rozhodci či stálé rozhodčí soudy povinny na žádost kterékoliv ze stran takové chyby opravit. Oprava bude mít formu opravného usnesení, na něhož jsou kladeny stejné požadavky jako na rozhodčí nález, co se usnesení, podepsání a doručení týče.¹⁷⁷ S tím souvisí i požadavek na písemnost takového rozhodnutí. Za účelem vydání opravného usnesení není potřeba nařizovat jednání. Přestože ZRŘ umožňuje vydání takového usnesení jen na základě předchozího návrhu stran, odborná literatura¹⁷⁸ se přiklání k názoru, že analogickým použitím § 164 OSŘ¹⁷⁹ lze takové chyby opravit vždy, a to i bez návrhu stran. Na druhou stranu je možné se setkat i s názorem, že taková aplikace § 164 OSŘ neodpovídá přiměřenému užití uvedenému v § 30 ZRŘ, neboť OSŘ se má subsidiárně aplikovat pouze na otázky, jež nejsou upraveny v ZRŘ.¹⁸⁰ S tímto názorem si dovolím souhlasit, ačkoliv, co se týče vydání opravného usnesení ohledně chyb v psaní, počtech a dalších zřejmých nesprávností, přikláním se spíše k analogickému použití OSŘ, neboť ze strany rozhodců či stálého rozhodčího soudu jde o zjevné nesprávnosti, evidentní nedostatky a nedopatření, jichž se sami dopustili, tudíž by jim měla být dána možnost napravit se své chyby na základě vlastního rozhodnutí.

„Písemné vyhotovení rozhodčího nálezu musí být doručeno stranám a po doručení opatřeno doložkou právní moci“¹⁸¹ Doručovat se bude podle § 19a ZRŘ nejdříve na adresu datové schránky účastníků sporu; za situace, že adresa datové schránky nebude

---

¹⁷⁶ Bělohlávek, A. J., Zákon o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů, Komentář, 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2004, 701s, ISBN 80-7179-629-8, str. 198

¹⁷⁷ §26 ZRŘ

¹⁷⁸ Např. Bělohlávek, A. J., Zákon o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů, Komentář, 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2004, 701s, ISBN 80-7179-629-8, str. 211

¹⁷⁹ § 164 OSŘ: „*Předseda senátu opraví v rozsudku kdykoliv i bez návrhu chyby v psaní a v počtech, jakož i jiné zjevné nesprávnosti. Týká-li se oprava výroku rozhodnutí nebo není-li možné provést opravu ve stejnopisech rozhodnutí, vydá o tom opravné usnesení, které doručí účastníkům; jde-li o opravu výroku rozhodnutí, může odložit vykonatelnost rozsudku na dobu, dokud opravné usnesení nenabude právní moci.*“

¹⁸⁰ Např. ROZEHNALOVÁ, N. Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku. 2. vyd. Praha: ASPI, Wolters Kluwer, 2008, 388 s, ISBN 978-80-7457-324-9, str. 273

¹⁸¹ § 27 odst. 1 ZRŘ

rozhodci či stálému rozhodčímu soudu známa, bude rozhodčí nález doručen na elektronickou adresu, jež byla rozhodci sdělena nebo jež byla uvedena v rozhodčí smlouvě. Pokud není možné doručovat výše uvedeným způsobem, přistoupí se k doručení na adresu, kterou účastník rozhodci sdělil nebo na adresu uvedenou v rozhodčí smlouvě. Je patrné, že ZRŘ upřednostňuje elektronickou formu doručování písemností. Zároveň je nutné uvést, že v rámci rozhodčího řízení se nepoužije subsidiární úprava obsažená v § 45 OSŘ, neboť § 19a ZRŘ představuje speciální úpravu a má tudíž přednost před úpravou obecnou dle OSŘ.¹⁸²

Rozhodčí nález nabývá právní moci dnem doručení, a to jak rozhodčí nález nepřezkoumatelný, tak i rozhodčí nález přezkoumatelný, u něhož uplynula lhůta pro podání žádosti o přezkum. Dnem nabytí právní moci má rozhodčí nález účinky pravomocného soudního rozhodnutí (*res iudicata*), je soudně vykonatelný a může být na něm vyznačena doložka právní moci, pro kterou zákon nestanovuje žádnou formu. Na rozdíl od soudního rozhodnutí se na rozhodčí nález nebude vyznačovat jeho vykonatelnost, neboť předstupněm vykonatelnosti je nabytí právní moci nálezu. Zde lze poukázat na rozpor s ustanovením § 261 odst. 2 OSŘ ve výkonu rozhodnutí a ustanovením § 42 zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (*exekuční řád*) a o změně dalších zákonů řízení, ve znění pozdějších předpisů, kde lze nalézt požadavek ohledně exekučního titulu (tj. i rozhodčí nález), jež má být opatřen potvrzením o vykonatelnosti. Pro tento případ lze ale předpokládat, že na exekučním titulu postačí vyznačená doložka právní moci, neboť, jak již bylo výše zmíněno, vykonatelnost je důsledkem právní moci rozhodčího nálezu.¹⁸³

7.2. Usnesení

Usnesení, jež jsou vydávána v rámci rozhodčího řízení, se dělí na usnesení, která upravují rozhodčí řízení (např. o přípuštění důkazů, o ukončení dokazování) a usnesení, jimiž rozhodčí řízení končí.¹⁸⁴ Konec rozhodčího řízení nastává v momentu doručení

---

¹⁸² OLÍK, Miloš, MAISNER, Martin, POKORNÝ, Radek, MÁLEK, Petr, JANOUŠEK, Martin, Zákon o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů, Komentář, Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015, 456 s., ISBN 978-80-7478-714-0, str. 106

¹⁸³ Bělohlávek, A. J., Zákon o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů, Komentář, 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2004, 701s, ISBN 80-7179-629-8, str. 222

¹⁸⁴ § 23 písm. b) ZRŘ

usnesení, které se vydává v případech, kdy nelze vydat rozhodčí nález – např. zastavení řízení při smíru stran sporu, zpětvzetí žaloby, ukončení řízení při nedostatku pravomoci rozhodců, apod.¹⁸⁵ Usnesení musí být podepsáno stejně jako rozhodčí nález většinou rozhodců (příčemž na rozdíl od rozhodčího nálezu ZŘŘ neklade požadavek na to, aby bylo i usneseno většinou rozhodců), požadavky na obsah odůvodnění usnesení jsou shodné s požadavky na odůvodnění rozhodčího nálezu. Taktéž platí, že takové usnesení musí být doručováno stejným způsobem jako rozhodčí nález. Zákon speciálně upravuje i situaci, kdy žaloba podána u stálého rozhodčího soudu je vzata zpět ještě před tím, než byl ustanoven senát nebo jmenován rozhodce. V takovém případě usnesení o zastavení řízení vydává a poté i podepisuje předseda stálého rozhodčího soudu. Na rozdíl od usnesení, jež je vydané v civilním řízení a zároveň v porovnání s rozhodčím nálezem, nenabývá usnesení vydané v rozhodčím řízení právní moci ani vykonatelnosti, nemá tedy účinky pravomocného soudního rozhodnutí.¹⁸⁶

7.3. Smír v rozhodčím řízení

Nezapomínaje na jednu ze základních podmínek arbitrability sporu, je smírné vypořádání základním cílem každého rozhodčího řízení. Podle dikce § 24 odst. 1 ZŘŘ mají rozhodci při projednávání věci postupovat tak, aby výsledkem byl smír mezi stranami sporu. Působit na strany můžou rozhodci jakýkoliv způsobem, avšak nesmí stranám naznačit svůj předběžný názor na věc, neboť to by mohlo být pro strany impulsem ke smírnému vyřešení rozporů mezi nimi.¹⁸⁷

Smír uzavřený v rámci rozhodčího řízení může mít dvě podoby:

A) V rámci rozhodčího řízení dojde k uzavření dohody mezi stranami, strana žalující vezme žalobu zpět a bude vydáno usnesení o zastavení řízení. Může dojít ke třem situacím, a to k zpětvzetí žaloby v celém rozsahu (i co se nákladů řízení týče), k zpětvzetí žaloby v celém rozsahu vyjímaje nákladů řízení, o nichž bude rozhodnuto

---

¹⁸⁵ ROZEHNALOVÁ, N. Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku. 2. vyd. Praha: ASPI, Wolters Kluwer, 2008, 388s., ISBN 978-80-7457-324-9, str. 280

¹⁸⁶ ROZEHNALOVÁ, N. Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku. 2. vyd. Praha: ASPI, Wolters Kluwer, 2008, 388 s, ISBN 978-80-7457-324-9, str. 280

¹⁸⁷ Bělohlávek, A. J., Zákon o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů, Komentář, 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2004, 701s, ISBN 80-7179-629-8, str. 191

rozhodci formou rozhodčího nálezu anebo bude dohoda uzavřena jen o části nároku, ohledně zbylé části se bude v rozhodčím řízení pokračovat;¹⁸⁸

B) dojde k uzavření smíru a strany si vyžádají, aby jejich dohoda byla vtělena do obsahu rozhodčího nálezu, který se stane po nabytí právní moci exekučním titulem.

7.4. Přezkum rozhodčího nálezu

V úvodu zmíněná výhoda rozhodčího řízení spočívající v jednoinstančnosti je z části prolomena ustanovením § 27 ZRŘ, který se věnuje přezkumu rozhodčího nálezu (nikoli usnesení). Podmínkou pro případný přezkum je existence takového ujednání v rozhodčí smlouvě, na jehož základě může být rozhodčí nález přezkoumán jinými rozhodci. Aby k přezkumu došlo, musí jedna strana, případně obě, o přezkum zažádat, přičemž žádost musí být do 30 dnů ode dne, kdy byl žádající straně doručen rozhodčí nález, odeslána druhé straně, nestanoví-li strany sporu v rozhodčí smlouvě jinak.

V rámci přezkumného řízení se postupuje podle ZRŘ, neboť přezkum je součástí rozhodčího řízení. Rozhodci mají povinnost přezkoumat řízení jak z procesní stránky, tak i po stránce skutkové nevyjímaje správnost právního posouzení vydaného rozhodčího nálezu. Co do námitek, mají strany v rámci přezkumného řízení možnost namítat vše, co mohly namítat v rámci předchozího rozhodčím řízení.¹⁸⁹

Výsledkem přezkumu je buď potvrzení stávajícího rozhodčího nálezu, nebo nové rozhodnutí, které je odlišné od původního nálezu¹⁹⁰. V žádném případě nelze přezkumné řízení zaměňovat s řízením o zrušení rozhodčího nálezu odehrávajícího se před civilním soudem. Shodně se vyjádřil i Nejvyšší soud ČR ve svém rozsudku ze dne 30. 10. 2009, sp. zn. 33 Cdo 2675/2007, když uvedl: *„Je nutno mít na zřeteli, že institut zrušení rozhodčího nálezu podle § 31 zákona o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů nepředstavuje řádný ani mimořádný opravný prostředek proti rozhodčímu nálezu; formou opravného prostředku jak po stránce procesní, tak i věcné správnosti*

---

¹⁸⁸ ROZEHNALOVÁ, N. Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku. 2. vyd. Praha: ASPI, Wolters Kluwer, 2008, 388s, ISBN 978-80-7457-324-9, str. 276

¹⁸⁹ Bělohávek, A. J., Zákon o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů, Komentář, 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2004, 701s, ISBN 80-7179-629-8, str. 217

¹⁹⁰ Bělohávek, A. J., Zákon o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů, Komentář, 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2004, 701s, ISBN 80-7179-629-8, str. 217

rozhodčího nálezu může být jedině přezkum jinými rozhodci podle § 27 zákona o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů.“

8. Zrušení rozhodčího nálezu

Jak již bylo ve výše uvedených kapitolách zmíněno, rozhodčí řízení končí vydáním rozhodčího nálezu nebo usnesením; usnesením v případech, kdy vydání rozhodčího nálezu není možné. ZRŘ upravuje v § 31 a násl. institut zrušení rozhodčího nálezu, jenž veřejnost často nesprávně považuje za opravný prostředek. „*Účelem institutu zrušení rozhodčího nálezu soudem je umožnit ještě v jiném řízení než v řízení o výkonu rozhodnutí soudní přezkoum toho, zda byly splněny základní podmínky pro projednání a rozhodnutí věci před rozhodci a tedy základní podmínky pro to, aby bylo suspendováno ústavní právo domáhat se svých práv u nestranného a nezávislého soudu ve smyslu ustanovení článku 36 odst. 1 LZPS, ne které navazuje mj. též ústavní právo dle čl. 38 odst. 2 poslední věta LZPS.*“¹⁹¹

Jedině soudu náleží pravomoc ke zrušení rozhodčího nálezu. Návrh na zrušení rozhodčího nálezu může podat kterákoliv ze stran sporu, a to do tří měsíců ode dne, kdy ji byl doručen rozhodčí nález, jehož zrušení žádá. Současná judikatura však dovodila, že je možné podat návrh na zrušení rozhodčího nálezu ještě předtím, než bude straně doručen, tzn. předčasně.¹⁹² Tříměsíční lhůta je lhůtou objektivní, zákonnou a proto není možné přistoupit k prominutí lhůty při analogické aplikaci § 58 odst. 1 OSŘ, což je upevněno zásadou „*Vigilantibus iura scripta sunt*“.^{193 194} Z dikce ustanovení § 32 odst. 2 ZRŘ plyne, že podání návrhu nemá suspenzivní účinek na vykonatelnost rozhodnutí, jež je důsledkem právní moci rozhodčího nálezu. Měl-li by ale případný výkon uložené povinnosti (např. i povinnost k náhradě nákladů řízení) v rozhodnutí účinky, jež by byly

¹⁹¹ Bělohlávek, A. J., Zákon o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů, Komentář, 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2004, 701s, ISBN 80-7179-629-8, str. 231

¹⁹² Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. 10. 2014, sp. zn. 33 Cdo 69/2014: „Podle § 32 odst. 1, věty první, zákona č. 216/1994 Sb. návrh na zrušení rozhodčího nálezu soudem musí být podán do tří měsíců od doručení rozhodčího nálezu té straně, která se zrušení rozhodčího nálezu domáhá, nestanoví-li tento zákon jinak. Uvedené ustanovení sice definuje skutečnost určující počátek lhůty k podání návrhu na zrušení rozhodčího nálezu (doručení rozhodčího nálezu) a její délku (tři měsíce), podklad pro závěr, že návrh podaný před počátkem předmětné lhůty (po vydání rozhodčího nálezu dříve než byl nález této straně doručen) je třeba zamítnout pro "předčasnost", však neskýtá. Účelem uvedené lhůty je totiž stanovení konečného okamžiku, kdy lze návrh na zrušení rozhodčího nálezu podat, nikoliv omezení strany, jíž nebyl vydaný rozhodčí nález (řádně) doručen, uplatnit tento procesní prostředek.“

¹⁹³ § 58 odst. 1 OSŘ: „Soud promine zmeškání lhůty, jestliže účastník nebo jeho zástupce ji zmeškal z omluvitelného důvodu, a byl proto vyloučen z úkonu, který mu přísluší. Návrh je třeba podat do patnácti dnů po odpadnutí překážky a je s ním třeba spojit i zmeškaný úkon.“

¹⁹⁴ Bělohlávek, A. J., Zákon o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů, Komentář, 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2004, 701s, ISBN 80-7179-629-8, str. 249

schopné přivolat povinnému vážnou újmu a pokládal-li by se návrh na zrušení za důvodný, může soud na návrh ohroženého povinného vykonatelnost rozhodčího nálezu odložit. V návrhu však povinný musí prokázat konkrétní nepříznivé následky, které mu hrozí a také musí uvést, v čem konkrétně spatřuje závažnou újmu vyplývající z jeho celkových majetkových poměrů.¹⁹⁵

Návrh na zrušení rozhodčího nálezu je možné podat proti nálezu konečnému i částečnému. Co se týče mezitímního rozhodčího nálezu, můžeme se na toto téma setkat s protichůdnými názory.¹⁹⁶ Ani judikatura soudů neposkytuje v této věci jednoznačnou odpověď. V rámci rozhodovací praxe obecných soudů je však možné setkat se s rozhodnutími, jež podporují přípustnost návrhu na zrušení i mezitímního rozhodčího nálezu.¹⁹⁷

8.1. Důvody zrušení rozhodčího nálezu

Taxativní výčet důvodů, pro které lze rozhodčí nález zrušit, je vyčten v § 31 ZRŘ. Důvod, pro který je rozhodčí nález zrušen, by měl být uveden v rozhodnutí o zrušení, což podpořil i Nejvyšší soud, když se ve svém rozhodnutí vyjádřil, že přestože OSŘ či ZRŘ ve svých ustanoveních neobsahují povinnost uvádět ve výroku rozhodnutí o zrušení rozhodčího nálezu důvod, pro který se rozhodčí nález zrušuje, je takový postup do jisté míry žádoucí, neboť ulehčuje postup předvídaný ZRŘ v ustanovení § 34. Nejvyšší soud považuje za vhodné, aby z důvodů předcházení pochybností výrok rozhodnutí soudu o zrušení rozhodčího nálezu i to, zda bude soud na návrh některé ze stran sporu v jednání ve věci samé pokračovat či nikoliv, a určení, zda rozhodčí

---

¹⁹⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 25. 11. 2014, sp. zn. 23 Cdo 168/2014

¹⁹⁶ Viz např. ROZEHNALOVÁ, N. Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku. 2. vyd. Praha: ASPI, Wolters Kluwer, 2008, 388 s, ISBN 978-80-7457-324-9. s. 299 tvrdí, že mezitímní rozhodčí nález nemůže být předmětem zrušení. Naopak, Bělohávek, A. J., Zákon o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů, Komentář, 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2004, 701s, ISBN 80-7179-629-8, str. 234 zastává názor zcela opačný.

¹⁹⁷ Např. rozhodnutí Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 2266/09, nebo rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 32 Cdo 1779/2008

smlouva zůstává i nadále v platnosti.¹⁹⁸ Důvodem pro zrušení rozhodčího nálezu jsou situace, pokud:

- A) Rozhodčí nález byl vydán ve věci, o níž nelze uzavřít platnou rozhodčí smlouvu – tento důvod souvisí s nedostatkem arbitrability sporu, jež upravuje § 2 ZRŘ. Jde o situace, kdy bude mezi stranami sporu uzavřena formálně platná rozhodčí smlouva, avšak problémem bude nedostatek kontraktační způsobilosti u jedné ze stran nebo předmět sporu, o kterém nelze podle ZRŘ takovou smlouvu uzavřít. Tento důvod je povinen soud zkoumat z moci úřední.¹⁹⁹
- B) Rozhodčí smlouva je z jiných důvodů neplatná, nebo byla zrušena, anebo se na dohodnutou věc nevztahuje. Jedná se zejména o případy, kdy v rozhodčí smlouvě vymezený okruh vztahů, na něž se vztahuje, nebude dopadat na spor, jenž byl ukončen vydáním rozhodčího nálezu. Může se také jednat o případ, kdy bude zjištěno, že rozhodčí smlouva byla později stranami zrušena. Na rozdíl od předchozího důvodu (písm. A) jsou tyto důvody soudem při podání žaloby na zrušení rozhodčího nálezu zkoumány pouze na návrh stran.
- C) Na rozhodování ve věci se zúčastnil rozhodce, který nebyl ani podle rozhodčí smlouvy, ani jinak povolán k rozhodování, nebo neměl způsobilost být rozhodcem – příkladem může být situace, kdy spor rozhodne rozhodce, jenž není občanem České republiky, tudíž nesplňuje podmínky pro osobu rozhodce stanovené ZRŘ. Může se také jednat o situaci, kdy spor je rozhodnut rozhodcem, jenž byl obecným soudem vyloučen z rozhodování ve věci. I z rozhodovací praxe obecných soudů vyplývá, že zrušení rozhodčího nálezu z tohoto důvodu nedopadá na případy týkající se podjatosti rozhodců, nýbrž pouze na případy nezpůsobilosti rozhodce k výkonu funkce.²⁰⁰
- D) Rozhodčí nález nebyl usnesen většinou rozhodců – tento důvod míří na zákonný požadavek uvedený v § 25 odst. 1 ZRŘ. Pokud je spor rozhodován senátem, počet rozhodců musí být lichý, což zabezpečuje, že nedojde k situaci, kdy budou

---

¹⁹⁸ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 19. 12. 2007, sp. zn. 29 Odo 1222/2007

¹⁹⁹ LISSE, L.: Zákon o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů s komentářem. Praha: Linde, a.s., 2012, 920s., ISBN 978-80-7201-874-1, str. 566

²⁰⁰ Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 19. 11. 2007, sp. zn. 8 Cmo 351/2007 a na něj navazující rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 22. 10. 2009, sp. zn. III. ÚS 2266/09

rozhodci nerozhodní ohledně výsledku sporu. Návrh na zrušení nálezu z tohoto důvodu je proto spíš sporadickou záležitostí.²⁰¹

- E) Straně nebyla poskytnuta možnost věc před rozhodci projednat – na rozdíl od výše uvedeného důvodu (písm. D), je tento důvod, mířící na porušení zásady rovného postavení stran uvedené v § 18 ZRŘ, poměrně často uplatňován. K porušení může dojít např. nedoručením žaloby žalovavé straně či nedoručením jiného vyjádření či procesního usnesení, v nerovnosti lhůt poskytnutých stranám k vyjádření či v nemožnosti vyjádřit se ke všem relevantním skutečnostem.²⁰² Ačkoliv rozhodci nemají povinnost provádět všechny stranami navržené důkazy, může k porušení zásady o rovnosti stran dojít i v situaci, kdy nebude proveden stranou navržený důkaz, a to bez řádného odůvodnění.²⁰³ Důvodem pro zrušení rozhodčího nálezu tedy může být jakýkoliv procesní postup rozhodčího soudu, jenž není v souladu se zásadou rovnosti stran, nikoliv však závěry rozhodčího soudu, ať již skutkové či právní.²⁰⁴ Dle Ústavního soudu pod tento důvod spadá i neočekávatelnost a nepředvídatelnost rozhodnutí, neboť: *„K upření plné možnosti uplatnění práv strany může dojít i nepředvídatelným postupem rozhodce, v důsledku něhož se nebude strana moci kupř. vyjádřit ke všem relevantním skutečnostem, popř. doplnit svá tvrzení o skutečnosti, které z pohledu svého právního názoru nepovažovala za významné a jež jsou naopak relevantní z hlediska právního názoru zastávaného rozhodcem, a navrhnout k jejich prokázání důkazy.*

---

²⁰¹ LISSE, L.: Zákon o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů s komentářem. Praha: Linde, a.s., 2012, 920s., ISBN 978-80-7201-874-1, str. 568

²⁰² Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. 4. 2011, sp. zn. 23 Cdo 3744/2009: „...typickým příkladem odepření možnosti věc před rozhodci projednat je mj. nemožnost dostatečného uplatnění argumentace stran a nemožnost jejich vyjádření se ke všem relevantním skutečnostem. Obvykle bude nezbytné, aby stranám byla poskytnuta možnost vyjádřit se k tvrzením druhé strany, a to písemně, tedy v případě žalovaného podat žalobní odpověď, v případě žalobce vyjádřit se k protižalobě, případně k protiargumentům uplatněným v žalobní odpovědi. V rámci jednotlivých uvedených úkonů lze považovat za důvodné, aby stranám byla poskytována nejen možnost tyto úkony učinit, ale i to, aby byla poskytnutá možnost s ohledem na všechny relevantní souvislosti dostatečná.“

²⁰³ LISSE, L.: Zákon o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů s komentářem. Praha: Linde, a.s., 2012, 920s., ISBN 978-80-7201-874-1, str. 570

²⁰⁴ Viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 5. 2009, sp. zn. 23 Cdo 2570/2007: „Důvod ke zrušení rozhodčího nálezu soudem upravený v § 31 písm. e) ZRŘ míří především na ochranu dodržování základních procesních práv a povinností účastníků rozhodčího řízení s ohledem na zásadu rovnosti účastníků řízení vyjádřenou v § 18 ZRŘ. Účastníkům musí být dána plná příležitost k uplatnění jejich práv.(...) Všechny námitky vedoucí ke zrušení rozhodčího nálezu podle § 31 písm. e) ZRŘ musí být nutně procesního charakteru, musí se tedy týkat postupu rozhodčího soudu při projednávání sporu, nikoli správnosti skutkových nebo právních závěrů učiněných rozhodčím soudem.“

*Vyloučení nepředvídatelnosti v rozhodování rozhodců je o to naléhavější, že rozhodčí řízení je zásadně jednoinstanční (viz § 27 ZRŘ), což stranám znemožňuje alespoň následně reagovat na překvapivý právní názor. Rozhodce nemůže být pouze pasivním činitelem, ale způsobem vedení řízení musí zajistit, aby jeho rozhodnutí nebylo překvapivé. K dosažení tohoto cíle se v civilním soudním řízení uplatňuje poučovací povinnost soudu; není důvodu, proč by poučovací povinnost neměl mít rozhodce, jenž v rozhodčím řízení plní roli rozhodovacího orgánu místo soudu. Poučovací povinnost rozhodce není v rozporu s povahou rozhodčího řízení, resp. jinak řečeno, ani specifika rozhodčího řízení nemohou být argumentem pro závěr, že rozhodce nemusí dbát o předvídatelnost svého rozhodování.*²⁰⁵ K tomu je nutno dodat, že ZRŘ poučovací povinnost rozhodce neupravuje, tudíž dojde k aplikaci ustanovení § 118a OSŘ.²⁰⁶ Naopak, tento důvod není možné uplatňovat při řízení, jež probíhá v jazyce, kterému strany nerozumí, neboť volba jazyka řízení je daná stranám sporu. Neexistuje-li takové ujednání, probíhá řízení v češtině (či případně ve slovenštině).²⁰⁷

- F) Rozhodčí náleží odsuzuje stranu k plnění, které nebylo oprávněným žádáno, nebo k plnění podle tuzemského práva nemožnému či nedovolenému - není možné, aby bylo straně sporu přiznáno víc, než žádala, tudíž rozhodce nemůže o nároku rozhodnout nad rámec návrhu. Taky nelze uložit plnění, jež by bylo v rozporu se zákonem. Nedovoleným plnění je tedy „*plnění, které není aprobováno vnitrostátním právem. Půjde o plnění, které je vyhrazeno jen některým subjektům, zejména státu, nebo podléhající státnímu dozoru či státnímu povolení (například výbušniny, střelné zbraně, drogy, nerostné bohatství, část lidského těla a podobně), u nichž je možno dispozice s nimi omezené či vyloučené.*“ Při uplatnění výše uvedeného důvodu je vyloučen soudní přezkum věcné správnosti rozhodčího nálezu, tj. správnost skutkových zjištění a právní posouzení věci.²⁰⁸

²⁰⁵ Nález Ústavního soudu ČR ze dne 8. 3. 2011, sp. zn. I. ÚS 3227/07

²⁰⁶ viz např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 4. 2007, sp. zn. 32 Odo 1528/2005

²⁰⁷ Bělohávek, A. J., Zákon o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů, Komentář, 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2004, 701s, ISBN 80-7179-629-8, str. 240

²⁰⁸ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. 5. 2013, sp. zn. 23 Cdo 2807/2012

G) Zjistí se, že jsou dány důvody, pro které lze v občanském soudním řízení žádat o obnovu řízení – tyto důvody, málokdy uplatňované v rámci žaloby na zrušení rozhodčího nálezu, jsou uvedeny v § 228 odst. 1 písm. a) a b) OSŘ:

a) jsou-li tu skutečnosti, rozhodnutí nebo důkazy, které bez své viny nemohl žalobce použít v rozhodčím řízení, neboť o nich nevěděl nebo vědět nemohl, pokud mohou pro něj přivodit příznivější rozhodnutí ve věci,

b) lze-li provést důkazy, které nemohly být provedeny v rozhodčím řízení, pokud mohou přivodit pro žalobce příznivější rozhodnutí ve věci.

Další důvody, pro které lze zrušit rozhodčí nález, se týkají pouze spotřebitelských sporů, o nichž bude pojednáno v kapitole níže. Přesto je potřeba zdůraznit, že ustanovení § 31 je kogentní, stejně tak jako i následující ustanovení ZRŘ, není tudíž možné se od jejich znění odchýlit v rozhodčí smlouvě, tzn. např. rozšiřovat důvody pro zrušení či prodlužovat lhůty pro podání žaloby.²⁰⁹

Důvody uvedené pod písm. B) a C) jsou speciální, neboť dovolat se neplatnosti za jejich uplatnění lze pouze, když byly stranou žalující uplatněny nejpozději při jejím prvním jednání ve věci samé v případě, že je strana žalující uplatnit mohla. Nedošlo-li k takovému včasnému uplatnění, soud ex offio návrh na zrušení rozhodčího nálezu zamítne.²¹⁰ Tato úprava se snaží předcházet situacím, kdy se strana aktivně v řízení angažuje při vědomí skutečností uvedených v § 31 písm. b) a c) ZRŘ, avšak ze strategických důvodů je namítne až v momentu, kdy bude rozhodnuto v její neprospěch.

8.2. Postup po zrušení rozhodčího nálezu

ZRŘ rozlišuje dvě situace (viz § 34 ZRŘ), jež nastanou po zrušení rozhodčího nálezu soudem:

- 1) Věc bude na návrh jedné ze stran projednána před obecným soudem;
- 2) Věc bude na návrh jedné ze stran projednána v rozhodčím řízení.

---

²⁰⁹ Bělohávek, A. J., Zákon o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů, Komentář, 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2004, 701s, ISBN 80-7179-629-8, str. 234

²¹⁰ § 33 ZRŘ

Ad 1)

Bude-li rozhodčí nález zrušen na základě důvodů uvedených v § 31 písm. a) a b) ZRŘ, tedy z důvodů svědčících o neplatnosti či neexistenci rozhodčí smlouvy nebo nedostatečné arbitrabilitě sporu, věc již nelze projednat v rozhodčím řízení (pokud nebude stranami sjednaná nová rozhodčí smlouva). Věc bude rozhodovat soud, jenž rozhodoval o zrušení rozhodčího nálezu, neboť v rámci zachování zásady hospodárnosti a rychlosti řízení se jeví takový postup i z důvodu již dřívějšího seznámení se s celou kauzou jako nejvhodnější.²¹¹ Návrh může podat kterákoliv ze stran sporu ve lhůtě 30 dnů od právní moci rušícího rozsudku²¹². To platí i pro spotřebitelské spory zrušené na základě důvodů uvedených v § 31 písm. g) a h) ZRŘ. (viz níže)

Ad 2)

V rozhodčím řízení v téže věci lze pokračovat na návrh podaný kteroukoliv ze stran do 30 dnů od právní moci zrušovacího rozhodnutí obecného soudu²¹³, byly-li zrušovacím důvodem skutečnosti uvedené v § 31 písm. c) až f) nebo i), a to na základě původní rozhodčí smlouvy, jejíž platnost je zachována. Je-li rozhodčí nález zrušen, protože se věci zúčastnil rozhodce, který nebyl podle rozhodčí smlouvy ani jinak povolán k rozhodování či nebyl způsobilý pro výkon své funkce (tedy důvod uvedený v § 31 písm. c) ZRŘ), je původní rozhodce z nového projednávání věci vyloučen, nedohodnou-li se strany na jiném postupu. Nebude-li taková dohoda existovat, budou rozhodci určeni podle ujednání uvedené v rozhodčí smlouvě, chybí-li takové ujednání, použije se subsidiárně ZRŘ (např. za situace, kdy byl rozhodce/rozhodci v rozhodčí smlouvě uveden jmenovitě).

Mohou nastávat situace, kdy rozhodčí nález bude soudem zrušen jak pro důvody uvedené v první skupině, tak i pro důvody patřící do skupiny druhé. Na otázku, kdo bude příslušný k projednání sporu, odborná literatura odpovídá tak, že se bude postupovat podle bodu 1), tj. věc bude projednána před obecným soudem, kdy argumentem svědčícím této možnosti je skutečnost, že rozhodčí nález byl zrušen pro

---

²¹¹ LISSE, L.: Zákon o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů s komentářem. Praha: Linde, a.s., 2012, 920s., ISBN 978-80-7201-874-1, str. 631

²¹² § 16 ZRŘ

²¹³ § 16 ZRŘ

nedostatek pravomoci rozhodců, tudíž nelze povolit, aby bylo v projednávání a rozhodování o věci pokračováno v rozhodčím řízení.²¹⁴ S tímto názorem osobně souhlasím.

---

²¹⁴ Bělohávek, A. J., Zákon o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů, Komentář, 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2004, 701s, ISBN 80-7179-629-8, str. 260

9. Výkon rozhodnutí a rozhodčí řízení

Rozhodčí nález nabývá účinky pravomocného soudního rozhodnutí dnem doručení stranám sporu a jako takový je soudně vykonatelný.²¹⁵ Neplní-li strana dobrovolně povinnosti jí uložené rozhodčím nálezem, má oprávněná strana možnost podat návrh na soudní výkon rozhodnutí²¹⁶ či návrh na exekuci.²¹⁷ Česká republika nevykonává pouze rozhodčí nálezy vydané na jejím území, ale také cizí rozhodčí nálezy, a to vzhledem k Newyorské úmluvě o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů, jejímž signatářem je od roku 1959.²¹⁸ Výkon cizích i tuzemských rozhodčích nálezů bude prováděn podle práva České republiky, avšak na rozdíl od cizozemského rozhodčího nálezu u tuzemského není vyžadováno žádné zvláštní uznání.²¹⁹

ZRŘ upravuje v § 35 institut zastavení nařízeného výkonu rozhodnutí, jež představuje další z možností obrany proti rozhodčímu nález. Ten, proti němuž směřuje nařízený výkon rozhodčího nálezu, může, bez ohledu na 3 měsíční lhůtu uvedenou v § 32 odst. 1 ZRŘ a bez ohledu na to, zda podal návrh na zrušení rozhodčího nálezu soudem podle § 31 ZRŘ, navrhnout zastavení nařízeného výkonu rozhodnutí, a to

- 1) z obecných důvodů uvedených v § 268 OSŘ²²⁰, přičemž platí, že na jejich základě, s výjimkou uvedenou v § 268 odst. 1 písm. g), bude výkon rozhodnutí zastaven i bez návrhu povinné strany²²¹

---

²¹⁵ § 28 ZRŘ

²¹⁶ §251 a nasl. OSŘ

²¹⁷ Rozhodčí nález je exekučním titulem podle § 40 odst. 1 písm. c) zák. č. 120/2001 Sb. o soudních exekutorech a exekuční činnosti o změně dalších zákonů

²¹⁸ V ČR vyhlášena pod vyhláškou č. 74/1959 Sb., Úmluva o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů

²¹⁹ Bělohávek, A. J., Zákon o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů, Komentář, 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2004, 701s, ISBN 80-7179-629-8, str. 262

²²⁰ § 268 OSŘ:

1) Výkon rozhodnutí bude zastaven, jestliže

a) byl nařízen, ačkoli se rozhodnutí dosud nestalo vykonatelným;

b) rozhodnutí, které je podkladem výkonu, bylo po nařízení výkonu zrušeno nebo se stalo neúčinným;

c) zastavení výkonu rozhodnutí navrhl ten, kdo navrhl jeho nařízení;

d) výkon rozhodnutí postihuje věci, které jsou z něho podle § 321 a 322 vyloučeny;

e) průběh výkonu rozhodnutí ukazuje, že výtěžek, kterého jím bude dosaženo, nepostačí ani ke krytí jeho nákladů;

f) bylo pravomocně rozhodnuto, že výkon rozhodnutí postihuje majetek, k němuž má někdo právo nepřipouštějící výkon rozhodnutí (§ 267);

g) po vydání rozhodnutí zaniklo právo jím přiznané, ledaže byl tento výkon rozhodnutí již proveden; bylo-li právo přiznáno rozsudkem pro zmeškání, bude výkon rozhodnutí zastaven i tehdy, jestliže právo zaniklo před vydáním tohoto rozsudku;

2) a dále ze zvláštních důvodů, jestliže:

- Rozhodčí nález byl vydán ve věci, jež není arbitrabilní;
- Rozhodčí nález nebyl usnesen většinou rozhodců;
- Rozhodčí nález odsuzuje stranu k plnění, které nebylo oprávněným žádáno či k plnění nemožnému anebo nedovolenému podle právního řádu České republiky;
- Chybí zákonný zástupce strany, jež zákonného zástupce v řízení musí mít, přičemž ani později nedošlo k dodatečnému schválení jednání této strany;
- Zákonný zástupce strany, jež v řízení musí mít zákonného zástupce, nebyl k jednání za stranu zmocněn a takové jednání nebylo ani později schváleno.²²²

Po podání návrhu na zastavení výkonu rozhodnutí povinnou stranou příslušný soud řízení přeruší a uloží ji, aby do 30 dnů podala u příslušného soudu návrh na zrušení rozhodčího nálezu. Takový návrh nemusí být podán jenom z důvodu uvedených v § 31 ZRŘ, nýbrž i z důvodů uvedených v § 35 ZRŘ, čímž dochází k jejich rozšíření. Uplyne-li tato lhůta marně nebo bude-li návrh na zrušení rozhodčího nálezu zamítnut, soud v řízení o výkonu rozhodnutí pokračuje.

Otázka, která v této souvislosti vyvstává, je: Do jaké míry je rozhodčí nález přezkoumáván exekučními soudy?

Luděk Lisse v jehokomentáři uvádí, že rozhodčí nález nemá být ze strany exekučních soudů přezkoumáván ani po věcné stránce²²³, ani z důvodů zjištění, zda

---

h) výkon rozhodnutí je nepřipustný, protože je tu jiný důvod, pro který rozhodnutí nelze vykonat.

(2) Výkon rozhodnutí bude zastaven též tehdy, jestliže povinný provedl z vymáhané peněžité pohledávky oprávněného srážku stanovenou zvláštními předpisy^{35a} a odvedl tuto srážku příslušnému orgánu, a to v rozsahu, v jakém byl povinen tuto srážku provést.

(3) Výkon rozhodnutí prodejem zástavy bude zastaven také tehdy, jestliže zaniklo zástavní právo.

(4) Týká-li se nařízeného výkonu rozhodnutí některý z důvodů zastavení jen zčásti nebo byl-li výkon rozhodnutí nařízen v rozsahu širším, než jaký stačí k uspokojení oprávněného, bude výkon rozhodnutí zastaven částečně.

²²¹ LISSE, L.: Zákon o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů s komentářem. Praha: Linde, a.s., 2012, 920s., ISBN 978-80-7201-874-1, str. 641

²²² Zvláštní úprava pro spotřebitelské spory: Pro zastavení nařízeného výkonu rozhodnutí v rámci spotřebitelského sporu se k výše uvedeným důvodům přidávají důvody uvedené v § 31 ZRŘ pod písm. a) až f), h) nebo, pokud rozhodčí nález neobsahuje poučení o možnosti navrhnout jeho zrušení a rozhodčí řízení bylo rozhodováno v rozporu s právními předpisy stanovenými na ochranu spotřebitele či ve zjevném rozporu s dobrými mravy anebo veřejným pořádkem.

v rámci rozhodčího řízení nedošlo k nějakému pochybení, které by nebylo v souladu s jeho zásadami a/nebo by mohlo nechat vzniknout zrušovací důvodům podle § 31 ZRŘ. To plyne i ze znění § 35 odst. 2 ZRŘ, kde zákon ilustruje postup, podle kterého je nutno postupovat a v jehož závěru je možnost podat návrh na zrušení rozhodčího nálezu. Podle Lisseho je zároveň potřeba rozlišovat obecné důvody svědčící zastavení exekuce podle § 268 OSŘ, kdy řízení není přerušeno a straně povinné není uloženo podat žalobu na zrušení rozhodčího nálezu. Zároveň však poukazuje na situaci, ve které by měl exekuční soud pochybnosti ohledně pravomoci rozhodce k projednání rozhodnutí sporu, což by spadalo pod obecný důvod § 268 odst. 1 písm. h) OSŘ. Výsledkem, dle jeho názoru, musí být postup podle § 35 odst. 2 ZRŘ – tedy přerušování řízení a uložení povinnému podat žalobu na zrušení rozhodčího nálezu. S jeho názorem se zcela ztotožňuji. Co se týče zvláštních důvodů uvedených v § 35 ZRŘ, zákon ukládá jasný postup, jež nepřipouští jakýkoliv přezkum rozhodčího nálezu. Pravomoc přezkoumávat rozhodčí nález podle § 31 ZRŘ je dána pouze nalézacím soudům, nikoli soudům exekučním.²²⁴

Výše uvedený názor podporuje i rozhodnutí Vrchního soudu v Praze, které sice dopadá na úpravu spotřebitelských sporů, přesto jej lze aplikovat i na nespotebitelé spory, ve kterém soud uvedl: *„Podle názoru odvolacího soudu z rozhodnutí Asturcom plyne, že v rámci výkonu rozhodnutí je nutno umožnit spotřebiteli, aby nebyl vázán neplatnou rozhodčí doložkou, jež představuje nepřiměřenou podmínku pro spotřebitele, přičemž v konkrétně rozhodované věci dopadá na právní situaci, kdy podle národní úpravy není ve výkonu rozhodnutí poskytnuta spotřebiteli žádná právní ochrana (typicky kdy podle španělské právní úpravy a české právní úpravy účinné do 31. 3. 2012 nemohl soudce v řízení o výkonu pravomocného rozhodčího nálezu posuzovat platnost rozhodčí smlouvy a rozhodčí nález měl v tomto smyslu bez dalšího účinky pravomocného soudního rozhodnutí). Avšak novela § 35 RozŘ, provedená zákonem č. 19/2012 Sb. a účinná od 1. 4. 2012, umožňuje spotřebiteli*

---

²²³ Viz Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 17. 3. 2010, sp. zn. 20 Cdo 636/2008: *„Soud ve výkonu rozhodnutí (exekuci) není oprávněn přezkoumávat věcnou správnost rozhodnutí vydaných v nalézacím řízení. Obsahem těchto rozhodnutí je vázán a je povinen z nich vycházet.“*

²²⁴ LISSE, L.: Zákon o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů s komentářem. Praha: Linde, a.s., 2012, 920s., ISBN 978-80-7201-874-1, str. 642, shodně i Lenka Mikulcová: Důsledky neplatné rozhodčí doložky ve spotřebitelských věcech pro exekuci, Právní rozhledy 2014, č. 2, s. 52

nebýt ani ve výkonu rozhodnutí vázán neplatnou rozhodčí smlouvou (v tomto směru není nutná ingerence soudu dle rozhodnutí Asturcom řešícího v duchu směrnice 93/13 procesní situaci, kdy spotřebitel podle národního práva již nemůže nijak napadnout pravomocný rozhodčí nálezu). Spotřebiteli je umožněno i v rámci výkonu rozhodnutí vyvolat nalézací řízení, tj. podat žalobu o zrušení rozhodčího nálezu. Byl by absurdní závěr, že poté, kdy soud dle § 35 odst. 2 RozŘ přeruší řízení a uloží povinnému do 30 dnů podat u příslušného soudu návrh na zrušení rozhodčího nálezu, by i v případě nečinnosti povinného po marném uplynutí 30denní lhůty přihlédl k neplatné rozhodčí smlouvě a zastavil nařízený výkon rozhodnutí. Proto odvolací soud zastává názor, že od 1. 4. 2012 již nelze v řízení o výkon rozhodnutí o nárocích ze spotřebitelských smluv bez dalšího přihlížet u rozhodčího nálezu k neplatné rozhodčí smlouvě (jak již odvolací soud uvedl, novela § 35 RozŘ provedená zákonem č. 19/2012 Sb. nemá žádná přechodná ustanovení, proto nové znění tohoto ustanovení dopadá na veškerá řízení o výkon rozhodnutí prováděná po 31. 3. 2012).“²²⁵

Na druhou stranu judikatura přezkum exekučního titulu povoluje, a to jak po stránce formální, tak i materiální.²²⁶ Zkoumána je zejména skutečnost, zda byla rozhodčí smlouva uzavřena (její existence), tzn., zda je rozhodčí nálezu způsobilým exekučním titulem, nikoliv však její platnost či pravomoc rozhodce o věci rozhodnout.²²⁷ Při takovém přezkumu je zároveň důležité vyloučit aplikaci § 15 odst. 2 ZRŘ, jež vyžaduje vznesení námítky nedostatku pravomoci pramenící z neexistence rozhodčí smlouvy, její neplatnosti či zániku, kromě důvodu, že spor je nearbitrabilní, nejpozději při prvním úkonu ve věci samé. Nedojde-li totiž k uzavření rozhodčí smlouvy, nemůže být rozhodčí nálezu vydaný v řízení zahájeném na jejím základě způsobilým exekučním titulem, bez ohledu na to, zda povinný neexistenci rozhodčí smlouvy namítl během rozhodčího řízení či nikoliv.²²⁸

Jak již bylo výše uvedeno, nelze v rámci exekučního řízení zkoumat pravomoc rozhodce. Avšak Ústavní soud ve svém nálezu věnující se spotřebitelským sporům

²²⁵ Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 4. 8. 2014, sp. zn. 104 VSPH 50/2014

²²⁶ Viz např. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 23. 11. 2010, sp. zn. 20 Cdo 4759/2008

²²⁷ Usnesení Krajského soudu v Praze ze dn 23. 2. 2011, sp. zn. 17 Co 110/2011

²²⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 3. 6. 2011, sp. zn. 20 Cdo 1828/2011

uvedl, že „*Obecné soudy jsou oprávněny a povinny se zabývat platností rozhodčí doložky, a tedy i pravomocí rozhodce ve věci i v případě exekučního řízení. Opačný postup je v rozporu s právem účastníka řízení na spravedlivý proces dle čl. 36 odst. 1 LPS, jakož i požadavky vyplývajícími ze směrnice Rady 93/13 EHS ze dne 5. 4. 1993 o nekalých podmínkách v spotřebitelských smlouvách.*“²²⁹ Otázkou tedy stále zůstává, co všechno je možné v rámci řízení o výkon rozhodnutí zkoumat? Lišící se názory obecných soudů a názory právních teoretiků na tuto otázku k dnešnímu dni nepodávají jednoznačnou odpověď. Já osobně se přikláním k názorům L. Lisseho, jež uvádím výše.

Poté, co bude exekuční či vykonávací řízení zastaveno, může dojít na návrh povinné strany k podání žaloby na zrušení rozhodčího nálezu. Sežne-li povinná strana v tomto nalézacím řízení úspěch, mohou strany postupovat v řízení podle § 34 ZRR, tzn. při splnění předpokladů podat návrh na projednání a rozhodnutí věci obecnému soudu nebo pokračovat na návrh kterékoliv ze stran v rozhodčím řízení, a to v lhůtě 30 dnů.

---

²²⁹ Nález Ústavního soudu ze dne 6. 3. 2013, sp. zn. IV. ÚS 4709/12

10. Zvláštnosti rozhodčího řízení pro spotřebitelské spory

Dne 1. dubna 2012 vstoupila do účinnosti novela Rozhodčího řádu, jež přinesla několik nových prvků ochrany spotřebitele v rámci rozhodčího řízení. Spotřebitel, neboli „každý člověk, který mimo rámec své podnikatelské činnosti nebo mimo rámec samostatného výkonu svého povolání uzavírá smlouvu s podnikatelem nebo s ním jinak jedná“²³⁰, jakožto slabší strana, byl často obětí nepřiměřených smluvních ujednání, proto je důležité posilovat jeho ochranu, a to nejenom v rámci hmotného práva, ale také i v rámci procesního práva. Je nutné mít na paměti, že rozhodčí řízení, kdy jednou ze stran je spotřebitel, musí dodržovat alespoň minimum ochrany procesních práv spotřebitele, tzn., že musí být zaručena taková práva, jež jsou srovnatelná s těmi, které by byly aplikované v případě, že by se spotřebitel k rozhodčí smlouvě nezavázal (*např. ústnost, přímost jednání, odvolací instance, absence jiných překážek v uplatnění spotřebitelova práva*).²³¹ I spotřebitel se však musí chovat obezřetně, neboť i ochrana spotřebitele má své meze. Jedná-li spotřebitel lehkomyšlně a neodpovědně, není takové jednání důvodem pro jeho ochranu.²³²

Přehled odlišností v rozhodčím řízení ve sporech ze spotřebitelských smluv:

- 1) Je-li rozhodčí smlouva sjednaná pro případy sporů ze smluv uzavřených mezi spotřebitelem a podnikatelem, musí být sjednaná v samostatné listině, tzn. vedle hlavní smlouvy, pod sankcí absolutní neplatnosti (§ 3 odst. 3 ZRŘ).
- 2) Podnikatel je povinen mj. poskytnout spotřebiteli dostatečné vysvětlení ohledně následků z rozhodčí smlouvy, které mu mohou nastat po jejím podpisu. Je důležité, aby mu byl vysvětlen rozdíl mezi soudním a rozhodčím řízením a další odlišnosti spojené s podpisem rozhodčí smlouvy. Takové poučení musí být učiněno s dostatečným předstihem, aby spotřebitel mohl zvážit výhody a nevýhody uzavření rozhodčí smlouvy. (§3 odst. 4 ZRŘ)

---

²³⁰ § 419 NOZ

²³¹ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. 7. 2014, sp. zn. 21 Cdo 1637/2014

²³² Švestka, J., Spáčil, J., Škárová, M., Hulmák, M. a kol. Občanský zákoník I. § 1 459. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008, str. 208, shodně i Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. 6. 2010, sp. zn. 23 Cdo 1201/2009

- 3) ZRŘ v § 3 odst. 5 stanovuje minimální obsah rozhodčí smlouvy. Rozhodčí smlouva uzavřená mezi podnikatelem a spotřebitelem musí obsahovat informace o rozhodci nebo o stálém rozhodčím soudě (v takovém případě bude postačovat odkaz na jeho řád či statut), jež bude spor rozhodovat, o způsobu zahájení a vedení rozhodčího řízení, o odměně rozhodce a dalších nákladech, jež mohou v rámci rozhodčího řízení vyvstat, o místo konání řízení, o způsobu doručení rozhodčího nálezu a poučení o jeho vykonatelnosti. Všechny informace musí být dostatečně přesné, úplné a musí být pravdivé.
- 4) Rozhodčí doložkou může být určen pouze rozhodce zapsaný v seznamu rozhodců, který vede Ministerstvo spravedlnosti (§ 4 odst. 3 ZRŘ). Ministerstvo o takových rozhodcích zveřejní na svých internetových stránkách jejich osobní jméno a příjmení, kontaktní adresu, číslo osvědčení, den zápisu a do seznamu a den a důvod vyškrtnutí ze seznamu.²³³ Do seznamu je rozhodce zapsán na jeho žádost, splní-li podmínky pro zápis stanovené v § 40b odst. 1 až 3 ZRŘ. Zápis poté ministerstvo provede bez zbytečného odkladu. Rozhodce může být se seznamu vyškrtnut, rozhodne-li o tom ministerstvo, pokud rozhodce opakovaně nebo závažně porušil své povinnosti. Rozhodce bude ze seznamu vyškrtnut vždy, pokud zemře či bude prohlášen za mrtvého, bude pravomocně odsouzen pro trestný čin (nehledí-li se na něj jako na neodsouzeného), bude omezen na své svéprávnosti a takové rozhodnutí nabude právní moci, nesplní-li podmínky stanovené jinými právními předpisy či na vlastní žádost rozhodce. O dočasném vyškrtnutí může být ministerstvem rozhodnuto v případě, že proti rozhodci bylo zahájeno trestní stíhání nebo řízení o omezení jeho svéprávnosti.²³⁴ Tyto pravidla se mohou zdát hodně podrobná, na druhou stranu zaručují přehlednost a právní jistotu při výběru rozhodce. Dřívější judikatura dovodila, že to, aby mohla být rozhodčí doložka ve spotřebitelských smlouvách platně dojednána „*v první řadě předpokládá transparentní a jednoznačná pravidla pro určení osoby rozhodce. Jde-li o ujednání v rámci spotřebitelské smlouvy, musí rozhodčí řízení obecně zaručovat procesní práva srovnatelná s řízením, které by bylo namíste v případě, kdy by se spotřebitel k ujednání ve spotřebitelské smlouvě nezavázal (ústnost, přímost jednání, odvolací instance, absence jiných překážek k*

---

²³³ § 40a ZRŘ

²³⁴ § 40c ZRŘ

*uplatnění spotřebitelova práva) v situaci, kdy má rozhodce, jenž není určen transparentním způsobem, rozhodovat pouze podle zásad spravedlnosti a současně je spotřebitel zbaven svého práva podat žalobu k civilnímu soudu, znamenají ve svém důsledku porušení práva na spravedlivý proces ve smyslu čl. 36 odst. 1 Listiny.*²³⁵

- 5) Rozhodce má vůči stranám sporu povinnost informovat je před zahájením řízení o tom, zda nebyl v posledních 3 letech účasten projednávání a rozhodování sporu, ať již ukončeného či nikoliv, kterého se účastnila jedna ze stran sporu. (§ 8 odst. 3 ZRŘ)
- 6) Spotřebitelských sporů se netýká pravidlo o námitce nedostatku pravomoci, spočívající v neexistenci, neplatnosti či zániku rozhodčí smlouvy vznesené nejpozději při prvním úkonu v řízení uvedené v § 15 odst. 2 ZRŘ.
- 7) V rámci rozhodčího řízení ze spotřebitelských smluv jsou rozhodci povinni řídit se vždy právními předpisy na ochranu spotřebitele (§ 25 odst. 3 ZRŘ). Otázkou zůstává, zda lze spotřebitelské spory rozhodovat podle zásad spravedlnosti. *„Zákon totiž takový postup u spotřebitelských sporů výslovně nevylučuje (ačkoliv je to tak někdy prezentováno). Novela RozŘ pouze zavazuje rozhodce k aplikaci předpisů, jejichž účelem je ochrana spotřebitele (§ 25 odst. 3 RozŘ). Nelze proto vyloučit situaci, ačkoliv to může být předmětem polemiky, kdy i ve spotřebitelských smlouvách bude sjednáno pověření rozhodců, aby spor rozhodli podle zásad spravedlnosti, s výjimkou případů, kdy je určitá otázka upravena předpisem určeným na ochranu spotřebitele. Na tuto úpravu navazuje i novela § 37 odst. 1 RozŘ ohledně vztahů s mezinárodním prvkem (srovnatelné se standardem dle čl. 6 odst. 2 nařízení Řím I).*²³⁶
- 8) O rozhodčích nálezech vydaných ve sporech z rozhodčích smluv platí, že musí vždy obsahovat jak odůvodnění, tak i poučení o možnosti podat obecnému soudu návrh na zrušení rozhodčího nálezu (§ 25 odst. 2).
- 9) Důvodem pro zrušení rozhodčího nálezu vydaného ve sporu z rozhodčí smlouvy je mj. i skutečnost, že spor byl rozhodnut v rozporu s právními předpisy na ochranu spotřebitele či ve zjevném rozporu s dobrými mravy nebo veřejným

²³⁵ Nález Ústavního soudu ze dne 1. 11. 2011, sp. zn. II. ÚS 2164/10

²³⁶ Bělohlávek, A.: Změny v rozhodčím řízení, Bulletin Advokacie, 2015, č. 5 str. 15,16

pořádkem, jakož i skutečnost, že rozhodčí smlouva neobsahuje zákonem stanovené informace uvedené pod bodem 3), (§ 31 písm. g) a h) ZRŘ).

- 10) Podal-li návrh na zrušení rozhodčího nálezu spotřebitel, je soud povinen jej i bez návrhu přezkoumat, jestli nejsou dány důvody pro jeho zrušení uvedené v § 31 pod písm. a) až d) nebo h), (§ 32 odst. 1).
- 11) Na rozdíl od „nespotřebitelských“ sporů, při podání návrhu na zrušení rozhodčího nálezu spotřebitelem je soud povinen i bez žádosti spotřebitele přezkoumat, zda neodložením vykonatelnosti rozhodčího nálezu nehrozí závažná újma nebo zda se nejeví návrh na jeho zrušení jako důvodný. Shledá-li soud, že je bezpečnější odložit vykonatelnost rozhodčího nálezu, vydá o tom do 7 dnů od podání návrhu rozhodnutí (§ 32 odst. 3).
- 12) Výjimku nalezneme i v § 33 ZRŘ, kdy pro spotřebitelské spory neplatí, že podat návrh na zrušení rozhodčího nálezu z důvodu neplatnosti rozhodčí smlouvy, jejího zrušení či její nesouvislosti s projednávanou věcí nebo z důvodu nezpůsobilosti rozhodce projednávat či rozhodovat daný spor, je možné pouze za situace, kdy v rámci rozhodčího řízení strana vznese námitku založenou na těchto důvodech nejpozději před tím, než začne ve věci sama jednat. Neuplatnění takové námítky v rámci spotřebitelského sporu nezakládá nemožnost podat návrh na zrušení rozhodčího nálezu podle § 31 písm. b) a c) ZRŘ.
- 13) Je-li rozhodčí nález zrušen z důvodů uvedených v bodě 9), tj. z důvodů uvedených v § 31 písm. g) a h) ZRŘ, je možné v řízení na návrh některé ze stran po právní moci rozsudku o zrušení takového rozhodčího nálezu pokračovat v jednání ve věci samé před soudem, jež o zrušení rozhodl. V této věci již není možné zahájit řízení před rozhodčím soudem či rozhodem. Stejnopis rozhodnutí o zrušení rozhodčího nálezu musí soud doručit Ministerstvu spravedlnosti, které vede seznam rozhodců pro spotřebitelské spory (§ 34 odst. 1 a odst. 3 ZRŘ).
- 14) Co se týče řízení o výkon rozhodnutí a návrhu na zastavení jeho výkonu, řízení o výkon rozhodnutí lze ve spotřebitelských sporech zastavit navíc i v případě, kdy jsou dány důvody pro zrušení rozhodčího nálezu uvedené v § 31 pod písm. a) až f) nebo h) ZRŘ, anebo pokud je dán důvod podle písm. g) stejného ustanovení, a současně pokud vydaný rozhodčí nález neobsahoval poučení o právu podat

obecnému soudu návrh na zrušení rozhodčího nálezů. (§ 35 odst. 1 písem b)
ZRŘ)²³⁷

---

²³⁷ Podpůrně Bělohávek, A.: Ochrana spotřebitelů v rozhodčím řízení, 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2012, 625 s., ISBN 978-80-7179-297-0

11. Řízení před rozhodčí komisí spolku

Nově obsahuje ZRŘ úpravu rozhodčího řízení, které je vedeno před komisí spolku. Spolek je samosprávný a dobrovolný svazek alespoň tří osob, jež jsou vedeny společným zájmem.²³⁸ Každý spolek může vytvořit rozhodčí komisi, není-li stanoveno jinak – tříčlennou, která rozhoduje o sporných záležitostech týkající se spolkové samosprávy, a to v rozsahu určeném ve stanovách spolku. Není-li působnost určena, rozhoduje komise o sporech mezi členem a spolkem o placení členských příspěvků a dále přezkoumává rozhodnutí o vyloučení člena ze spolku.²³⁹ Ustanovení § 267 OZ pak odkazuje na jiný právní předpis, jenž upravuje řízení před rozhodčí komisí.

Na řízení před rozhodčí komisí spolku se nepoužijí ustanovení ZRŘ týkající se stálých rozhodčích soudů.²⁴⁰ Zahájení řízení je spjato se dnem doručení žaloby na adresu uvedenou ve stanovách spolku, není-li uvedena, doručuje se na adresu sídla spolku. Stejně jako v klasickém rozhodčím řízení, i zde je do popředí daná zásada o rovnosti stran sporu, kterým musí být dána příležitost uplatnit před rozhodčí komisí svá práva. Strany si taktéž mohou písemně ujednat postup v řízení.²⁴¹ Projednání a rozhodnutí o věci se musí účastnit většina členů komise, vždy však alespoň 3 členové, jinak bude řízení před rozhodčí komisí zastaveno a věc může být postoupena soudu.²⁴²

Lhůta pro projednání a rozhodnutí věci činí tři měsíce, přičemž stanovy, vnitřní předpis výslovně označený ve stanovách či jiná písemná dohoda stran může tuto lhůtu prodloužit na maximálně 9 měsíců. Uplyne-li tato lhůta marně, strany se mohou obrátit na soud.²⁴³ Výsledkem projednání a rozhodnutí ve věci je rozhodčí nález, jež může být zrušen, pokud komise rozhodovala ve zjevném odporu s dobrými mravy nebo veřejným pořádkem. Strana, proti níž byl následně zahájen výkon rozhodnutí, přestože nepodala návrh na zrušení rozhodčího nálezu, může podat návrh na zastavení nařízeného výkonu rozhodnutí, a to z důvodů uvedených v § 31 písm. a) až f) ZRŘ, důvodů uvedených ve

---

²³⁸ § 214 odst. 1 NOZ: „Alespoň tři osoby vedené společným zájmem mohou založit k jeho naplňování spolek jako samosprávný a dobrovolný svazek členů a spolčovat se v něm.“

²³⁹ § 265 NOZ

²⁴⁰ § 40e ZRŘ

²⁴¹ § 40f ZRŘ

²⁴² § 40g ZRŘ

²⁴³ § 40h ZRŘ

zvláštním předpisu nebo z důvodu, že komise rozhodla ve zjevném rozporu s dobrými mravy a veřejným pořádkem, kdy současně v rozhodčím nálezu chybí poučení o možnosti podat návrh na zrušení rozhodčího nálezu.²⁴⁴ Nesmí být opomenuto, že ustanovení § 35 odst. 1 písm. c) a d), odst. 2 a 3 ZRŘ se použijí obdobně, stejně tak jako i ustanovení § 25 odst. 2 věty druhé a § 32 odst. 3 ZRŘ (bude-li návrh na zrušení rozhodčího nálezu podán členem spolku).²⁴⁵

Jelikož se jedná o nový způsob řešení sporů ohledně samosprávy spolku, bude až za několik let možné posuzovat, nakolik bude rozhodčí řízení před komisí spolku využíváno a nakolik bude efektivní.

---

²⁴⁴ § 40j ZRŘ

²⁴⁵ § 40k ZRŘ

12. On-line rozhodčí řízení

Rozhodčí řízení on-line představuje v současné době již celosvětově rozšířenou (*Online dispute resolution*) elektronickou alternativu ke klasickému rozhodčímu řízení, jehož efektivita se ukazuje zejména při řešení jednodušších sporů. V České republice online rozhodčí řízení provozuje Rozhodčí soud, přičemž jeho základ nalezneme ve Zvláštním dodatku Řádu pro rozhodčí řízení on-line (Řád on-line). Řízení probíhá prostřednictvím internetu, a jak uvádí sám Rozhodčí soud, řízení trvá přibližně 35 dnů (počínaje podáním žaloby, končíc vydáním rozhodčího nálezu).²⁴⁶

Má-li rozhodčí řízení probíhat on-line za výhradního použití komunikačních prostředků internetu, tedy za absence zásady ústnosti proklamované v ZRŘ, je potřeba, aby si strany sjednaly takový způsob vedení sporu v rozhodčí smlouvě, případně v rámci dohody o vedení řízení podle § 19 ZRŘ.²⁴⁷ Rozhodčí soud pro projednávání a rozhodování sporů online zřídil administrační místo na adrese www.arbcourtonline.cz, prostřednictvím něhož určuje Rozhodčí soud po zahájení řízení tzv. sudiště (což je elektronická adresa zpřístupněná pouze účastníkům řízení). Za využití sudiště mohou strany sporu podávat žaloby, hradit poplatky, podávat podání aj.²⁴⁸ Rozhodcem v případě rozhodčího řízení online je jediný rozhodce, jenž je jmenovaný předsedou rozhodčího soudu, který svá rozhodnutí činí taktéž prostřednictvím výše zmíněného administračního místa.²⁴⁹ Na rozdíl od klasického rozhodčího řízení podle ZRŘ, online rozhodčí řízení probíhá ve lhůtách stanovených Řádem on-line, kdy např. je stanovena 10denní lhůta k podání žalobní odpovědi žalovaného, jež počíná běžet vyrozuměním žalovaného o vytvoření sudiště.²⁵⁰ Rozhodčí řízení je vedeno v českém jazyce (případně slovenském), nepovolí-li Rozhodčí soud jiný jazyk. Místem vydání rozhodčího nálezu, který je podepsán zaručeným elektronickým podpisem²⁵¹, je dle § 11 Řádu on-line sídlo

---

²⁴⁶ <http://www.soud.cz/o-rozhodcim-rizeni>

²⁴⁷ Bělohávek, A.: Rozhodčí řízení on-line. Právní rozhledy, 2004, č. 12., str. 473, kde uvádí, že pokud je online způsob vedení sporu sjednán až v dohodě o vedení řízení podle § 19 ZRŘ, je žaloba podána písemně podle § 14 ZRŘ.

²⁴⁸ § 2 písm. a) a d) Zvláštního dodatku Řádu pro rozhodčí řízení on-line (Řád-online)

²⁴⁹ § 2 písm. c) a d) Zvláštního dodatku Řádu pro rozhodčí řízení on-line (Řád-online)

²⁵⁰ § 7 Zvláštního dodatku Řádu pro rozhodčí řízení on-line (Řád-online)

²⁵¹ § 12 Zvláštního dodatku Řádu pro rozhodčí řízení on-line (Řád-online) ve spojitosti se zákonem. č. 220/ 2000 Sb., o elektronickém podpisu

Rozhodčího soudu v Praze. Rozhodčí nález je považovaný za vydaný dnem uveřejnění na sudišti, kde zůstává přístupný po dobu 30 dnů.²⁵²

Na závěr je nutné dodat, že Rozhodčí soud může usnesením rozhodnout, nebude řízení on-line způsobem probíhat, ačkoliv byl takový způsob řádně sjednán v rozhodčí doložce. Bude se jednat zejména o případy, kdy účastník nebude schopen účastnit se řízení zejména po technické stránce anebo pokud Rozhodčí soud dle svého uvážení usoudí, že vedení on-line řízení není možné.²⁵³

---

²⁵² § 13 Zvláštního dodatku Řádu pro rozhodčí řízení on-line (Řád-online)

²⁵³ § 3 odst. 4 Zvláštního dodatku Řádu pro rozhodčí řízení on-line (Řád-online)

13. Závěr

Při psaní posledních řádků této diplomové práce mi přišly na paměť slova jednoho mého známého, který kdysi při studiích práv pronesl, že „rozhodčí řízení je zbytečný institut“. S tímto jeho názorem nesouhlasím. Dle mého názoru je rozhodčí řízení institutem, který nabízí komplexní řešení majetkových sporů s nespornou předností oproti řízení před civilním soudem – možností stran upravit si postup v řízení, výběr rozhodce, sudiště a další otázky. Na jednu stranu jsou tyto možnosti více či méně zneužitelné, na druhou stranu při minimu morálky a touze po rychlém, transparentním a jednoduchém řešení sporu je volba rozhodčího řízení bezpochyby výhodná. To, jak je tato možnost využívána, nám ostatně odhaluje praxe.

V mé diplomové práci jsem se snažila najít odpověď na otázku, jež jsem si položila v úvodu, a to, zda je rozhodčí řízení koncipováno tak, aby byl v jeho rámci možný výkon spravedlnosti. Dle mého názoru jsou základy rozhodčího řízení postaveny takovým způsobem, že výkon spravedlnosti možný je. Zásady, jež se nesou celým řízením, jakož i instituty, které prolomují výhody rozhodčího řízení (např. jednoinstančnost a její prolomení – přezkum rozhodčího nálezu či žaloba na zrušení rozhodčího nálezu) představují nosné pilíře, na kterých lze výkon spravedlnosti budovat. Rozhodčí řízení je institut, který podléhá rychlému právnímu vývoji (viz např. novela ZRŘ z roku 2012, která přinesla do rozhodčího řízení mnohem větší ochranu pro spory ze spotřebitelských smluv), a to nejenom prostřednictvím zákonných ustanovení, ale právě prostřednictvím možnosti stran ujednat si jeho podobu. Tento aspekt je při náhledu na rozhodčí řízení jedním z nejdůležitějších, neboť majetkové spory jsou agendou rychle se vyvíjející a měnící, a z tohoto důvodu je nutné pro jejich řešení zajistit flexibilní možnosti.

14. Seznam zkratek

- **ZRŘ** - zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů
- **OSŘ** – zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád
- **OZ** – zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
- **Rozhodčí soud při HK ČR a AG ČR** – Rozhodčí soud při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky
- **Nejvyšší soud** – Nejvyšší soud České republiky
- **Ústavní soud** - Ústavní soud České republiky

15. Seznam použité literatury a pramenů

15.1. Zákonná úprava

- Zákon č. 216/1992 Sb., o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů
- Zákon č. 99/1963 Sb. občanský soudní řád
- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
- Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů řízení
- Zákon č. 229/2002 Sb., o finančním arbitrovi
- Zákon č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu
- Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních
- Zákon č. 182/1991 Sb., o Ústavním soudu
- Zákon č. 335/1991 Sb., o soudech a soudcích
- Zákon č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství
- Zákon č. 142/1950 Sb., o řízeních ve věcech občanskoprávních
- Zákon č.113/1895 ř. z., o soudním řízení v občanských rozepřích právních
- Zvláštní dodatek Řádu pro rozhodčí řízení on-line (Řád-online)

15.2. Odborné publikace

- OLÍK, Miloš, MAISNER, Martin, POKORNÝ, Radek, MÁLEK, Petr, JANOUŠEK, Martin, Zákon o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů, Komentář, Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015, 456 s., ISBN 978-80-7478-714-0
- Bělohlávek, A. J., Zákon o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů. Komentář, 2. vydání., Praha: C. H. Beck, 2012, 1776s., ISBN 978-80-7179-342-7
- Bělohlávek, A. J., Zákon o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů, Komentář, 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2004, 701s, ISBN 80-7179-629-8
- Růžička, K., Rozhodčí řízení před Rozhodčím soudem při Hospodářské komoře ČR a Agrární komoře ČR, Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2005, 254s., ISBN 80-86898-43-1
- Winterová, A a kolektiv.: Civilní právo procesní, 1. vydání, Linde Praha a.s., 1999, 663 s., ISBN 80-7201-157-X

- ROZEHNALOVÁ, N. Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku. 2. vyd. Praha: ASPI, Wolters Kluwer, 2008, 388s., ISBN 978-80-7457-324-9
- LISSE, L.: Zákon o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů s komentářem. Praha: Linde, a.s., 2012, 920s., ISBN 978-80-7201-874-1
- LISSE, Luděk, Přehled judikatury ve věcech rozhodčího řízení. Praha: Wolters Kluwer, a.s. 2012. 429 s. ISBN 9788073576455
- Raban, P. Alternativní řešení sporů, arbitráž a rozhodci v České a Slovenské republice a zahraničí., 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2004, 765s, ISBN 80-7179-873-8
- Steiner, V., Štajgr, F. Československé mezinárodní civilní právo procesní. 1. vydání. Praha: Academia, 1967,
- Bělohávek, A.: Ochrana spotřebitelů v rozhodčím řízení, 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2012, 625 s., ISBN 978-80-7179-297-0
- Klein, B., Doleček, M.: Rozhodčí řízení. Praha: ASPI, a.s., 2007,
- Švestka, J., Spáčil, J., Škárová, M., Hulmák, M. a kol. Občanský zákoník I. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008,
- Lavický, P. a kol.: Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). Komentář. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014, 2400 s., ISBN 978-80-7400-529-9
- KAŠPAR, Martin. Lze sankcionovat neukládání rozhodčích nálezů rozhodci k úschově obecnému soudu? Právo. Časopis pro právní vědu a praxi, 2008, č. 1
- Petr, Bohuslav, Maxa, Hubert, Problematika appointing authority ve světle judikatury, Právní rádce, 2015, č. 10
- Bělohávek, A.: Změny v rozhodčím řízení, Bulletin Advokacie, 2015, č. 5
- Lenka Míkulcová: Důsledky neplatné rozhodčí doložky ve spotřebitelských věcech pro exekuci, Právní rozhledy 2014, č. 2
- Lisse, Luděk, K právnímu postavení arbitrážních center, Bulletin advokacie 2006, č. 1, s. 40
- ROZEHNALOVÁ, N. Hlavní doktríny ovládající rozhodčí řízení. In: Sehnálek, D. a kol. Dny práva, 2009, Days of law. Brno: Masarykova univerzita, 2009
- Raban, P. K odpovědnosti rozhodce a rozhodčího soudu. Bulletin advokacie, 2003, č. 1

- Rozehnalová, N. Rozhodčí řízení - alternativa k řízení soudnímu. Právní fórum, 2008, č. 4,
- Luděk Lisse: Finanční arbitr de lege ferenda, Právní rozhledy 2008, č. 7
- Růžička, K. K otázce právní povahy rozhodčího řízení. Bulletin advokacie, 2003, č. 5
- Bělohávek, A.: Rozhodčí řízení on-line. Právní rozhledy, 2004, č. 12.,

15.3. Internetové odkazy

- Achour, Gabriel, Teoretické koncepce v oblasti rozhodčího řízení, dostupné na http://www.achourhajek.com/resources/files/010_teoreticke_koncepce_rozhodciho_rizeni-2.pdf
- <http://www.rozhodciinstitut.cz/cz/>
- <http://www.spolecnost-rozhodcu.cz/>
- <http://www.sdruzenirozhodcu.cz/>
- <http://www.arbitraz-kladno.cz/o-nas.html>
- <http://www.rozhodci-rizeni.cz/uvod/>
- <http://www.arbitraznicentrum.cz/>
- <http://www.epravo.cz/top/clanky/k-otazce-neslucitelnosti-funkce-rozhodce-s-jinymi-funkcemi-96679.html>
- <http://www.rozhodcisoud.net/cz/sekce/k-vedeni-rozhodciho-rizeni-podle-rozhodcich-pravidel-uncitral-213/>
- <http://www.soud.cz/o-rozhodcim-rizeni>

15.4. Judikatura

- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR dne 29. 1. 2009, sp. zn. 30 Cdo 1230/2007
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 25. 4. 2007, sp. zn. 32 Odo 1528/2005
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 19. 12. 2007, sp. zn. 29 Odo 1222/2005
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. 1. 2008, sp. zn. 33 Odo 135/2006
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. 10. 2009, sp. zn. 33 Cdo 2675/2007
- Rozsudek Nejvyššího soudu v ČR ze dne 24. 9. 2014, sp. zn. 33 Cdo 1354/2014
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. 1. 2008, sp. zn. 33 Odo 135/2006
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. 3. 2012, sp. zn. 32 Cdo 4706/2010
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. 5. 2010, 23 Cdo 3749/2008
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 14. 10. 2010, sp. zn. 23 Cdo 4847/2009
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. 10. 2014, sp. zn. 33 Cdo 69/2014
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. 4. 2011, sp. zn. 23 Cdo 3744/2009
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. 5. 2009, sp. zn. 23 Cdo 2570/2007

- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. 5. 2013, sp. zn. 23 Cdo 2807/2012
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 19. 12. 2007, sp. zn. 29 Odo 1222/2007
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 25. 4. 2007, sp. zn. 32 Odo 1528/2005

- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 23. 9. 2010, sp. zn. 20 Cdo 476/2009
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 5. 5. 2010, sp. zn. 32 Cdo 4815/2008
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 25. 11. 2014, sp. zn. 23 Cdo 168/2014
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. 7. 2008, sp. zn. 32 Cdo 2282/2008
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 7. 2011, sp. zn. 20 Cdo 2227/2011
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. 4. 2010 sp. zn. 23 Cdo 4895/2009
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 11. 5. 2011, sp. zn. 31 Cdo 1945/2010
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 23. září 2010, sp. zn. 20 Cdo 476/2009
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 25. října 2000, sp. zn. 20 Cdo 2312/2000
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 23. 7. 2012, sp. zn. 22 Cdo 1643/2012
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 11. 5. 2011, sp. zn. 31 Cdo 1945/2010
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. 7. 2014, sp. zn. 21 Cdo 1637/2014
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. 9. 2013, sp. zn. 23 Cdo 1034/2012
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 17. 3. 2010, sp. zn. 20 Cdo 636/2008
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. 6. 2011, sp. zn. 20 Cdo 1828/2011
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 23. 11. 2010, sp. zn. 20 Cdo 4759/2008
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 16. 6. 2010, sp. zn. 23 Cdo 512/2008
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 3. 6. 2009, sp. zn. 32 Cdo 1779/2008
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 16. 6. 2010, sp. zn. 23 Cdo 512/2008

- Nález Ústavního soudu ze dne 1. 11. 2011, sp. zn. II. ÚS 2164/10
- Nález Ústavního soudu ze dne 26. 1. 2012, sp. zn. I. ÚS 199/11
- Nález Ústavního soudu ze dne 17. 1. 2012, sp. zn. I. ÚS 871/11
- Nález Ústavního soudu ze dne 8. 3. 2011, sp. zn. I. ÚS 3227/07
- Nález Ústavního soudu ze dne 27. 6. 2013, sp. zn. II. ÚS 4314/12
- Nález Ústavního soudu ze dne 8. 3. 2011, sp. zn. I. ÚS 3227/07
- Nález Ústavního soudu ze dne 27. 1. 2015 sp. zn. III. ÚS 2588/13
- Nález Ústavního soudu ze dne 6. 3. 2013, sp. zn. IV. ÚS 4709/12
- Nález Ústavního soudu ze dne ze dne 24. 6. 2014, sp zn. I. ÚS 1647/13
- Nález Ústavního soudu ze dne 28. 1. 2009, sp. zn. Pl. ÚS 37/08

- Usnesení Ústavního soudu ze dne 15. 7. 2002, sp. zn. IV ÚS 174/02
- Usnesení Ústavního soudu ze dne 20. 7. 2006, sp. zn. III. ÚS 32/06
- Usnesení Ústavního soudu, sp. zn. 2157/08 z 28. 9. 2008
- Usnesení Ústavního soudu ze dne 15. 1. 2009, sp. zn. II. ÚS 3059/08
- Usnesení Ústavního soudu ze dne 12. 9. 2003, sp. zn. III. ÚS 145/03
- Usnesení Ústavního soudu ze dne 29. 4. 2005, sp. zn. III. ÚS 166/05

- Usnesení Ústavního soudu ze dne 21. 1. 2015, sp. zn. IV. ÚS 3184/14
- Usnesení Ústavního soudu ze dne 22. 1. 2009, sp. zn. III. ÚS 3156/08
- Usnesení Ústavního soudu ze dne 22. 10. 2009, sp. zn. III. ÚS 2266/09
- Usnesení Ústavního soudu ze dne 3. 4. 2012, sp. zn. Pl. ÚS 34/11
- Usnesení Ústavního soudu ze dne 22. 10. 2009, sp. zn. III. ÚS 2266/09
- Usnesení Ústavního soudu ze dne 31. 8. 2011, sp. zn. III. ÚS 1735/11

- Rozhodčí nález Rozhodčího soud při HK ČR a AK ČR sp. zn. Rsp 24/99
- Rozhodčí nález Rozhodčího soudu při IAL SE ze dne 10. 1. 2010, sp. zn. 8/2010
- Rozhodčí nález Rozhodčího soudu při IAL SE ze dne 23. 3. 2010, sp. zn. 54/2010
- Rozhodčí nález Rozhodčího soudu při IAL SE ze dne 13. 10. 2010, sp. zn. Rc 73/2010
- Rozhodčí nález sp. zn. Rsp 16/2004
- Rozhodčí nález sp. zn. Rsp 704/05
- Rozhodčí nález sp. zn. Rsp 704/05
- Rozhodčí nález, sp. zn. Rsp 668/05
- Rozhodčí nález sp. zn. Rsp 72/95, Retrospektiva

- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 28. 5. 2009. sp. zn. 12 Cmo 496/2008
- Usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 15. 3. 2011 sp. zn. 24 Co 3/2011
- Usnesení Krajského soudu v Praze ze dn 23. 2. 2011, sp. zn. 17 Co 110/2011
- Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 4. 8. 2014, sp zn. 104 VSPH 50/2014
- Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 19. 11. 2007, sp. zn. 8 Cmo 351/2007
- Rozsudek Krajského soudu v Olomouci ze dne 30. 5. 2001, sp. zn. 22 Cm 18/2001
- Rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 17. 12. 2009, sp zn. 4 Cmo 328/2009
- Rozsudek Krajského soudu v Olomouci ze dne 30. 5. 2001, sp. zn. 22 Cm 18/2001

- Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 31. 7. 2012 sp. zn. 15 Co 144/2012
- Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 31. 5. 2005, sp. zn. 60 Co 125/2005
- Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 13. 6. 2011 sp. zn. 18 Co 105/2011

16. Resumé

Tématem této diplomové práce je **Rozhodčí řízení v České republice**. Ve své práci se zaměřuji na současnou právní regulaci obsaženou v zákoně č. 216/1994. Sb., o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů. Rozhodčí řízení je jednou z možností alternativního řešení sporů, pro které je typické, že řízení neprobíhá před obecnými osudy za přítomnosti soudce. Nakolik je téma této práce široké, nemůžou být zohledněny všechny aspekty a instituty rozhodčího řízení. Mým cílem je přesto podat komplexní náhled na rozhodčí řízení v ČR, které se v současné době stává stále více využívanou metodou řešení sporů.

Diplomová práce je rozdělena do dvanácti hlavních kapitol, které jsou dále systematicky členěné na další podkapitoly. První kapitola definuje pojem, druhy a postavení rozhodčího řízení v České republice, dále je v ní pojednáno o teoretických pohledech na rozhodčí řízení (podle teorie smluvní, jurisdikční, smíšená či autonomní). Druhá kapitola je věnována pojednání o rozhodčí smlouvě. Rozhodčí smlouvu představuje jak rozhodčí doložka, která je uzavírána pro v budoucnu vzniklé spory mezi stranami, tak i smlouva o rozhodci, která je, na druhou stranu, uzavírána až v momentu, kdy spor mezi stranami již existuje. V této kapitole je dále pojednáno o základních náležitostech rozhodčí smlouvy, o její formě a o jejím uzavírání. Nechybí ani pojednání o arbitrabilitě sporu. Třetí část je zaměřena na srovnání mezi rozhodčím řízením ad hoc a institucionálním rozhodčím řízením. Zde je načrtnuta i problematika arbitrážních center. Dalším velkým tématem, o němž je v této diplomové práci pojednáno, je osoba rozhodce. V kapitole věnované rozhodci se snažím informovat o tom, kdo může být rozhodcem a jaké předpoklady musí splňovat (např. státní občanství České republiky, zletilost, bezúhonnost a plná svéprávnost). Poukazuji také na rozdíly mezi určením rozhodce, jmenováním rozhodce stranami a jmenováním rozhodce soudem. Není opomenuto ani dílčí téma vyloučení rozhodce ze své funkce.

Poté se ve své práci soustřeďuji na samotné rozhodčí řízení. V další kapitole nabízím informace o základních principech, jež prostupují celým rozhodčím řízením (např. rovnost stran), o zahájení rozhodčího řízení i o zkoumání pravomoci rozhodce. Není opomenuto ani pojednání o dohodě o postupu v řízení,

prostřednictvím které si strany sporu mohou upravit postup v řízení (např. ujednání o tom, že řízení bude probíhat pouze písemně). Pro mne však nejzajímavější částí samotného řízení je dokazování. Zvláště se pak věnuji důkaznímu prostředku výslechu svědka. Platí, že svědek může být vyslýchán jenom v případě, kdy se sám dobrovolně dostaví k rozhodčímu řízení a dobrovolně svou svědeckou výpověď poskytne. S přihlédnutím k výše uvedenému se domnívám, že takové svědecké výpovědi by neměla být přisuzována velká důkazní hodnota.

V závěru své diplomové práce se věnuji ukončení rozhodčího řízení. Rozhodčí řízení je ukončeno v momentu, kdy rozhodčí nález nabyde právní moci anebo doručením usnesení v případech, kdy nedojde k vydání rozhodčího nálezu. V další části se pak věnuji pojednání o samotném rozhodčím nálezu a usnesení. S ukončením rozhodčího řízení souvisí i řízení o zrušení rozhodčího nálezu, jež probíhá před obecným soudem. V kapitole věnující se výše uvedenému rozebírám důvody pro zrušení rozhodčího nálezu s ohledem na zák. č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Poté se snažím ve své práci věnovat i problémem, jež nastávají při výkonu rozhodčích nálezů. V posledních kapitolách je poté pojednáno o zvláštlostech rozhodčích smluv uzavíraných se spotřebiteli, o rozhodčím řízení, jež se koná před rozhodčí komisí spolku a nakonec o on-line rozhodčím řízení.

Jak jsem již uváděla výše, má diplomová práce se snaží představit rozhodčí řízení a zároveň analyzovat instituty s ním spojené. Informace zde obsažené jsou založené na studiu vědecké literatury, zákonných textů a značném množství judikatury.

Resumé

The theme of this thesis is **Arbitration in the Czech Republic**. I focus on the current regulation contained in the Act No. 216/1994 Coll., on arbitration and enforcement of arbitral awards. Arbitration is one of alternative dispute resolutions for and for which is typical extrajudicial proceeding with exclusion of the judicial authority. However is the subject of this thesis extensive and not all aspect of arbitration can be embraced; my goal is to try to give a complete look into arbitrations, which has become more often used method of resolution of property disputes.

This thesis is divided into twelve main chapters, which are then systematically subdivided. The first chapter of these theses will try to define a term, types and a concept of arbitration in the Czech Republic with regard to the theoretical (contractual, jurisdictional, mixed and autonomous) doctrines. The second main chapter is dedicated to arbitral agreement. I try to recognize two basic types of it, arbitration clause which is closed in the cases of any disputes from legal relationship between parties arising in the future and post-dispute arbitration agreement, which is, on the other hand, closed about disputes which have already arisen. Then I focus on the fundamental terms of the arbitration agreement, form of arbitration agreement and finally on its conclusion. I deal with arbitrability with respect to decided cases. Third part is focused on a comparison between arbitration proceeding ad hoc and preceding before permanent arbitral institutions. You can find there also a chapter about arbitral centres. Next main part of this thesis is constituted by treatise on arbitrator. I try to analyse who can be an arbitrator, which prerequisites for acting as an arbitrator has he fulfil (citizenship of the Czech Republic, legal age, clean criminal record and legal capacity). In this chapter I try to define from my point of view differences between selection and appointment of arbitrators by parties of dispute or by court. Furthermore, I explain in which situation can happen that the arbitrators would be disqualified.

Then I concentrate on the arbitration proceeding. Next chapters offer information about principles of arbitrations proceeding (like equality of the parties), commencement of the proceedings, decisions on jurisdiction and plea of lack of jurisdiction and about procedure. It can't be omitted that the parties of dispute can conclude a agreement about procedure in which they can determine conditions of all

proceeding (for example, the proceeding shall be oral, unless the parties agree otherwise). For some reason I consider taking of evidence very interesting, especially the part in which I explain and think about hearing witnesses. The arbitrator is entitled to hear witness only if he voluntarily appear and provide his testimony. In consideration of any criminal sanction for untrue testimony I think this testimony shall not have big probative value.

Finally, I try to cover about termination of the proceeding. The proceeding is terminated at the moment when the arbitral award becomes final and conclusive and in cases which no arbitral award is made is proceeding terminated by reception of the resolution. This brings me to the comparison of arbitral award and resolution. The next part of my thesis then deals with annulment of arbitral award by court. Also in this chapter I try to explain reasons of annulment and consequences of annulment according to the Act No. 216/1994 Coll., . After that I try to expound the problems which arise by enforcement of arbitral awards. In conclusion, I try to emphasize contrast between disputes arisen from non-consumer contracts and consumer contracts. Furthermore, I introduce briefly online arbitration proceeding and proceeding taking place before committee of association.

As I said, my thesis try to introduce arbitration and analyse institutes associated to it. The information compiled for this thesis based only on scientific and educational literature in the field of jurisprudence, and not the least bit from laws in force in the Czech Republic.

Klíčová slova

Rozhodčí řízení

Rozhodčí smlouva

Rozhodce

Key words

Arbitration

Arbitration agreement

Arbitrator